2010. ápr. 50.

Soproni Egyetem Központi Könyvtár 154 SOPRON

kapocs

XXXIX évfolyam, 50. szám Vancouver, BC, 2010 április 15

A SOPRON ALUMNI IDŐSZAKOS KÖZLEMÉNYE

Tavasz Vancouverben. Háttérben a North Shore Mountains és a Cypress Bowl, ahol több olimpiai számot tartottak

A TARTALOMBÓL

HONORIS CAUSA

Kitüntetések 2
Megtiszteltetések 3
Vivat Professores 4

IN MEMORIAM

Gyászjelentések 8
Megemlékezések 8

VISSZATEKINTÉSEK

Közelmúlt 11
Hontalanság 12
Kezdetek az újhazában 15
Ide és vissza 16

É
letutak/Életpályák 18
Anekdótáink 20
Ide, vissza és megint ide 22

IROGATÁSOK

Magunkról 24
Vélemények 28
Reflekciók 30
Recenzió 32
Régmúlt 36

KÖZÖS ÜGYEINK

Hírek/Közlemények 37

KITÜNTETÉSEK

Orlóciék

Figyelmetlenségem miatt kimaradt a Kapocs előző számában közölt, 'Az Erdészeti Felsőoktatás 200 éve' c. köteteket bemutató irásomból Orlóci László, Sopron Alumnus neve a kitűntetettek közül. Saját figyelmetlenségem remélem megbocsájtható, de nevének kihagyása a kötetekben emlitett 'akadémikusi' rangot elérő személyek közül nagyon szerencsétlennek mondható. Az akadémikus rangot csupán 7 személy nyerte el iskolánk történetében, ezért büszkék lehetünk mi is itt Kanadában, de otthon Sopronban is, hogy kollegánk 1990-ben bekerült 8.-nak, mint a Magyar Tudományos Akadémia 'Külső tagja' a rangos sor közé. Hibánk helyrehozásának reményében közöljük most e bemutatót. (A Szerk.)

A MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
150. KÖZGYŰLÉSE
MEGÁLLAPÍTJA, HOGY

Orlóci László

AKIT

a teoretikus ökológia

TERÉN KIFEJTETT MUNKÁSSÁGA
ELISMERÉSÉÜL
KÜLSŐ TAGGÁ
VÁLASZTOTT,
AZ AKADÉMIAI TAGSÁGÁBÓL EREDŐ,
AZ AKADÉMIA ALAPSZABÁLYAIBAN
MEGFOGALMAZOTT JOGOKKAL
ÉS KÖTELEZETTSÉGEKKEL
RENDELKEZIK

Budapest, 1990. május 21.

FŐTITKÁR ELNÖK

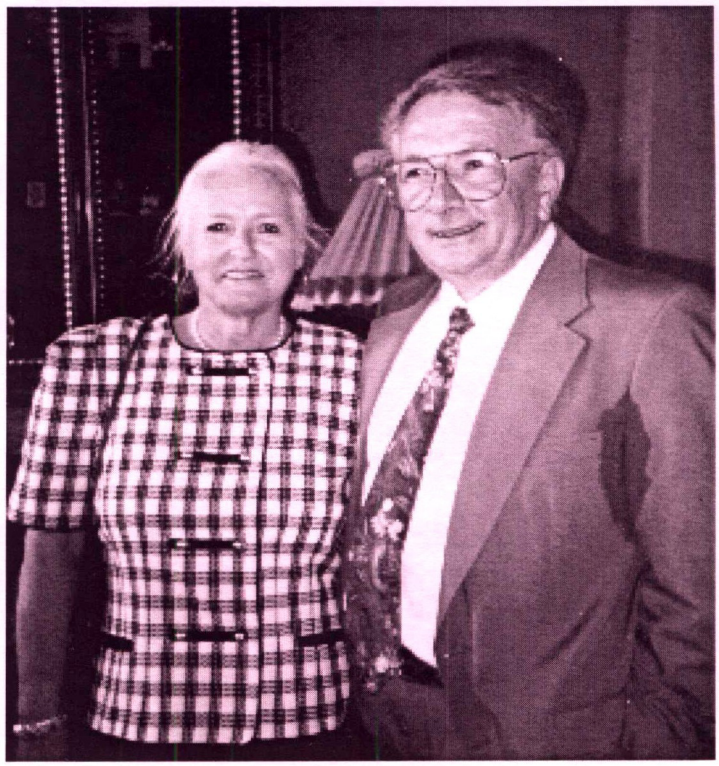

Orlóciné Mihály Márta: **Üdvözlet a Magyar Tudományos Akadémiának**

(Ez a rövid beszámolóm röviddel Laci székfoglaló előadása után hangzott el. Ez volt az első alkalom a Magyar Tudomanyos Akadémia történetében, hogy a feleség szót emelt az ünnepségeken. Részemről ez egészen természetes aktus volt, hiszen 1956-tól napjainkig tudományos munkatársa voltam Lacinak. Rövid beszámolómat élénk tapsolás követette és jó kivánságaimat könnyes szemek kisérték. Szép, felejthetetlenül emlékezetes órák voltak).

Kedves Kollégák, barátaink, rokonaink és Mártika!
Életösvényünk Lacival innen nem messze, a Soproni Erdőmérnöki Főiskoláról indult és majd 40 év után igen sok kitérővel, kacskaringósan az Akadémiához tért vissza. 1956-ban a politikai események örvényei Kanadába sodortak bennünket.
Kanada melegséggel, megértéssel és a bevándorló országok gyakorlottságával iktatott be bennünket a minden tekintetben színes és változatos polgárai közé. Teljes szabadságot, egyenlő jogokat és korlátlan lehetőségeket bíztosított nekünk.
Fiatalok, erősek és optimisták voltunk. Azonnal új életösvényünk feltöréséhez kezdtünk. Kemény és kitartó munka volt. Néha nehéz volt a vándorbot és a tarisznya a kanyargós ösvényeken. Útjainkon mindig a jobbat, szebbet és legigazabbat kerestük.
A kemény munkában elszaladtak az évek, és ahogy most visszanézek gyorsnak és könnyünek tűnik az ösvény, mert siettünk és, ahogy Mécs László papköltönk mondotta: ..."nem gyalog jöttünk, hanem játszva karikáztunk".
E munkás és reményekben gazdag szellemű ösvény hozott vissza szép hazánkba, Magyarországra. Vándorlásunk során sokszor cseréltünk hazát, de szivet nem. Lelkületünk, lényünk megmaradt magyarnak. Összezsugorodott anyanyelvünkön, de magyarul imádkozunk. Ezért jelent Laci akadémiai tagsága és ez a meleg összejövetel oly sokat nekünk.
Igen sok évvel ezelőtt apósom titkos kivánsága volt Laci fia előadását meghallgatni. Kivánságát a nagyrédei temetőbe vitte, de tudom, hogy velünk van és büszkén néz le az egekből fiára.
Örömmel tölt el a sok-sok új ösvény és csillogás körülöttünk. Reméljük, hogy hazánkban az új ösvénycsinálók a szépet, jót és az igazságot keresik.
Jókivánságaimat Nyírő József székely földim és emigráns iró búcsú üzenete fejezi ki a legszebben:...."és Úramisten mond meg a búzának, hogy kétszeressére nőjjön számukra, tanitsd meg a madarakat nekik dalolni. Töröld el a szenvedést homlokukról. Ne engedj egyet is elveszni közülünk. Aranyként csengjen a drága anyanyelv ajkukon. Virágozzanak ki a nagy magyar erények és erők fái. Szünjön meg minden igazságtalanság és áldás fakadjon minden elejtett vércseppből és verejtékből"(Havasok könyve). Reméljük így lesz!

MTA akadémikusi címe mellett, Orlóci Laci több magas kitüntetést is kapott: 'Appointment as Academic Adviser and Visiting Professzor' , Észak-keleti Erdészeti Egyetem, Harbin, Kína (1994), INTERCOL 'Distinguished Statistical Ecologist Award' (1994), 'A biologiai tudományok tiszteletbeli doktora', Triesti Egyetem, Olaszország, (1996) és a MTA címéhez hasonlítható 'Fellow of the Royal Society of Canada (1997):

Regalis Societas Canadensis

Diploma Aggregationis

László Orlóci

M E G T I S Z T E L T E T É S E K

JákóyEndre:**Aranydiplomások, 2009**

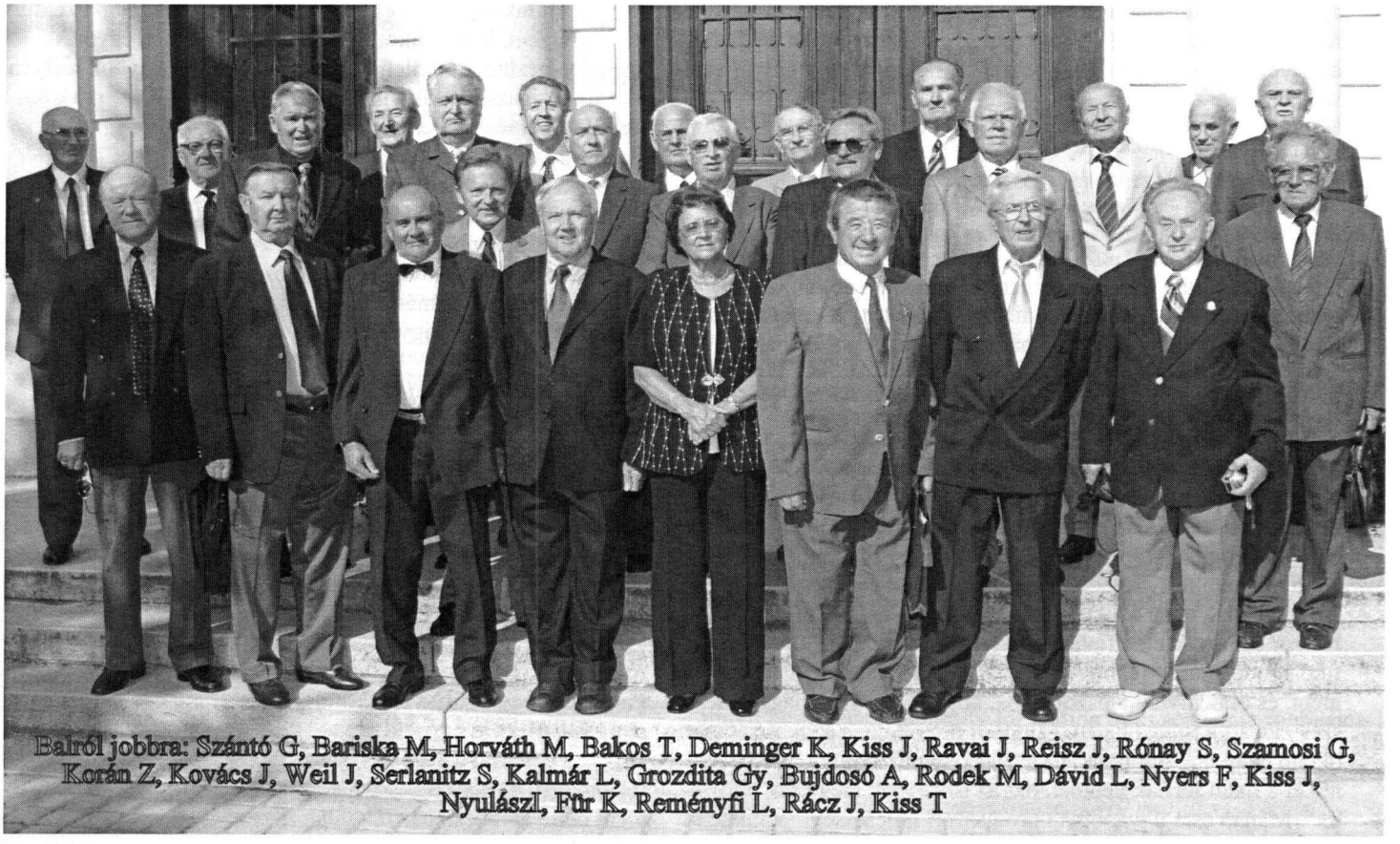
Balról jobbra: Szántó G, Bariska M, Horváth M, Bakos T, Deminger K, Kiss J, Ravai J, Reisz J, Rónay S, Szamosi G, Korán Z, Kovács J, Weil J, Serlanitz S, Kalmár L, Grozdita Gy, Bujdosó A, Rodek M, Dávid L, Nyers F, Kiss J, Nyulászl, Für K, Reményfi L, Rácz J, Kiss T

Eljött az ideje, hogy mi is, volt III-évesk megkapjuk az arany diplomát Sopronban a 2009 szeptemberi évadnyitó alkalmával. Már nyár folyamán megkaptuk a meghívókat és a rendezvény tervezetét Sopronból az erdészeti Dékán Hivatalából. Az évfolyamunkra vonatkozó részleteket, volt évfolyamtársunk, Rácz József intézte Sopronban. Ezért sok hálával tartozunk. Jóska, te egy fontos összetartó kapocs vagy mindnyájunk számára, hiszen ezt a munkát tudtommal már 1989 óta csinálod. A '90-es években volt egy jó segítséged Bódig Jóska személyében, de ő most már csak az örök vadász-mezõkrõl irányít bennünket.
Bakos Tibi jóvoltából még hotel ismertetõt is kaptam és el is intéztem már rendelésemet idõben a Füzi Pansióban, amely a

Botanikus Kert nyugati oldalán található a Lõverekben. Csak egyedül utaztam haza nõverem otthonába és onnan unokaöcsém autójával mentünk fel Sopronba a Balatonról szeptember 8.-án reggel.
Az arany és a felsõbb fokú diplomások találkozója 10 órakkor szeptember 8.-án reggel kezdõdött a Főépület elõtt. Ez elõtt még volt alkalmam beszaladni Heil Bálinthoz a talajtani tanszékre, mert már neki régen jeleztem, hogy átadom nekik az én "Soil Taxonomy" (USDA,1975) könyvemet, amelyet a nemzetközi talaj-osztályozás bibliájának tartok. Sõt még arra is volt alkalmam, hogy tiszteletem tegyem Dr. Botvay Károly mellszobra elõtt.
Az ünneplõ korosztályok fotózása az Fõépület lépcsõin történt. Ezután rövid tájékoztató megbeszélést tartottunk Dr. Nemky Ernõ volt növénytani professzorunk tantermében. Majd az Egyetem Tanácstermében Dr. Náhlik András ismertette velünk a régi Fõiskolánk jelenlegi körülményeit. Délben a Fõépület aulajában gyültünk össze, ahol egy szívhez szóló megemlékezést tartottunk a fõiskolánk hõsi halottairól Dr. Faragó Sándor rektor úr vezetésével.
Ezután a menzára mentünk ebédre, ahol hozzátartozóinkkal együtt az egyetem vendégei voltunk kellemes ebédre. Ilyen a világ más helyein már nem szokás. Máshol mindenért fizetni kell. A menza már nem a régi helyén van, hanem a botanikus kert északi részén. Azért ott nem tudtam megállni, hogy ne idézzem fel Tamás bácsi emlékét és az ebéd vége felé egy központi helyet kerestem és ezeket kiáltottam: "Azok akik az 50-es években jártak a menzára mind emlékeznek Tamás bácsira, a menza feledhetetlen urára. Az ő emlékére szeretnék egy ismert nótát énekelni, amelyet velem együtt dúdolhattok." A nóta így szólt egy új versszakkal:

Mit kezdjek én szegény tatár,
Ha egy fityingem sincsen,
Hát elmegyek a menzára néhány repetára
Tamás bácsi ott vár reám!
's ad nekem néha!? egy kis repetát
Oh, jerum, jerum...

Délután 2 órára a régi bányász kollégiumba mentünk az ünnepélyes tanévnyitóra az Erzsébet utcába. Ez az épület most a Közgazdaságtudományi Kar otthona. Itt egy nagyon szép barokk stílusú termet alakítottak ki, amelyet ünnepélyes alkalmakkor használnak. Itt volt megtartva 2008-ban a magyar erdészeti oktatás 200 éves évfordulójának ünnepélye is.
Az évadnyitó a terem karzatán elhelyezkedõ valetás harsonások indulójával kezdõdött. Ekkor vonultak be az elsõéves hallgatók. Mi már előre helyet foglalhattunk neveinkkel megjelölt székeken A díszemelvényen az egész Nyugat magyarországi Egyetem képviselõi ültek díszes ünnepi palástjaikban. A dísz-asztal középpontján Dr.Faragó Sándor és Dr.Náhlik András foglaltak helyet. Az oktatásügyi minisztérium képviselõi is jelen voltak. 2009-ben a beszédek nem voltak olyan vontatottak, mint 2008-ban. A diplomáink átvételére névszerint szólítottak fel bennünket. Azok nevét is említették, akik véletlenül kimaradtak a 200-éves évfordulóra készített könyvből. Jó volt látni az elegáns 'vas' és 'gyémánt' diplomás firmáinkat, ahogy átvették diplomáikat. Sándor és András mosolyogva, vas idegekkel, szivélyesen ráztak kezet mindannyiunkkal és öleltek meg bennünket. Köszönetet kell mondanunk a családias szeretetükért.
Rövid pihenés után már mennünk kellett 7 órára a Pince Csárdába, amely a Perkovácz vendéglő mellett van a Széchényi téren. Ez volt az évfolyamunk közös vacsorája. Ezen Rácz Jóska és kedves felesége voltak a rendezõ vendéglátóink. Köszönet kedves és odaadó figyelmükért.
A vacsora vége felé a pincehelyiség közepére álltam. Üdvözöltem a jelenlévõket és emlékeztettem õket azokra. akik már eltávoztak sorainkból, majd ezt mondtam: "A tudományokban azt tanultuk, hogy az igazságot sose tudjuk elérni. Méréseinkben mindig ejtünk egy hibát és így az igazságot csak megközelítjük, de úgy érzem, hogy mikor találkozunk egymással, egymás szemébe nézünk és átöleljük egymást, akkor a szívünk mélyén elérjük az igazságot. Igy még meg is fiatalodunk és ennek ünneplésére szeretném, ha elénekelnénk a '*Gaudeamus Igitur*'-t. A fiatalságunk emlékére meg szeretném énekelni a két versszak közé esõ szólót; "*Felvonul egy víg sereg mind Fõiskolások...*"
Sajnos nõvérem elõrehaladott életkora miatt csak egy éjtszakát töltöttünk Sopronban így a szeptember 9.-ére tervezett fontos találkozon és az azt követõ kiránduláson már nem vehettünk részt. Reggel 10 óra körül már elindultunk a Balaton felé, de azért a Somló hegyet nem hagytuk ki.

V I V A T P R O F E S S O R E S

Grátzer Miklós: **Tanár emberekről**

Koller Pali bácsi szakmai munkájáról már az 'Elődeink nyomában' cikkemben (Kapocs 47:22-24 és 48:8-11) irtam. Most inkább mint embert szeretném megeleveníteni egy-két anekdótával. Amig vendég tanár volt nálunk Vancouverben, addig egy professzor csinos és elég fiatal özvegyénél lakott. Egyik este úgy futólag megemlitette, hogy a háziaszonya valahová vendégségbe ment, és őt behivta hálószobájába, hogy húzza fel a nagyon feszes zipzárt a ruhája hátán. Mindjárt hozzátette a szokásos tanári oktató hangján: „Látjátok, ez a 71-es számú Koller törvény –a nőket a fiatal férfiak vetkőztetik, az isősebbek meg csak öltöztetik". Mánap este ugyanolyan professzori bölcsességgek kijelentette: „A 72-es Koller törvény pedig azt mutatja ki, hogy megfelelő esetekbena 71-s forditva is lehet".
Gyakran képviseltük a Diviziót kükönböző egyetemi fogadásokon: ő mert az angolja kitűnő voltén prdig a csapnivaló tudásommal inkább enni mentem. Egy alkalommal az egyetem elnöke, Dr. Norman MacKenzie egy nagyobb csoport külföldi vendéget fogadott. Koller Pali bácsi jó megjelenésű, nagy műveltségű szellemes társalkodó volt,és az elnök csaknem az ellentéte („Jó kubikos arca van" – mondta róla Jandó Tibi). Az est folyamán Pali bécsit egy gyűrű vette körül, amig MacKenzie egyedül ácsorgott egy pohárral a kezében. Kissé féltékenyen és bosszankodva ment oda Pali bécsihoz: "Úgy látszik sokan összetévesztenek bennünket". Pali bácsi megvigasztalta: „Igen, én is észrevettem, de megnyugtatom – nem vagyok sértődős".

Szemeszter végén kérte, hogy értékeljük ki munkáját. Jól tanitott, sok praktikus tanácsot adott, és mindenben nagyon segitőkész volt, igy pozitiv véleményeket kapott. De erősködött: „Nyugodtan mondjátok meg, valamit csináltam rosszul is'. Egy bátor hang megszólalt: „Igen. Nem bántja a lelkiismerete,hogy itt van száz soproni legényember erdész, és alányátamerikaihoz adta?". Ohioban többször meglátogattam, és még 10 évvel később is emlékezett erre az esetre. Kissé fanyarúl csak azt mondta, hogy a fiatalok is gyakran tisztán látók és bölcsek.

□

Roller Kálmán szakmai életrajzát Náhlik dékánnal már megirtuk az 'Almanach' emlékkönyvben. Mint emberről, könyvet tudnék irni, mert a legnehezebb időkben együtt dolgoztunk és ebből egy életreszóló, szoros és számomra igen megtisztelő barátság alakult ki. Most csupám egy kis emléket szeretnék megirni, ami bennem igen mély nyomot hagyott.

Vancouverben befejeztük a tárgyalást, és '56 szentestén indultunk vissza Európába. Ketten voltunk csk utasok a nagy gépen. Éjszaka közepén leszáltunk Goose Bay katonai repölőterén Labradorban. Azok a motoros gépek lassúak voltak és nagy üzemanyag fogyasztásúak. Európából pont akkor jöt egy amerikai gép. Magyar menekülteket hozott New Yorkba. Vezető/tolmács egy magyarul beszélő repülős tiszt volt, és kicsit elbeszélgettünk vele a legfrissebb európai hirekről. Nagyon hideg volt, de mi ketten aztán kimentünk egy kis friss levegőre. A drótkeritésen lámpák világitottak, és mögötte sötét, kisérteties fenyőerdők. Kálmán bátyámat nagyon érdekelte, hogy ezek milyen fenyők lehetnek. Felmásztam a keritésen, hogy letörjek egy ágat. Már a szöges drót tetején voltam, amikor hirtelen őrök rohantak elő valahonnan, gondolom, hogy megvédjék tőlünk a kanadai erdőket. Az amerikai tiszt segitett ki bennünket és megmagyarázta az őrségnek, hogy a dendrológiai tudásszomj az olyan erdész betegség. Miután a gépük elment, egyedül maradtunk. Azt mondja Kálmán bátyám: „No gyere Miklós, most csend van, folytatjuk a növénygyűjtést". Találtunk egy helyet, ahol ahó magasan volt felrakva a kerités mellett, és annak tetejéről elértem egy lelógó ágat. Bennt jobb lámpafénynél nézegette az ágat. „Te, azt hiszem ez Picea glauca, vagy Picea mariana". Nekem gőzöm se volt a témáról, kezemet melengettem csak, de annak idején átmentem dendrológia vizsgán és illett mondani valamit és mutatni, hogy valami ragadt rám balek koromból. „Igen, ez vagy ez, vagy talán a másik, de lehet hogy egyik se". Elkészült a gépönk, beszáltunk és elindultunk a következő 31 órás útra, Grönland, Amsterdam, Bécs felé. Az első szürke fényt valahol Amstedam előtt láttuk. Ültünk egymás mellett, gondolatainkba merülve, és előttünk az ülés tetején beszúrva a fenyőág. Hosszú, hosszú idő után halkan megszólalt Kálmán bátyám: „Te, ez itt a mi idei Karácsonyfánk".

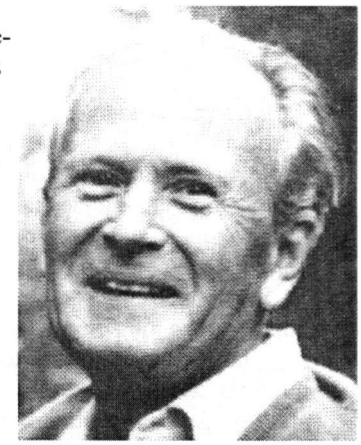

Én meg csak néztem a kis ágat, és tudtam, hogy sose fogom elfelejteni ezt a Karácsonyt és ezt a Picea hogyishivjákot.

Joseph A. Baranyay

Born: Vanyola, Hungary, Sept. 18, 1922, died Aug. 19, 1974, Victoria, BC, Canada.
Parents: József Baranyay and Mária Sébor. Married to Valéria Csány (1944). Children: Ildikó Paulson and Joseph Baranyay. Grandchildren: Erika and Peter Paulson and Joey and Jaren Baranyay. Two great grandchildren.
Education: Elementary school in Vanyola (1928-1932); high school in Pápa, Hungary (1932-1940); University of Sopron, Faculty of Forestry (1940-1944); Graduate Forest Engineer, 1944; Master of Arts with distinction, UBC, Canada (1962);
Positions: Assistant Professor of Silviculture, Wildlife and Fisheries, University of Sopron (1944-1946); Silviculturist and Forest Engineer, Forest District of Győr, Iharkut and Bakony areas; Forestry Utilization Adviser in Ugod, Bakony area (1950-1951); joint appointments: Head of Forest Protection, Forest Experimental Station, Sopron and Research Fellow, Game Management Department, University of Sopron (ex officio, also i/c of 40,000 ha Wildlife Management Area), (1951-1955); Liaison Officer in forest protection research, Forest Research Institute (ERTI), Sopron (1955-1956); Assistant Professor, Forest Pathology, Sopron Division, UBC, Canada (1957-1959); Research Officer and Research Scientist at the Calgary and Victoria laboratories of the Canadian Forestry Service, Government of Canada (1960-1974).
He was a member of the Hungarian Association of Natural History (Forest Division) and an invited member of The New York Academy of Sciences.
Publications in Hungary: Role of European hornbeam, *Carpinus betulus* in Hungarian silviculture, Role of *Gymnocladus dioicus* ('vasfa') in Hungarian forestry, Silvicultural importance of the European hornbeam in the cultivation of Hungarian forests, 1948; (with K.Tompa) Silviculture for Forest technicums, 1952; (also with Károly Tompa) Silviculture for Forestry colleges, 1954; Introduction to Forest Management (chapter on silviculture), 1955; Farmwoods utilized by thinning, Questions of maintenance and improvement of young spruce stands in middle mountains, Selectively managed farm forests in Zala county (with A. Jablanczy and J. Henzel). Forestry Handbook (with Károly Tompa et al), Role of climatic factors in young hardwood stands, 1956 Culture of spruce forests, Management problems of young spruce plantations in the Mátra Mountains, . Basic principles in silviculture, Handbook for forest lovers, 1957. Publications in North America also reflect his research in forest pathology which focused on dwarf mistletoe in western hemlock, root rot of Douglas-fir and cankers of poplars.
He showed excellence early in competitive fencing and recreational skiing in Hungary. A dedicated forester at heart, he later found many ways to spend time enjoying Canada's natural beauty. He was an enthusiastic hunter and fisherman; well admired by friends and family for adding both academic sophistication and a deep appreciation of nature to every treasured moment outdoors.
(*Safranyik László visszaemlékezése, 2010 márciusa, Victoria, BC)* "1964-ben kezdtem dolgozni az Erdészeti Kutató Intézet, Calgary laboratriumában. A következő tíz éven át kollegák voltunk Baranyay Józsi bátyámmal, először Calgaryban, később Victoriában . Az első évben náluk laktam albérletben, így alkalmam volt megismerni széleskörű szakmai tudását, természet és vadászat-szeretetét. Az ő buzdítására kezdtem el én is vadászni szárnyasvadra . Habár igen csekély tehetségem volt a vadászat-

hoz, amit az alabbi rövid történet is igazol, a vele töltött vadászatok igen tanulságosak és élvezetesek voltak, amire még több mint negyven év távlatából is nosztalgiával gondolok vissza ..
A Baranyay családnak volt egy nagyon helyes spaniel kutyája, Tomika . Nemcsak házikutya volt hanem Józsi bátyám hűséges vadásztársa is fácán, fogoly és fürj vadászatokon. Rendszerint szombaton vadásztunk és mivel korán indultunk, az előző este összeraktuk a vadászatra használt poggyászt az előszobában, a bejárat közelébe, hogy reggeli után hamarosan tudjunk indulni. Ha jól emlékszem, Tomi helye az alagsorban a lépcső közelében volt. Tomika jól ismerte a poggyász minden egyedét, és ha észrevette hogy vadászatra használt targyakat viszünk az előszobába, mindjárt kezdett hangosan és keservesen szűkölni és nem hagyta abba amig fel nem lett eresztve az előszobába. Ott pedig rafeküdt a poggyász tetejére és úgy aludt el. Másnap reggel mikor ki lett nyitva a ház ajtaja, Tomika mindjárt kirohant az autóhoz és várta hogy beengedjék a hatsó ülésre.
Vadászaton Tomi rendszerint Józsi bátyámmal tartott és szokása szerint futott a felkergetett madár után, várva a gazda lövését és az eredményt: a földrehullott madarat. Mivel mestere kitűnően lőtt, nagyon ritka kivétellel a lövésének megvolt az elvárt eredménye. Egy ritka alkalommal, mikor fácánra vadásztunk egy szérűskert mellett, Tomi velem tartott. Egy fácánkakas felrepült közvetlen előttem és Tomi kezdett futni utána. Én két lövésre is elhibáztam a kakast. Látva hogy a fácán még mindig repül, Tomi megállt, visszafordult és szomorúan nézett rám, az arca mintha tükrözte volna a gondolatot:`Te igen rosz vadász vagy'. Pihenő közben elmondtam hogy jártam, Józsi bátyám nagy derültségére. Megkértem, hogy a pihenő után vigye magával a kutyát mert rosz hatással van az önbizalmamra"

Magasi László: **Sebestyén Lacira emlékezem**

Oktatóm volt - barátom lett. Powell River-ben - mikor a tábori konyhán dolgoztam – én „etettem" őt. Fredericton-ban – mikor ide kerültem állásba – ő költöztetett minket házas életünk első otthonába, amit szintén ő talált nekünk. Ők voltak a mi első hivatalos látogatóink és mi voltunk mindig kedvesen fogadott vendégek az ő otthonukban. Na, de vegyük sorra a dolgokat. Sebestyén László Tatáról került Sopronba és 1949-ben szerezte meg okleveles erdőmérnöki diplomáját. Végzés után az erdőhasználati (Lámfalussy) tanszéken maradt mint tanársegéd, később mint adjunktus dolgozott. Laci Sopronban volt a Főiskola legsötétebb éveiben - és ott volt a legdicsőségesebb napok alatt 1956-ban is. A forradalom leverése után a Sebestyén család is Ausztriába került és Stroble-ban éltek az Erdőmérnöki Főiskola többi elmenekült tanárjával együtt. Kanadába indulásunk előtti utolsó percekben derült ki, hogy a Sebestyének a mi hajónkról lehagyottak közé kerültek. Igy aztán Lacira esett a felelősség, hogy mint a tanári kar egyetlen tagja, ő ügyeljen a lemaradt csoportra amíg ők vissza nem csatlakoztak hozzánk Montreálban Kanadán keresztül vezető utunkon.
Míg Powell River-ben Laci együtt küzdött tanártársaival az angol nyelv elsajátításáért addig a hétéves kis Sebestyén Laci a Baranyai, Sziklai, Szy és Tuskó fiúkkal szaladgált az éttermi asztalok között Paula néni aggodalmára, de legfőként Pali bácsi megbotránkozására, a kis Ági pedig együtt totyogott az Adamovics kislányokkal és a többi kisbabával. Akkoriban a konyhán dolgozva „etettem" én Lacit.
Vancouverban, 1957-ben, Laci, mint az átültetett soproni Erdőmérnöki Főiskola (UBC – Sopron Division) egyik tanára az „erdőtermelés és használat" valamint a „fatechnológia" tárgyakat tanította, igy az 1956-os őszi megszakítás után megint oktatóm lett. Az 1959/60 tanév végén az akkor szükséges „leépítések" áldozatává vált – egyike azon ritka eseteknek, hogy valaki fiatal kora miatt vesztette el állását.
Laci nem sokáig volt állás nélkül. Fredericton-ból elfogadott egy pozíciót, mindenüket bepakolták a hajónak is majdnem beillő hires lila DeSoto kocsijukba, beült a család és most nyugatról keletre tették meg a kontinensen keresztüli utat. 1960 szeptemberében Laci mint a fatechnológia és erdőhasználat professzora tanítani kezdett New Brunswick tartományi egyetemén Fredericton-ban (University of New Brunswick) ahol ott is maradt 1989-ig (ez az egyetem akkoriban még nagyon komolyan vette a 65 éves korban való nyugdíjazást).
Közben Sebestyének nagy örömmel fogadták a kis Zsuzsit 1961-ben, a Sebestyénékből Sebastian lett, Laci 1965-ben megkapta mester diplomáját (M.Sc.) a UBC-től, megszerezte doktorátusát (Ph.D) 1971-ben Syracuse-ban a New York állami egyetemen (SUNY), tanított, dolgozott – és közben sok dicsőséget szerzett mind a magyar, mind a Sopron névnek.
Volt kollégái a UNB Erdész Fakultás 100. Évfordulója alkalmával 2008-ban a következőket irták Laciról: „A faszerkezetek méretezésével kapcsolatos kutatás az építőiparban a New Brunswick-i egyetemen visszavezethető Leslie Sebastien (született Sebestyén László) professzor Fredericton-ba való érkezéséhez. A mérnöki tapasztalat és a faipari kutató szakértelmét kombinálva Sebastian sok kutatási témával foglalkozott (ezeket itt felsorolták) és szorosan együtt dolgozott New Brunswick tartomány kormányával a fűrészüzemek fahasználata és minőségi ellenőrzése terén. A fatechnológiai kutatóintézet Sebestian vezetése alatt rengeteget fejlődött, az öreg Erdész és Geodéta épület egyetlen alagsori szobája után az új Erdész épület egy teljes emeletét foglalta el, majd 1988-ban az erdőipari kutatási intézet (Tweedale Center) egy egész épületszárnyat kapott a Hugh John Flemming Forestry Centre épülettömbjében." Sok változás történt az elmult 20 év alatt, de – ahogy ők mondták - „a hangsúly – a Sebestian tradiciót követve - továbbra is a fa- és fatermékek részletes és széleskörű tanulmányozása és a mérnöki módszerek alkalmazásának a kombinációja maradt".
Ennyit most Sebestyén Laciról, az egyetemi tanárról és kutatóról. Ezek főleg professzionális eredmények amik hozzá tartoznak ahhoz, hogy Laciról kellően emlékezhessünk. Viszont, ha én Sebestyén Lacira emlékezem, mint azt a cimben feltüntettem, akkor én nem ezekre a dolgokra emlékszem. Főleg Lacira az emberre emlékszem én.
Például, Laci nem prédikálta hanem élte a soproni szellemet, a hagyományokat. Mikor befejeztük a dobozok, bőröndök harmadik emeletre való felcipelését (nem volt ott lift!) annak a fent említett első költözködésnek alkalmával lihegés és cigarettára való gyújtás közben megkérdeztem Lacit, hogy mivel tartozom és miként tudom meghálálni egész délutáni fáradalmait, rámnézett és egy „egyszer majd te is tedd ezt meg egy soproni baleknak"

megjegyzéssel elintézte a témát. Laci mindig készségesen és szeretettel bánt az időnként ide vetődő soproni (igazi, Sopronból jött) diákokkal és segítette őket az itteni körülményekhez való beilleszkedésben.
Sebestyének, Ica és Laci – a Jabláczyékkal karöltve – nagyon megkönnyítették az akkoriban jó számban lévő fredericton magyar közösségbe való gyors bekapcsolódásunkat. Hétről hétre lettünk más és más családoknak bemutatva a meleg szeretettel és finomnál finomabb szendvicsekkel és süteményekkel „szervírozott" összeruccanásokon. Nem hiszem, hogy Laci túl sok időt töltött volna a sütemény-anyag keveréssel, de hogy a sütőre vigyázott nehogy valami leégjen abban biztos vagyok. Bevallom, hogy az első pár alkalommal kicsit feszélyezve éreztem magam, „mert hát azért mégis... ezek akikkel most itt egyvonalon bratyizunk, ezek az én tanáraim voltak". Talán én éreztem, de ők soha nem éreztették velem ezt a lépcsőszinti különbséget, ami aztán hamar elmúlt és büszkén, boldogan, hálásan lettem diákból baráttá.
Jött a nyár, sok kellemes délutánt töltöttünk együtt a közeli Grand Lake melletti strandon. A gyerekekkel való hancúrozás és homokvár építés közben megoldottuk a nagy világ összes problémáit, megbeszéltük az élet igazán fontos ügyeit (festék-szin a konyha falra, melyik farmon legolcsóbb a paradicsom, hol termesztenek igazi erős magyar parikát, stb.), néha még az állásokkal kapcsolatos erdész témákra is jutott idő.
Laci sokat dolgozott, bent az egyetemen, de otthon is, fúrt, faragott, építette, szépítette otthonukat. Legtöbbször sikerrel, de bizony néha egy kis baj is történt, olyasmi, mint mikor egyszer Laci bekötött kézzel jelent meg. „Megugrott kicsit a fűrész" – mondta ő, a megugrás eredményeképpen Laci egyik újja „megrövidült". De ő még az ilyesmiket is filozófusan fogta fel, „...hát megtörtént, mit lehet csinálni."
Azután 1995 árilisában a tüdőrák elragadta Lacit közülünk, egy férj, egy apa, egy nagyapa, egy igazi jó barát távozott. De csak testileg, mert emléke szeretetben, tiszteletben, hálában, megbecsülésben itt maradt.
Sebestyén Ica ma is itt él Fredericton-ban. A gyerekek elszéledtek, Laciék aránylag közel, Dartmouth-ban (Nova Scotia) élnek, a lányok, Ági és Zsuzsi pedig Ontario-ban telepedtek le. A kilenc unoka még mind ismerte nagypapát (és legalább ennyit mindegyik tud magyarul). Ők és a négy dédunoka Ica büszkesége, boldogsága – és természetesen aggodalma is.
Köszönetem annak aki ezen sorok megírására késztetett, mert ez alkalmat adott nekem arra, hogy megemlékezzem Dr. Sebestyén Lászlóról, a Sopron/Vancouver Erdőmérnöki Főiskola egyik volt tanáráról. Laciról, aki annak ellenére, hogy Sebastian lett egy igaz magyar lelkű, magyar szívű, magyar gondolkodású ember maradt. Laciról, aki soha nem felejtette el Sopront, a soproni hagyományokat és segítette ezt a balekot mikor neki erre szüksége volt rá. Lacira, aki a kontinens 'másik' oldalán, a fredericton University of New Brunswick erdész fakultásán mutatta meg, hogy mire vagyunk képesek, aki itt keleten lett „sztár" és növelte a Sopronban végzett magyar erdőmérnökök jó hírnevét. Lacira, aki jó barátom volt.

Szy Ferenc rövid önéletrajza

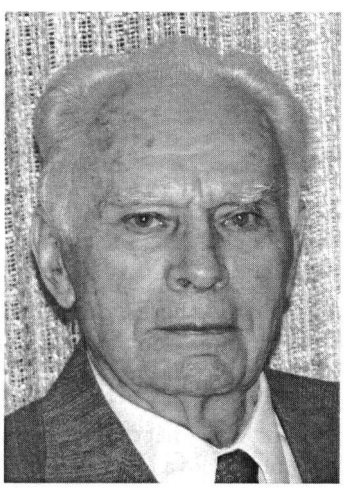

1923. aug. 22.-én születtem Lackenbach (Lakompak) községben, amely ma Ausztria Burgenland tartományához tartozik. Elemi iskoláimat Lentiben (Zala megye) végeztem 1929-1933 években. 1934-1935-ben Zalaegerszegen, magántanulóként, kezdtem középiskolás éveimet, majd 1936-41 között a dombóvári Esterházy Miklós Nádor reál-gimnáziumban fejeztem be. Itt is érettségiztem 1941-ben. 1941 őszén beiratkoztam a Soproni Egyetem Erdőmérnöki Karára, ahol 1947-ben szereztem meg a diplomámat.
1947-1949 években a Borsod-Abauj-Zemplén vármegye Vadászati Felügyelőségén dolgoztam, majd 1949-1953 években a Miskolci 13. sz. Erdőrendezőségen csoportvezető mérnökként, az állami tulajdonba vett erdők felmérésével és üzemtervek elkészítésével foglalkoztam.
1953-1956 nov-ig a Soproni Egyetem növénytani tanszékén, tanársegéd, majd adjunktus.
1957-1960 közti években Vancouverben a Soproni Divizió kötelékében, assist. prof. Tantárgyak: Előadások: erdészeti növénytan (anatómia, morfológia, élettan). Gyakorlatok:növényismerettan, dendrológia, növényföldrajz, erdészeti feladatok Kanadában.
1960-ban léptem ki a Sopron Divizió kötelékéből és a BC Ministry of Forest-nél (Inventory Division) helyezkedtem el Victoriában és itt dogoztam 1988-ig, egészen nyugdíjba-menetelemig. Azóta is itt élünk Victóriában..
Sopronban, 1950-ben házasodtunk össze Raft Dalmával. 1964-ben elváltunk. Házasságunkból két gyemek született: Judit (Judy), szül. 1951-ben és Ferenc (Frank), szül.1954-ben, akik öt unokával ajándékoztak meg bennünket,: Judy: Gábor, Tibor és Péter, Frank: Joanna és Corey
Második feleségem, Mária, István fiát hozta a házasságba, aki révén még két leány-unokával (Alexandra és Tayler) gyarapodott a családunk, így összesen 7 az unokáink száma (3 leány, 4 fiú).
A természet-szeretetet Édesapámtól örököltem. Szerencsésen alakult életem, mert minden munkám a természethez kapcsolódott, így életem nagy részét az erdő fái, növényei és állatai között töltöttem.
Sokat vadásztam, horgásztam, de egyesek szerint mégsem eleget, mert, ha alkalom adódik, még ma is felkapom valamelyik puskámat, hogy vadász-szenvedélyemnek hódoljak.
Fiatal éveimben versenyszerűen úsztam. Szerettem teniszezni és bridzsezni, az utóbbit még most is szivesen játszom. Azonkivül a házunk körül a kertészkedéssel is szívesen foglalkozom a mai napig is. A fényképezés is kedvelt időtöltéseim közé tartozik.
Szeretünk utazni. Máriával többször jártunk Magyarországon rokoni/baráti látogatásra, de az utóbbi 10 évben inkább Hawaii-t helyezzük előtérbe, ahol a téli hónapok egy részét töltjük.
2006. év végén jelent meg Budapesten a „Vadászéletem Kanadában" könyvem, amiben részletesebben írom le életem történetét, egy erdész-vadász szemüvegén át nézve. Vadász-élményeimen keresztül nemcsak az erdő állat-és növényvilágához fűződő tapasztalataimról írok, hanem nagy vonalakban ismertetem egy erdész munkáját is (az 1960-70-es években), a mindaddig feltáratlan őserdők számbavételével kapcsolatosan.

GYÁSZJELENTÉSEK

2009 október 30.-án, rövid de súlyos betegség után, elhúnyt Cottage Grove, WI, USA-ban **Orosz Iván** erdőmérnök (Class of '61) Sopron Alumni társunk, életének 73. évében.
2009 december18-án, tragikus hirtelenséggel, elhúnyt Vancouver, BC-ben **Csányi Elek** erdőmérnök (Okl.em '46) Sopron Alumni társunk, volt oktatónk, életének 90.évében.

MEGEMLÉKEZÉSEK

Csányi Elek (1920-2009)

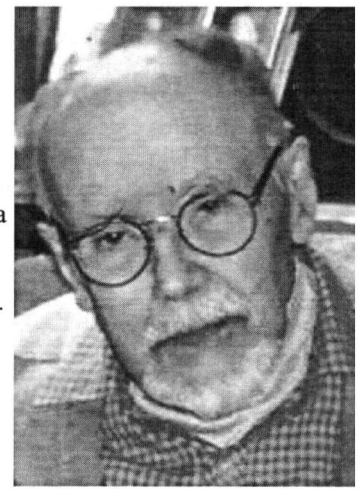

1920 április 16.-án született Nagykanizsán, Csányi Elek és Dancer Anna egyedüli gyermekeként. Elemi iskoláit már Sopronban kezdte. 1939-ben érettségizett a soproni Real Gimnaziumban, majd a József Nádor Műszaki Egyetem Erdőmérnöki Karán, Sopronban szerzett diplomát 1946-ban. 1950-'56-ig a soproni egyetemen az Ábrázoló GeometriaTanszéken tanított mint tanársegéd, Az 1956-os forradalom leverését követően a diákság és az oktatói kar nagy hányadával Kanadába, a vancouveri UBC Egyetemre került, ahol mint Assistant Professor ábrázoló geometriát és szilárdságtant oktatott az Erdészeti Fakultás 'Sopron Division'-ján 1957 és'59 között. (1959-ben a UBC Mérnöki Fakultása meghívta ábrázoló geometria oktatónak, elsőnek a Sopron Division volt oktatói közül, de kezdetleges angol nyelvismerete miatt nem tudta a meghivást elfogadni). 1960-tól több vállalatnál, a mérnöki pálya különböző területein dolgozott. Legtartamosabb munkaviszonya a Dominion Bridge hídépítő vállalattal volt. 1985-ben ment nyugdíjba.
1950-ben házasodott össze Szeverényi Juliannával. László fiuk1952-ben, Julianna lányuk 1955-ben, Magyarországon, Gábor fiuk 1957-ben és Mihály fiuk 1961-ben Vancouverben született. Nyolc unokájuk és 11 dédunokájuk van.
Ritkán utaztak Magyarországra: első látogatásuk 1981-ben volt, utoljára Julianna lányának mutatta meg szülőföldjét 2005-ben. Szeretett horgászni és fényképezni *(A Szerk.)*

Adamovich László: **Búcsúzó**

Csányi Elek régi jó barátom – hát Te is megkaptad a végső behivót...Életünk szinte gyerekkorunk óta egybefonódott. Együtt jártunk Sopronban a Petőfi téri elemi iskolába –bár én a 'B', Te meg a 'C' tagozatban –demár akkor jártunk közösen sétálni a soproni erdőkben. Középiskolát te a realistáknál én a bencéseknél jártam, de az egyetemen – az erdőmérnökin – megint együtt szedtük magunkba a tudásunkat - Te az 'ábris' tanszéken, én az 'út-vasút'-on. Mint adjunktus 'átnyegeltél' az 'én' tanszékemre, ahol évekig vezetted a 'külső gyakorlatokat'.
Családjainkkal, néha együtt mentünk pontyra horgászni a Sumasra – szép idők voltak. Witt Lajos bácsi és Apt Ödön bácsi voltak tanitóink ebben – feleségeink a halászlé készitésében (amit viszont a 'Tiszai Halász' Kozák Tónitól tanultak).
Az én időm is lassan lejár –az Úr akaratából – hát elbúcsúzom a Viszontlátásra majd odafönt, ha az van kiszabva ránk.
Szeretettel, *Cinke barátod*

William Orosz: **My Father**

The father I knew growing up would never lie to you or even "bs" you to make himself look better. To him "spinning the facts' to suit yourself was wrong. If you couldn't earn respect, you didn't deserve it. So, I will try my best to tell his story without any spin. I will endeavor not to revise history, but rather to look at his life through a different prism.
Many people only know my Father through my mother, my brother and myself, because of his ever-increasing isolation through the years. If you have been involved in any of our lives, you already know that times were not always easy with my father and they seemed to get harder as time went on. I don't believe that picture reveals the entire man who was my father. So, I will try to do him justice, because I believe he deserved that. I hope you will understand that where he ended up does not define him; he was much more than that.
By all accounts, my dad was a happy child, the youngest of three boys always confident in the deep love he received from his parents. In some ways his life was what we would think of as normal. He enjoyed playing soccer with his friends or spending time with his dog Jackie. I'm told he was a little bit spoiled, the favorite son of his father.
When I say he was spoiled, I don't mean it in the bratty

obnoxious way at all. No, his was more the life of relative privilege; having enough to eat when those around you didn't and having the gentle discipline that a compliant son, who adores his father, receives. As I say, this was only a relatively privileged life. He was, after all, born in Hungary on January 1, 1937, New Years Day. The worst of WWII unfolded around his childhood. Some of his most vivid memories involved allied bombing of his hometown, even his neighborhood. The noise was so deafening that, even with his fathers hands clasped over his ears, he could hardly stand it.

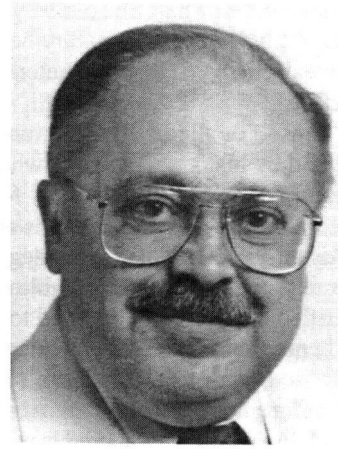

Of course the war eventually subsided and a childhood amidst WWII turned into a childhood under Soviet occupation. Initially he was an alter boy attending Catholic school, many around him even thought he was destined for priesthood. After eighth grade the communists shut down the Catholic school, so he continued on in the state run schools.

As a child my father nearly died of a combined case of hepatitis and meningitis and suffered various other illnesses that left him weakened to the point of having to relearn to walk. He endured an appendix removal with no anesthetic and a lifetime of dental work with no Novocain, initially because none was available; eventually he did it that way by choice. I think that qualifies as tough by most standards, certainly by mine.

Being a good student, my father eventually went to the university to study engineering. His father had been a forester, an important man overseeing many people and large tracts of forest, so it was probably no surprise when he decided on Forest Engineering.

As so often happened in his life, grand events took over and the Hungarians attempted a revolution from Soviet occupation. His older brother convinced him that he needed to escape to a better life, a decision he would regret for the rest of his life. He never stopped missing his parents. A daring escape through barbed wire with the sounds of dogs and gunfire in the distance ensued. Eventually he ended up at a Hungarian language engineering college in Canada after a brief stay in Austria and long boat-ride marked by constant seasickness.

He didn't know it then but these events would foreshadow a life of struggles. Initially the struggles were softened, even outweighed by love, laughter and good times with family and friends. Through most of his life he maintained contact with the many friends he made throughout his life, even from his early days as a boy in Hungary. Ever so gradually the good times became fewer and struggling became the dominant theme of his life.

He worked during the summers as a surveyor carving roads out of the mountain wilderness, always impressing his superiors with his diligence and professionalism. After graduating, my father ended up in Corvallis , OR to work on his Masters degree, where he met and married my mother and where my brother and I were born. He invented a lumber-grading machine that he felt was unsurpassed for the remainder of his life. For a time, life was good.

Eventually, my family moved to Madison, to take a job as a research engineer. To him this would have been a dream job. Being an engineer really defined my father. I think you have to have lived with an engineer or at least known one well to understand this. A good engineer does not shy away from the truth or try to white wash it. They deal in absolutes, not wishful thinking. Every time I fly in an airplane or cross a bridge, I thank God for this.

Having an engineer as a father, especially one raised in 'the old country', was not always so easy though. Expectations were high, discipline was tight, but I never questioned my father's love for me and I always knew he would take care of us. My dad did not suffer fools well at all. It was simply not something he was capable of doing.

When my mom was sick in the hospital, for long periods of time, my dad took care of us, kept the house immaculately (with our help), visited my mom, kept up with his work and continued his studies. He did this while fighting his own demons and health issues. He fought anxiety problems for the rest of his life. He always attributed this to the flashbacks he experienced from the bombing he endured as a small child. If the measure of a man is how well he takes care of his family during the difficult times, I'm not sure how well I could measure up to his example.

A big part of who my father was comes from his father. My grandfather was a gifted violinist, easily playing music after a single hearing. This is likely where he developed his lifelong passion for music, especially the Hungarian and Austro-Hungarian composers. My grandfather was also the consummate provider, always taking care of the family. Likewise, my father valued hard work, doing your best and educating or improving yourself at all costs, likely at the expense of his health. My most common childhood memories are of my dad studying for a degree or professional certification. Of course there were also good times spent together as a family. Usually they involved nature, picnicking at Devil's Lake or Rock lake were his favorite pastimes.

My dad would patiently help me with my homework, whether I was in college or grade school, sometimes for hours. If he sensed any foolishness or lack of effort, his patience would evaporate. As I said, he did not suffer fools.

As so often happened in his life, the hardships mounted up. My father ended up being fired from his job and spending the next decade pursuing a discrimination case against the federal government and trying to find employment despite being blacklisted.

Just when things were starting to look good again with our family being together in a new house, my dad had a back injury that caused him to be disabled for the rest of his life. I don't think I could overstate how devastating this was to someone who was so prolific in his work and with such an active mind. He was 46, about my age now, when this happened and to him he must have felt like he still had his best years ahead of him. Five years later, he was diagnosed with colon cancer that was quite likely terminal. By the grace of god and an outstanding surgeon, he recovered with apparently no ill effects.

I won't bore you with all the details of an excruciatingly slow steady decline for the next 20 years to where we are now. I'll simply say that it became increasingly difficult to live up to the ideals that he held so dear. The pride, determination and logic that had helped him to excel in the past now created a self-imposed barrier to him getting help. I can't imagine how difficult it was to endure almost 30 years of pain, poor sleep, debilitating fears and failing health, which eventually led to more and more isolation.

Slowly, the hardships in his life took their toll. I'm sure that what he went through would be devastating for anyone. It must have been a living hell for a man who had once been so extremely proud, physically strong, capable and mentally active.
Increasingly (but certainly not always), he found himself on the wrong side of issues. Yet, being who he was he stood by his convictions and never backed away from fighting for what he believed.
God only knows which burdens were caused by his un-yielding commitment to what he believed in and which burdens were lifted by this. I felt that my mother, brother and I often bore the outcome of his rigidity. I now know that we also benefitted from his steadfast commitment to his ideals. These were two heads to the same coin, a coin that made me who I am. Therefore I cannot possibly wish for him to be otherwise.
I'm quite sure almost anyone who spent time with my father thought he was a pain in the neck at one time or another. By the same token, I'm sure some people think engineers are a pain when they tell you the bridge your building will likely fail and you have to change the design you've come to like so much. I also know many people consider it a pain when you tell them their plans or desires are unreasonable and likely to cause them problems. Most people don't want to hear the pessimist's predictions. But, that's the engineer's job and for my father that was the only way he knew how to act.
Often my father's troubles stemmed from the fact that he didn't always realize that a person's feelings along the way could be just as important as the outcome of a decision. To the engineer, the outcome was everything; feelings were of lesser importance. His being a 'pain' had nothing to do with being mean or malicious. It had everything to do with doing what he thought was right, no matter what people thought and without compromise. I have to admit I'm glad not everyone is like that, but I'm also glad some people are. They do the hard work of keeping the rest of us out of trouble, sometimes despite ourselves.
As a small child, I always knew my father was a grownup and a father and not just 'the oldest guy in the house' and I respected that. I noticed this distinction early on. It's even more evident to me now, as the father of four wonderful children, looking at some fathers trying to 'find themselves' or forget their troubles through drugs or alcohol or at those seeking out ever more toys to relive their childhood. He didn't have to grow up along with us. Everything was done as a family unit, for the family unit. My father always commanded respect and took his responsibilities very seriously.
As much as he loved and adored his father, I believe my father's greatest wish in life was to have that same relationship with his sons. Yet, he would never turn to favoritism or anything unfair to achieve it. He would never consider raising us in a way that he felt wasn't in our best interest. There was no way he was going to spoil us because it was easier or to win our love. He believed so strongly in right vs. wrong and, fairness vs. privilege. My father taught us never to discriminate and to treat all people equally. It was completely expected that we would be good people and be successful and we accepted that without question.
I often thought of my father as a 'man without a country'. He never completely assimilated to this country, clinging to many of his old ways. At the same time, he could never go back. The Hungary he knew had not existed for over 50 years. I think this contributed to his later difficulties. I think his battle with anxiety and health issues also contributed. And now I also wonder how long the tumor in his brain was affecting his behavior.
Anyone who's known me for a while knows the frustration I've had in my relationship with my father, fighting past his fears, judgments and controlling ways. I suspect we've each shared varying degrees of blame for our disagreements along with the undeniable affects of his health and circumstances. God knows I've tried to make allowances for the effect his health and circumstances had on our relationship. I for one have often said that I can't judge him. It's not my place and quite frankly I'm not half the man he was based on physical strength, force of character and educational accomplishments. So it would be arrogant of me to think I could've done better in his shoes. I challenge anyone here to ask themselves the same question, before judging him.
No matter how bad things got in the end. My father stood strong for the underdog, even when the underdog was someone he was mad at. He always wanted to help others that needed it. But he would never, ever enable you. Help meant advice or expertise to allow you to help yourself. That, in itself, is a lesson a lot of parents could learn.
The closest I could come to an indictment of him was that I wished he'd done more to get help for himself. I like to think that I would've and that I would've bent to the world a little more, so that I didn't end up breaking as he did. This question always leads me to wonder whether God wanted my dad to learn more humility and give up his pride or if he wanted me to learn to stick to your convictions no matter how hard the circumstances, as my father did. I suspect it's a little of both.
I, for one, am going to try to remember and will miss, the younger man who fought so hard to always be on the right side, to love his parents and his wife and children with all his heart, the man who loved music, learning his trade and the companionship of friends. I'll miss the father who loved going dancing or to parties and card games with his wife and friends. I'll miss the father who treasured his time picnicking with his family at Devils Lake or ice skating at Tenney park. I am going to continue to be thankful for the pain in the neck that forced me to be the best person I could be, even when I didn't want to. He wasn't always right, but he always tried to be.
I plan to celebrate the humanity of the young boy who so treasured his mother and father that he kept every letter they sent him among the very few items (none of them of material value) in his small fire proof safe. I ask that god indulge me a little pride at having a father who met every challenge life could throw at him with unwavering dignity. And I thank god for a mother who had the unimaginable strength and perseverance to be there for him when he needed it most and to afford him far more love and comfort than he had any hope to expect.
Most of all I will miss those moments late at night when he eagerly received my phone calls at an hour when most people would've resented them. I will fondly remember how he always walked me out to the car after a visit to give me a hug (no matter how cold it was outside) and to watch and wave as I drove away. I love you dad and I will miss you. Good by Dad. *(11/4/09)*

K Ö Z E L M Ú L T

ifj. Jablánczy Sándor: **Hullott almák**

Pár évvel Anyu halála előtt egy pár múltbamenő kérdést, emléket vetettem fel neki és nagy meglepetésemre olyan dolgokat is teljesen másként látott, amikre én határozottam emlékszem, hat évtized elmúltával.

Az egyik legfontosabb dolog életemben az étkezés, helyesebben az étel vagy még igazabban a 'kaja' a 'zabálás' volt. Az első tizenkét évemben teljesen normális, mai szemmel sovány voltam. Csak itt Kanadában vagy a szörnyű tömegzabálás kezdetével kezdtem elhízni és kövérré válni.

Nem emlékszem, hogy korábbi lakhelyeinken, Esztergomban, pláne még előbb Karádon vagy Budakeszin, milyen volt a házi menű, de Sopronban már igen, ahol a 'Teli'-be jártam (így hivtuk a tanitóképző gyakorló iskoláját, ami a háború előtt evangélikus teológia volt). A gyűlölt Sztálin téren volt. Mellette, vagy vele szembe a mi lakásunk - még a számára is emlékszem- 63- és arra is hogy mi csakis következetesen Deák térnek hivtuk. Apám, anyám is.

De most arra térek ki, hogy 1953-ban, amikor Budakesziből Sopronba költöztünk, egy volt 'effem', tehát Földművelésügyi Minisztérium legmagasabb poziciójában lévő erdész, akit akkor neveztek ki a soproni egyetem tanszékvezető tanárjává és akinek családja éhezett. Ez úgy történt, hogy akkor egy pár évig csak jegyre lehetett a legszükségesebb élelmiszereket kapni és minden más elérhetetlen luxus volt. Főleg a hús, de a citrom és a narancs meg csak álom. Banánt először Ausztriában láttam 1956 nov 4.-e után. Apu még mindig Pesten volt, de mi már Sopronban laktunk. Azért nem kaptunk élelmiszer jegyet (Apu csak magának kapott Pesten, illetve Budakeszin, ahonnan bejárt at FM-be) mert anyám 'háztartásbeli' volt, ami olyan rossz volt mint a 'burzsuj' vagy a 'kulák'. A jó kommunista elv szerint, ' aki nem dolgozik az ne is egyék'. Ezek a női felszabaditó mozgalmárok csak azt tartották munkásnak aki gyárban (vagy az ÁVÓ-n) dolgozott. Ugyebár. Tehát pár hónapig éheztünk. Naná hogy párttag volt Apu hiszen ha még az sem lett volna talán éhen is halunk. Az iszonyatos kérdés az, hogyha egy magas beosztású minisztériumi szakember, vagy ha kell 'funkcionárius', akit tanszékvezető egyetemi tanárnak neveztek ki, tehát valószinűleg a lakosság felső egy százalékához tartozott anyagiakban, akkor hogyan élt az alsó 99 százalék? Ha az ő családja éhezett ételjegy hijján!.

Ebből az időből emlékszem, hogy soha nem ettünk semmiféle húst több hónapig és azután is csak keveset egy pár évig. Anyu csodálatos leleményességgel készitett olyan ételeket, amiket a kapható zsirból, cukorból, kenyérből és krumpliból össze lehetett állitani. Ezért ettünk gyakran 'poféznyi'-t, ami kenyérből készült hamis borjúszelet, éppen úgy kirántva. Egészen művészi volt, ahogy a krumpliból több tucat ételt tudott készíteni. Krumplis tészta, krumplinúdli, 'kremzli' (hamis fasirozott krumpliból), 'sztrapacska', 'knédli' krumpli leöntve zsirral és piritott hagymával, a megszokott piritott és püré és sült krumpli mellé és helyett. Aztán persze lisztből a tésztafélék sokasága, túrós- mákos- grizes- piszkos-, nagyon ritkán diós-tészta. Palacsinta, de torta alakúra sütve, ritkán cseresznyés lekváros, barackos palacsinta és az egyik kedvenc, a szilvásgombóc. Az is ritkán. De leggyakoribb volt a hullott almából készült palacsinta. Nem volt kapható vagy élérhetetlen árú volt a friss gyümölcs, ezért csak férges, hullott, félig rothadt, földről felszedett gyümölcsöt vett Anyu.

Mindennap elmegyek kanadai városkánk egyik kerti útján, ahol áll egy pár almafa, aminek almáit a kutya se szedi, hagyják a földre hullani, mert nincs vadász a háznál hogy elvigye őz-csaléteknek. Nincs méreggel permetezve, tehát egészségesebb volna bolti, vegyszerezett almánál, dehát Kanada dúsgazdag Magyarországhoz (aminek mezőgazdasági nagyhatalomnak kéne lennie adottságainál folytán) képest. Feltételezem hogy a kanadaiak nem hinnék el, ha megirnám, hogy Magyarországon 1953 és 1956 között egy egyetemi tanár felesége hullott almákból készi-tett palcsintát, amit boltban (közértben) vásárolt (bár lehet hogy piacon, ezt nem tudom). Most jön a legérdekesebb. Mikor emlitettem Anyunak, hogy hullott almából készitette az almás palacsintát azt válaszolta, ami soha nem volt szavajárása, hogy "nem igaz". Tessék? Hiszen emlékszem rá mint sok egyébre. "Nem, nem igaz, nem ettünk hullott almát. Mit képzelsz?". Tehát vagy korai szenilitás vagy ami valószinűbb, egyszerűen nem tudta feldolgozni a múltat.A világképébe ez nem illett, hogy milyen szegényes és hiányos volt étkezésünk.

Arra is emlékszem, hogy a Mátyás Király utcába jártam egy tejcsarnokba vagy közértbe biciklivel és bal kézzel fogtam a kormányt és jobb kezemben a tejeskannát hogy ki ne ömöljön. Ez már később volt, amikor Miki öcsém 4-5 éves lehetett. Kisgyerek többet, nagyobb gyerek kevesebbet, felnőtt semmi tejet nem kapott jegyre. Nem emlékszem, de valószinű, hogy két literes volt a tejeskanna és félig volt tele, tehát két deci járhatott Mikinek, egy Editnek és nekem, összesen talán fél liter a háromgyermekes családnak. Ebből aztán madártejet készitett vagy ritkán aludtejet. Hogy több kalória legyen, azt hiszem a tejet cukrozva ittuk. Kenyérre volt egy generállekvár, amolyan vegyes gyümölcsből ömlesztett sajtszerű lekvár, ezt kentük kenyérre vagy zsiros kenyeret ettünk. Tojás, vaj éppolyan távoli álom volt mint a hús. Csak a Kossuth-dijjas Kántás fia, kit kövérsége, hájassága miatt egyszerűen 'Cocá'-nak hivtunk merészelte orditva közölni öccsével, hogy "Jancsi nézd, én vajaskenyeret hoztam". Az egész osztály gyűlölettel eltelt dühhel bámulta a vastagon kent vajas, zöldpaprikás kenyeret. Tehát nem csak nekünk, de senkinek nem volt vaja a spájzban.

A húsra jól emlékszem mert én voltam a fő bevásárló, sorbaálló 10-12 éves koromban. Sopron távoli részébe kellett menni a Várkerületen túlra. Egész nap sorba álltam mig megérkezett Anyu egy órával a zárás előtt, de mire odaért az utolsó csontot már eladták. Mert nem volt hús a hentesnél, csak csont. Azért álltak sorba az emberek egész nap hajnaltól napestig, hogy csontot vegyenek, amin volt egy két húscafat is. Gyakran a sor első fele kapott csak csontot, a másik végét hazaküldték azzal, hogy elfogyott a hús.

Ezeket nem szabad elfelejteni. Én soha sehol nem olvastam ezt ilyen egyenesen megirva. Az emberek szeretik elfelejteni a nyomort, a szenvedést és a nélkülözést, pedig ez a történelem, az igazság, ami megtörtént. Természetesen nem lehet teljesen a kommunisták nyakába varrni az iszonyatos gazdasági helyzetet, mert a fő oka, a teljes korrupt és embertelen zsarnokság mellett, a Magyarországra kirótt jóvátétel, hogy elvesztettük a háborúkat. Dollár milliókat kellett fizetni a Szovjetúniónak, Csehszlovákiának, Jugoszláviának (mindhárom állam megszűnt!), nem tudom még kiknek. Ezt természetesen a kisemberekkel fizetették meg.

Később, amint irtam már kaptunk tejet jegyre, de csak lefizetéssel, megvesztegetéssel tudott Anyu citromot, tojást, nagyon ritkán valami felvágottat szerezni. De évekig a kedvenc ételem a hullott almából készült palacsinta volt.
Az egyetemi tanárok feleségeinek be kellett lépni valamilyen női mozgalmi agytágitásra és Anyu ritkán elment a többi nővel valamilyen gyűlésre. De ez nagyon ritkán volt, mert úgy emlékszem, hogy ő mindig otthon várt minket a cukros, édes, krumplis és tésztás ételekkel. Ritkán bableves is volt de sonka bele soha. De jó volt a bableves kenyérrel, mert mindennel kenyeret ettünk.
Elmentek tehát a prolinak öltözött hölgyek nőmozgalmi gyakorlatra, ami szép lecke volt. Ha mi éheztünk és szegények voltunk mint egyetemi tanár családja, amit láttak egy 'Nyomorultak'-ból vagy a 'Puszták népé'-ből nem ismert borzalom várta őket. Éhező, piszkos, rongyos, lábbeli nélküli gyerekek, leromlott csontsovány asszonyok piszkos szennyes putriban, nyomortanyán. Ezek feltehetően a bemutatott 'diszprolik' voltak, az igazi nyomortanyákat és a szegénység fertőjét nem muatatták az elvtársnők az érzékeny prof feleségeknek. Teljes sokkban volt anyám, amikor ecsetelte nekünk, hogy mit látott Sopronban és nem akarta elhinni.
Ezekután nem az a meglepő, hogy volt egy forradalom, hanem az, hogy miért nem volt előbb és többször is.
Igy élt Magyarország 99% a az ötvenes években és ma is igy él a negyede vagy a fele. Ennek ellenére nem voltunk gazdasági, de politikai menekültek.
Ezért nagyon jót tesz mindenkinek ha nyomorog, éhezik, nélkülözik egy kicsit; ezáltal válik emberré. Nem ember az aki embertársának nyomorát nem érti.
Itt és most, is van Kanadában ilyen nyomor, nemcsak az indián rezervációkban és nagyvárosi ghettókban, de vidéki kanadai parasztoknál is. Persze ez olyen 'cifra nyomor', szines TV, porszivó (egyébként emlékszem az otthoni tavaszi nagytakaritásokra, amikor a szőnyegeket egy állványra kiteritettük és püföltük egy fonott fűzfagyökér ütővel?) Tehát van itt rozsdás autó, alig működő motoros fűnyiró és hófuvó gép, sőt aluminium motorcsónak is, de ha meglátogatjuk ezeket az embereket, mint pár évtizede még tettem, ugyanaz a nyomor, reménytelenség, szemét, piszok, szennyes ágynemű és kredencen tárolt párnapos steak macskaszarral diszitve.
Vissza Budakeszire, talán 1950-ben. Anyámnak volt egy hozománya trousseau monogrammos 'BE' (Bory Edit) selyem takarókkal, plédekkel, párnahuzatokkal, lepedőkkel. Mindezt elcserélte egy cigány asszony által hozott zsiros hatalmas kacsáért. Én évtizedekig nem is gyanitottam, pedig láttam a budakeszi melléki cigány putrikat, hogy esetleg ez a cigányasszony nem maga nevelte a zsiros kacsát, hanem 'uramisten' lopta egy magyar paraszttól. Vagy svábtól, mert ismert a nóta "pudakesz pudakesz ott lakom én, ott adja a tejet Riska meg én". Feltételezem hogy anyám olyan naiv volt mint én és eszébe se jutott, hogy honnan volt a cigányasszonynak zsiros kacsája. Ez nagy dolog volt abban az időben, mert nem volt hús és egy zsiros kacsa nemcsak húst de májat és főleg zsirt adott és 'vitézek mi van a föld felett szebb dolog a végeknél' vagy egy kacsazsirba rejlő kacsamájnál. Egyszer tiz év alatt '45 től '56-ig egy kacsa. Máskor hullott almából palacsinta. *(Sault Ste.Marie, ON, Oct.'09)*

H O N T A L A N S Á G

(Két emberöltőn át feküdt a kis notesz a régi dolgokat tartalmazó doboz alján. Forgalmas élet, új pályaválasztás, továbbtanulás, családalapítás, gyermeknevelés, társadalmi elfoglaltság, mind közbejöttek s a kis notesz közben ott hallgatott a sok régi emléktárgy alatt. Komoly betegség szólt bele a forgalmas életbe, lelassult minden körülötte s akarva, akaratlanul egyszer csak lett idő felidézni a rég múltakat és rátalálni rég elfelejtett emlékekre. Ritka kincset oszt most Imre meg velünk a Kapocs oldalain. A Szerk.)

Csapó Imre: **Napló-1956-57** (Első rész)

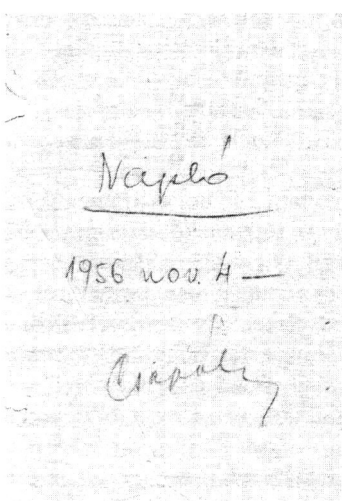

Nov 4. Néhány nap eseményét utólag irom le, mivel sem papirral sem ceruzával nem rendelkeztem. Reggel megtudjuk, hogy a ruszkik lövik Pestet. Sopron még a kezünkön. A nyugatról kapott gyógy és kötszert igyekezünk továbbitani. D.e. a Nagycenki útelágazáshoz vittem az egyik szp.-át. A ruszki harckocsik pár száz méterre 'ásták be magukat. Az egyik határőrszázados a helyszi-nen készíti el a város védelmi tervét. Délben kiviszik a fiúkat a védőállásokba. A nők és gyermekek Ausztriába szállitása már megindult. Nincs egységes vezető. Árulás!! A védelmi tervet el-készitő tiszt átszökik az oroszokhoz. Pánik tör ki a városban. Nagy csoportok indulnak a határ felé. Nemsokára bejönnek a városba a ruszki páncélautók és harckocsik. Főiskolás már alig van a városban. Egyrésze a társaságnak a Muck felé tart, más része a védőállásokban van Kópházánál. Motorral kifutottam Kópházára megmondania fiúknak, hogy a Muckon találkozunk. Szerencsére nem lőttek le a ruszkik.
Az egyetemen szomorú kép fogad. Csaknem minden raktár ajtaja nyitva. Néhány civil és egyetemista azért megvédi az épületet. Kajával megrakodva föl a Muck-ra. Két volt fogoly átvette a parancsnokságot. Sokan átmentek már a határon. Az uton küldtem vissza a fiúkat Sopronba. A parancsnok magához vett 7 emberrel együtt. GMC kocsival irány Bécs: vagy élelmet vagy fegyvert hozunk. Az út a hátárig a visszavonulás képét mutatja: ágyú, puska, autó, ember mindenfelé. Uttalan utakon jutottunk el Sopronnyékre, itt elszedték az osztrákok fegyvereinket. Éjfélkor értünk Pullendorfba. Itt ideiglenes gyűjtőhelyen találkoztam fiúkkal. Ekkor még nem gondoltam, hogy már nem mehetünk fegyverekért Bécsbe.
Nov 5. Még éjjel megtudjuk, hogy együtt kell maradnunk a többi menekülttel. Reggel nyolckor elviszik a társaságot. Öten ott maradtunk motorbiciklivel. Átvették tőlünk a motorokat. 11 h-kor minket is elvisznek Szt. Mártonba. Itt van csaknem az egész évfolyam.Néhány óra mulva irány Wienerneustadt – Wien Bécs egyik külvárosában egy volt ruszki laktanyában szállásolnak el. Rengeteg katona van köztünk. Éjjel nagyon fázunk.
Nov 6. Az osztrákok nagyon kedvesek. A koszt nagyon jó. Kályhát kapunk és néhány nap óta először megmelegszünk. Megtudjuk, hogy internáltak vagyunk. Nem tudunk belenyugodni abba, hogy nem segithetünk az otthoniakon. Hireket alig hallunk M.o.

ról.
Nov 7. Szerencsére egy szobába kerültem Mikivel és Lacival. Mindkettőnek van motorb-ja. Kemény papirból csináltunk tarokk-kártyát. Egy pap meglátogat bennünket, hoz papirt és irószert. Az osztrák pk.-ság bejelenti, hogy holnap továbbvisznek bennünket.
Nov 8. Reggel 6 h-kor ébresztő, reggeli, majd délelőtt általános csomágolás. Megtudjuk, hogy Salzburgba visznek bennünket. D.u. 3 h-: Klosterneuburgban vonatra szállunk: irány Bécsen át Salzburg. Valószinűleg külön fognak választani a katonáktól és találkozunk a többiekkel. Állitólag sok prof. és tanársegéd jött ki. Talán majd beinditjuk az egyetemi oktatást is.
Nov 9. Reggel 6 h-kor megérkeztünk Salzburg melé, Siezeinheimbe. Egy volt Ami kaszárnyában helyeztek el bennünket. Klosterneuburgban orosz laktanyában laktunk. A két szálláshely között óriási különbség van. Itt főleg a mosdókón és illemhelyeken látszik hogy európai emberek laktak. Sajnos még mindig internáltak vagyunk. Körletünket magas, szögesdrótkerítés veszi körül és mindenhová fegyveres örség kisér bennünket. A kaja jó csak nem magyarosan főznek. A szobánk nagyon hideg, nem jó a központi fütő apparát. A tábor egyébkény igen nagy, cca 12 km hosszú. Állitólag az egész osztrák hadsereg beleférne. A vidék igen szép. Ilyen gyönyörű havas csúcsokat még nem láttam. Ide látszik Sóvár (Salzburg vára is). A vidékről később még fogok irni. Dög vagyok. Alszom.
Nov 10. Most jutott eszembe, hogy nov. 5. én volt a névnapom. A szobánk továbbra is hideg. Reggelre kakaót kaptunk. Mindenki elégedett a kajával. Valami nyilas szivar látogatta meg a társaságot. Az általuk hirdetett irányzat természetesen senkit sem érdekel. A fiúk rongylabdával fociznak. A szögesdrót idegesíti a társaságot. Újságokból megtudjuk, hogy cca 65000 halottja van már a szabadságharcnak. Borzasztó arra gondolni, hogy nekünk itt kell ülni és hogy a világ még mindig tétlenül nézi az orosz gaztettet. Fogkefét és egyéb tisztálkodószereket még mindig nem kaptunk. Az osztrákok nagyon félnek az oroszoktól. A moszkvai rádió állitólag azzal vádolta őket, hogy minket itt Salzburgban német tisztek képeznek ki. Bár igy lenne. Délután pihentünk. Állitólag még 1000 magyart hoznak ebbe a táborba. Elfelejtettem leírni, hogy a naplóirást nov 7 én kezdtem el, az előző három nap eseményét utólag rögzítettem. A profokkal és a többiekkel még mindig nincs kapcsolat.
Nov. 11. Vasárnap Reggeli: kakaó. Ebéd: bécsi szelet. Vacsora: Hering. Semmit nem hallunk. Délelőtt rongylabdával fociztunk. Fölkeresett bennünket egy Amerikai magyar nő. Talán felveszi a kapcsolatot a professzorokkal. Fölajánlotta segítségét. Délután misén volt a tagság. Este a cigi miatt kamaraháború. Nagyon elfogott valami letargikus hangulat. Nem tudok sehogyan szabadulni egy csomó értelmetlen gondolattól. Érzem, hogy a drót mögötti élet különös varázsa teljesen úrrá lesz rajtam. Különös érzés rádöbbeni arra, hogy itt nem lehet szeretni azt, akit szerettünk. Nem lehet feledni azt, akit mindenképen feledni kellene. Nem vagyok talán elég erős ahhoz, hogy három napot kitöröljek az emlékezetemből? Ilyen körülmények között, erre valóban képtelen lennék, de ez nem is lenne célszerű. Nem akarok én magamtól távoltartani egy állandóan megjelenő kedves képet, sőt nagyon szeretném ha még tisztább lenne ez a kép és még közelebb kerülne hozzám. Azt hiszem, ha tíz évig vagy talán életem végéig itt kellene lennem, akkor is megjelenne előttem. Nagyon szeretném végigélni azokat a gyorsan elmúlt órákat valahol Magyarországon, valahol a Bükkben.
Nov 12 Szokásos lágerélet. Délben egy újságból megtudtuk, hogy Kádár tárgyal Nagy Imrével. Sok helyen harcolnak még M.o.-on. Nyugat eladott és elárult bennünket. Mi is igy érezzük. Úgy látszik a Nyugat csak akkor harcol majs az oroszok ellen ha őket is meggyalázzák.
Nov 13 A reggeli után Sanct-Wolfgangból felkeres bennünket Bérces Zsolt. Elmondja hogy ők szabadok és semmit nem tudnak rólunk. Azt hallották, hogy 5 ember van itt internálva és azokat akarták kiszabaditani (187 en vagyunk itt egyetemisták). Őket Wolfgangból elviszik különböző nyugati egyetemekre. Erre mi felbőszülünk és belejentjük az éhségsztrájkot. Az osztrák pk. nagyon megijed és egyből fut a legfelsőbb pk.-sághoz jelenteni sztrájkunkat. Reméljük, mostmár gyorsan elintézik ügyünket. Délután 3 h-kor összehivta az alezredes a társaságot. Megkérdezte, hogy akarunk-e vacsorázni? Egységes NEM volt a válasz. Valószinű, hogy az öreg még nem jelentette a sztrájkot. Délután 5 h-: irtó éhesek vagyunk, de talán holnap már nem érezzük annyira. Mindenkitől átvettek 100 Ft.-ot beváltásra.
Nov 14 Folytatjuk az éhségsztrájkot. D.u. 2 h-kor a vezetőség valami miniszteriumi küldöttel tárgyal. Különös érzés éhezni. Már nem érezzük az éhséget, csak a fejünk szédül és egyre gyengülünk. Reggel egy falat kenyeret szereztünk, pesze semmit sem használt. D.u. 5 h-: St. Wolfgangból megérkezik Roller ig. úr, aki már a miniszteriumban tárgyalt abban az ügyben, hogy ne maradjunk továbbra is internáltak. A miniszteriumból is jött egy tanácsos és a következőket mondta el: az osztrák kormány mindent megtesz annak érdekében, hogy mi folytathassuk tanulmányainkat, azonban mi fegyverrel jöttünk át Ausztriába és a genfi egyezmény értelmében egyenlőre mint internáltakat kell, hogy kezeljenek. Ha minket most áthelyeznek St. Wolfgangba úgy az annyit jelent, hogy kiszabaditottak és ezzel megszegik a genfi egyezményt, azaz megsértik semlegességüket. Igy az oroszok megtámadnák őket, attól pedig nagyon félnek.Még védekezni sem tudnának. Mi tökéletesen megértjük osztrák barátainkat és feloldjuk az éhségsztrájkot (cca 35 órát éheztünk). Elértük azonban azt, hogy ügyünk felszinen van és ha lehetőség lesz rá, úgy azonnal kiengednek bennünket. Maradtunk tehát internáltak. Az oroszok a nyugati adományokat csak úgy engedik be M.o.-ra, ha mindent átcsomagolnak és orosz felirással látnak el. Sőt még az autókat is át kell festeni és a rendszámtáblákat leszedni, hogy a magyarok orosz segélynek gondolják a nyugati adományokat. A miniszteriumi tanácsos szerint az osztrákok künnyes szemmel irták alá azt az egyezményt. Az oroszok aljasságára már nem lehet kifejezést találni.
Nov 15 A társaság kedélye mára már egészen lehiggadt. Belenyugodtunk sorsunkba. Ismét nem fütenek, mert nincs olaj. A konyhát áthelyezték a körletünkbe. Nem kell legalább 1 km-t gyalogolni. D.u. itt volt Vecsey prof.: a továbbtanulás lehetőségéről beszélt. Talán a rádión keresztül megtudják szüleink, hogy itt vagyunk Ausztriában. Levelet irni haza nem lehet. Ma kaptunk tiszta inget, de fogkefénk még mindig nincs. Tegnap este megnyilt a kantín. Pillanatnyilag csak csokoládét, kekszet, nápolyit, Coca-colát, Frucadet és gyujtót lehet vásárolni, később majd bővül a választék. 100 Ft.-ot beváltottak, 41 Schillinget kaptunk érte. Azonnal vettem csokoládét és ittam Coca-colát.Egy nagy tábla csokoládé 3,30 S, ez oda haza cca 20 Ft, de az is hamisitvány. Egy üveg Coca-cola: 1,6 S, a Frucade ára u.a. Itt a táborban magasabbak v.mivel az árak, mert az ideszállitás költségét ismeg kell fizetni.
Nov 16 Ma szereztünk egy Ady kötetet. Rendkivül boldog a kamara, hogy végre már verset is olvashatunk. Sajnos nem teljes kötet, csupán 100 verset tartalmaz, de az is nagyon jó. Sziklai adj., Baranyai adj. és Lencsés Imre jött el ma St.Wolfgangból, elhozták az ottani hallgatók névsorát. Az évfolyam 85%-a kinn

van Ausztriában. Ma kaptunk 5-en két fogkefét, kisorsoltuk, nekem nem jutott.
Nov 17 MA VETTEM FOGKEFÉT!! Semmi érdekesebb esemény nem volt.
Nov 18 Vasárnap Ma éjjel cca 500 ember érkezett a táborba. Állitólag mind civil és az ország legkülömbözőbb részeiből jöttek. Hartay Klára St Wolfgangban meghalt. Lezuhant egy szikláról és koponyatöréssel korházban meghalt. Szegény kislány Ausztriába jött meghalni. Rendeződnek az ügyeink, de még min-dig itt vagyunk a drót mögött. Néhány trükk és egy bűnügyi fil-met vetitettek le az egyik étteremben. Sajnos keveset értettünk a filmből, mert angol productió.
Nov 19 Ismét jött át St. Wolfgangból három fiú. Tisztálkodási eszközöket hoztak magukkal. Elmesélték, hogy Ausztriában valószinűleg nem lehet megalakitani a magyar nyelvű egyetemet, mert ha magyar prof.-ok adnak elő ésmagyarul hallgatjuk az elő-adásokat akkor ők nem adhatnak nekünk osztrák diplomát (ma-gyar diplomát csak Magyarországon kaphatnánk). Állitólag most Kanadával veszik fel a profok a kapcsolatot. Délelőtt volt itt egy osztrák egyetemista és azt mondta, hogy ők tüntetést fognak szervezni kiszabaditásunkért. Különben egyre több küldöttség jön hozzánk és mind megigéri, hogy segít, de eddig még semmi ered-mény. A kajánk erősen romlik, mióta magyar szakácsok főznek. Holnap talán többet tudunk.
Nov 20. Egyhangú tábori élet. Kaptunk egy-két alsóneműt. Sokat tarokkozunk. 126 Schilling zsoldunkat csokoládéra, frucadera stb. költjük. Magyarországon 11 év alatt nem ettem meg annyi csokoládét, mint itt egy hét alatt. Szivesen elküldeném mindet haza. Levélírásra még nem is gondolunk mert otthon még nem jár a posta.
Nov 21 A láger borbélynál megnyiratkoztam: mondanom sem kell, hogy piszokul világít a tarkóm és a halántékom. Délután két látogatónk érkezett:egyik a salzburgi Püspök, másik az öreg Medve atyánk volt. Semmi érdekeset nem tudtak mondani. Este Ami ajándékokat sorsoltunk ki: én egy pelenkát kaptam. Társaságunk nem egészen egységes. Sokan már most haza akarnak menni.
Nov 22. Délelőtt 30 civil megszökött. Az őrség tagjai nagyon fiatal katonák és könnyen becsapták őket. Nagy füge és narancs szállítmány érkezett a kantinba. Kaptunk egy automata zeneszek-rényt, ami 240 lemezt játszik le. Gombnyomásra kedvenc lemez kiválasztható, 1S bedobás után. Kupaknak megfájdult a foga, nekem pedig a gyomrom a sok fügétől. Olajfűtésről átálltak koksz-fűtésre, ami gyakorlatilag annyit jelent, hogy most már jó meleg van. Varga Gábor erdőmérnök, mint összekötő - átjött hozzánk St.Wolfgangból.
Nov 23. Most már nemcsak a civilek, de a katonák is szökdösnek. Mi maradunk .- maradunk - maradunk. Szörnyű drót mögött élni. Ej - de elkeseredni még rosszabb.
Nov 24 Nagymosást rendeztünk a néhány szennyes holmi tiszteletére. Forintban hazárdírozunk. Rácz, Kucs, Horváth lelépett. Állítólag átmentek St.Wolfgangba. Disznóság, mert megfogad-tuk, hogy amig innen ki nem szabadulunk, addig együtt mara-dunk.
Nov 25 Vasárnap Délett Istentisztelet. Nyilas pap trtott praedicá-tiót. Igen ügyesen tudta politikai mondanivalóját bekapcsolni a szentbeszédbe. Délután megnéztünk egy mexicoi filmet. Különös csak az, hogy tettszett, pedig semmit sem értettünk belőle. Újabb hireket nem tudunk, mert ma (vasárnap lévén) újság nem jött. Itt volt a Márti (Erdős), és mesélte hogy valószínűleg nem alakítható meg az egyetem Nyugaton.
Nov 26 St Wolfgangban a fiúk Jablánczy prof. ellen áskálódnak. Az ellene felhozott vádak egy része egészen nevetséges, más ré-ze komolyabb, de tárgyi bizonyítékok hiányában senkit sem lehet megvádolni. Egyébkény a forradalomban Jablánczy a mi ol-dalunkra állt. Akkor, amikor mi 180-an internáltak vagyunk és a legfontosabb az, hogy kiszabaduljunk, teljesen fölösleges erőin-ket egymás elleni furkálódásra elfecsérelni. A St.Wolfgangba átköltözött fiúk visszajöttek. Jól megmostuk a fejüket.
Nov 27 Kiszabadításunk ügye a legjobb úton halad. A vezetősé-günk (Gácsi, Sári, Szabó Laci) beszélt Dr. Bacher miniszteri ta-nácsossal, aki azt mondta hogy max. 2 hétig leszünk még drót mögött. Délelőtt itt volt Csapody Pista és Witt Lajos bácsi, akik-nek a Jablánczy ügyben az a véleményük mint nekünk. Az egyik újság azt a hírt hozta, hogy az oroszok Sopronban is megkezdték a deportálásokat. Az egyik ötödéves geodéta, aki szombaton jött el Sopronból azt jelentette, hogy teljes a nyugalom. Az esti órák-ban valami katona a következőket mondta: hallgatta a Kossuth rádiót, amely bejelentette, hogy az oroszok azonnal kivonulnak Magyarországról, olyan kormányt alakítanak, amelyet a nép vá-laszt és újjászervezik a hadserget. Az egész valószínűleg csak RH. A Jablánczy ügyben ismét volt itt két fiú Wolfgangból. Vé-leményünk ugyanaz ami tegnap volt. Az egyik Hungarista újság utolsó oldalán Petőfi 'Téli esték' versével találkoztam. Valame-lyik versszak utólsó két sora így hangzik: „Akitől nincs messze az élet határa: Nem előre szeret nézni, hanem hátra". Mintha villámcsapás ért volna. Nem tudtam tovább olvasni a verset. Saj-nos semmit sem változtam.
Nov. 28. Molnár Géza jött át Wolfgangból. Még mindig nincs lezárva a Jablánczy ügy. Tiszta hülyék ezek odaát. Este Sári Zoli bejenti, hogy holnap reggel, a katonákkal együtt átvisznek bennünket egy má-sik lágerba (tőlünk kb 1 km-re). Néhány embernek az a véleménye, hogy ne menjünk el, mert akkor soha nem szakitanak el bennünket a katonáktól és addig leszünk in-ternáltak, amig azok. A tagság nagy többsége ezt nem tartotta helyesnek, mert függetlenül attól, hogy mi hol vagyunk, ügyünk intéződik. A tagság elitéli a szökni próbálkozó embereket, mert azok az ittmaradóknak ártanak.
Nov.29 Reggel hatkor ébresztő. Azzal kezdődik a nap, hogy bejelentik három ember szökés kisérletét. Nagyon felbőszülünk és hozunk egy határozatot, miszeriny őket kiközösítjük, nem viselhetik a főiskolás nevet, nem lakhatnak velünk egy épületben és kérjük az osztrákokat, hogy mint civileket kezelják őket. 8 órakor megkezdjük az átköltözést. Az új helyen feltűnő csak az, hogy még több drót van mint az előző helyen. Most nem a civi-lekkel, hanem a tisztekkel lakunk egy épületben.Sok tiszt kihozta a családját is. Egyébként ugyanolyan körülmények között élünk mint a másik helyen. A legkellemetlenebb talán egész nap az volt, hogy künnyű reggeli után este hatkor ebédeltünk és hétkor vacsoráztunk.
Nov 30 Délután orvosi vizsgálaton estünk át. Különös csak az volt, hogy beszórtak bennünket rovarirtó porral. Este a 'Kapitány' (Dávid Sanyi) érdekes felhivást intézett a NETUSZ tutajosokhoz. Ha lesz kedvem, majd leírom. Közben egy hajós vers is született. Címe: Mentőövvel az esőben.

1 Láttad-e már a tengeren hajnalhasadáskor a lenyugvó napot?
Fénylő hullámain déli harangszókor a lebukó hajnalcsillagot?
Láttad-e már a tajtékzó habok taraját?
Szagoltad-e már a szóvirágok illatát?
Izlelted-e a tengeri uborkák savanyát?
Hallottad-e a nagy mélység cincogó moraját?
Mentőövvel az esőben.

2 Te talán nem ismered, nagy úr a tenger, disznófejű Nagyúr,
melynek ingovnyos partjain a kurtafarkú tengeri malac túr.
Ő adja a halászok pikkelyes aranyát,
Nyelvével nyaldossa a pákászok bárkáját.
Rücskös hátán hordja a matrózok hajóját.
S örökre elnyeli a beledobott karórát.
Mentőövvel az esőben.

3. Hatalmas vagy Óceán, szinte lecsapolhatatlan!
Sós, halszagú vized majdnem ihatatlan,
Lábatlan, szárnyatlan halad ehetetlen
Emberevő cápád nagyon neveletlen
Tintahalad termékétől a golyóstoll beszárad
Mózes intésére a Vörös tenger kiszárad
Mentőövvel az esőben.

4. Igen! - Mentőövvel az esőben száguldjon akár a gyorsvonat
Szájában marcangolta a véres rongyokat
Körmei eleven húst, hörgő tüdőt téptek

Mamut lábai ide-oda léptek
Orlyukában tombolt a viharos orkán
S közben egy vesekő megakadt a torkán
Mentőövvel az esőben.
5. Igen! – mentőövvel az esőben húzd rá cigány!
Ne sajnáld a lószőrt a vonóból
Hisz neked is jut egy rész a lóból
Barátom! – tölts egri bikavért a kupába,
Te pedig versem mehetsz a bús magányba
Mentőövvel az esőben.
(Folytatjuk)

KEZDETEK AZ ÚJVILÁGBAN

Báthy István: **Jasperi nyár**

1958 tavaszán én is azok közé a szerencsés diákok közé tartoztam akik Jasper Nemzeti Parkban kaptak nyári munkát. Már nem tudom ki is ismerte Lajost, aki felajánlotta, hogy elvisz bennünk Jasper-be. A velünk egyidős srácnak volt egy '56-os Pontiac kocsija, s ezért egymásközt Pontiak Lajcsinak hívtuk. Május 24.-én reggel Boa Sanyi, Boncz 'Topi' Ernő másodévesek, Bordulák Zoltán, Szabó Tivadar és jómagam balekok, a cuccainkkal együtt bekászálódtunk a Pontiac-ba és elindultunk a Sziklás Hegység felé.A Transz-Kanada műút akkor volt átépítés alatt. Mi még olyan úton haladtunk, amely deszka pallókon, aládúcolva lógott a Fraser folyó felett. S mindössze egy alagút volt rajta (ma 7 van). Mivel ugyancsak befűtöttek az nap, megálltunk az Alexandra Lodge-nál egy hűsítő italra. Kezdetleges angol tudásunkkal próbáltuk megértetni a tulajjal, hogy mit is akarunk. Szabó még francia tudását is bevetette. Ez használt! A kacskaringós, fel-le menő úton lassan haladtunk. Lajcsit még az is szerfelett bosszantotta, hogy az ilyesfajta úton az előttünk halladó bogár-hátú Volkswagen fürgébb volt mint a jóval erősebb motorral rendelkező Pontiac. Estére elértünk Revelstoke-ba ahol egy motelben szálltunk meg. A motelben volt egy kis konyha is csak éppen elég nagy edény nem volt 6 személyre való főzéshez. Topi nem zavartatta magát és igénybe vette az alumínium lavórt a lecsó főzéshez. Reggel indultunk tovább. A Rogers Hágón átvezető út akkor még nem létezett. Igy a Columbia folyót követő Big Bend sóderes úton mentünk. (Ma nagy része a Mica gát vize alatt van.) Ez az út télen zárva volt és még most sem volt hivatalosan nyitva. Az egyik éles kanyarban Lajcsi hirtelen jobbra rántotta a kormányt és ugyancsak beletaposott a fékpedálba. Épen idejében, mert az út bal oldala egyszerűen eltűnt. Egy jókora félkör alakú rész leomlott legalább másfél méter mélyen. Golden-ben megálltunk enni. Mikor kijöttünk Lajcsi észrevette, hogy az egyik gumija lapos. Meg is gyanúsította a közeli benzintöltő állomás legénységét, hogy biztos ők tették ezt, hogy egy kis pénzhez jussanak. (Azt hiszem 2 dollárba került a javítás). Most már a Sziklás Hegységben folytattuk az utunk. Yoho Nemzeti Parkban már olyan meleg volt, hogy Boa és Boncz nem csak zakójukat és nyakkendőjüket, hanem még az ingüket is levedlették. Késő délután volt mire a Lake Louise-i útelágazáshoz értünk. Az út nagy részét Jasperig sötétben tettük meg. Ha jól emlékszem a Pine Bungalows-ban szálltunk meg éjjelre.
Jasper-ben hármunkon kívül több balek is dolgozott. Ott volt Görgényi Béla, Orosz Iván, Rétfalvi László, valamint Bakonyi Nándi a negyedévről. A munkánk változatos volt. Pöcegödör ásástól kezdve az út kereszt szelvényezésig. Meg kell jegyeznem, hogy 'ásásról' nem igen lehetett beszélni. Mivel vagy volt folyam meder, vagy moréna törmeléken történtek ezek az 'ásatások', föld alig volt és lapát helyett inkább csákány és feszítővas volt használva. Mivel elég lassú munka volt bőven volt időnk értekezéseket folytatni. Ilyen volt az is amikor a Spanyol Inkvizíció került szóba. Ha jól emlékszem Szabó vitte a szót. A legnagyobb csodálkozásunkra Iván erről az intézményről nem hallott. A Mount Edith Cavell-nál volt egy teaház. (Ma már csak emlék). Persze a kiszolgáló lányok egyetemisták voltak. Gödörásás közbeni ebédszünetben gyakran tekingettünk feléjük miközben szendvicseinken rágódtunk a moréna törmeléken üldögélve. Aztán a csoport kétfelé oszlott. Egy részük a mérnöki részhez került. Mi öten 'pontiakosok' a Warden Service kötelékében folytattuk a melót. Feladatunk a málháslovak által használt ösvények felújítása volt. A tábor helyünk a Jasper-től kb. 15 km-re délre fekvő Whirlpool folyó mellett volt. (Ma csoportos táborozóhely van a helyén). Főnökünk nevére sajnos már nem emlékszem. De arra igen, hogy E-betűvel kezdődött. Tehát Mr.E-nek fogom nevezni. A teherautó sofőrünk Dave volt. Neki volt egy Ford kocsija, amivel szabadidőnkben bevitt bennünk Jasper-be, ahol aztán körbejártuk a sörözőket, úgy mint az Astoria-t, Athabasca-t és a Pyramid-ot. sőt még a Chaba (Csaba ?) moziba is elmentünk megnézni Hitchcock híres filmjét a Vertigo-t, Jimmy Stewart-tal és Kim Novak-kal a főszerepben. A szakácsunk egy skót ürge volt. Elborzadt amikor a szalonnát csak úgy nyersen ettük. Lehúzott sok napot egyhuzamban. Aztán amikor 3 nap szünnapja volt bement Jasper-be és

Boa Sanyi, Báthy Pista, Boncz Ernő és Pontiac Lajcsi

úgy berúgott, hogy visszatérte után Topinak kellett főzni 1 vagy 2 napig, míg a szakácsunk kijózanodott. Néha más szakosított munkások is csatlakoztak hozzánk. Fred egy francia-kanadás kb. 45-50 körüli férfi volt. Neki volt robbantási engedélye. A mi feladatunk volt a tuskók alatt lyukat ásni. Fred berakta a dinamitot aztán robbantott. Egyszer ebédközben megjegyezte, hogy most majd belép a seregbe. Hitetlenkedve néztünk rá. Az ő korában? Az Üdv Hadseregbe, tette hozzá mosolyogva. A másik egyén egy szép szál, igen jóképű indián volt, akit persze csak Törzsfőnek neveztünk egymás között. Ö a motorfűrészt kezelte nagy szakértelemmel. Vele egyszer azon vitatkoztunk, hogy ki is a legszebb nő a világon. Mi az isteni Gina Lollobrigida mellett kardoskodtunk. A Törzsfő csak annyit mondott, hogy a felesége a legszebb asszony a világon. Vita lezárva. Bob egy farmer gyerek lehetett. Olyan mindenes-féle. Egy alkalommal a Verdant patakra építettünk egy gyaloghidat. Azon tanakodtunk, hogy is lehetne átvinni a gerendákat a jéghideg, gyorsan folyó patakon. Bob megunta a vitát és belegázolt a patakba. Mi csak a vállunkat vonogattuk amikor Mr. E kérdően nézett ránk. Bob napokig nyomta az ágyat. Most mi néztünk kérdően Mr. E-re. A fő munka terület a Geraldine tavakhoz vezető ösvény felújítása volt. Aztán meg az Astoria folyó mellett haladó málhásló ösvény, amely az Amethyst tavakhoz vezetett. Ekkor már augusztust írtunk. Sátorban laktunk a Verdant patak mellett. A nyár ellenére éjjelente 8 pokróccal takaróztunk. S reggelente ugyancsak nem akaródzott kibújni alóluk, amíg a kis kályha által ontott meleg be nem fűtötte a nagy sátrat. Persze volt szabad időnk a hétvégeken, amit aztán ki is használtunk. Egyszer Bordulákkal elgyalogoltunk az Amethyst tavakhoz. Ezek a BC-Alberta határt képző Rampart hegyvonulat lábánál terülnek el. Valami fenséges látványban volt részünk. Na meg egy jávorszarvaséba, amely szerencsénkre elódalgott mintsem hogy ránk rontott volna.Egy másik alkalommal Zoltánnal felmentünk a Mt.Edith Cavell mögötti Verdant patak mellett egészen a Buttress tóig, ahonnan gyönyörű kilátás nyílt a tájra. Egyszóval felejthetetlen látványokban volt részünk. Mivel a növényrendszertant utóvizsgára tettük, Zoltán s én szorgalmasan magoltunk. Egy szép verőfényes vasárnap egy Leach tó melletti piknik asztalnál magoltunk. A mellettünk lévő asztalnál egy idősebb házaspár falatozott. Egyszer csak Zoltán jó magyaros, nyomdafestéket nem türö szavakkal kezdte illetni a rendszertan fel- és lemenő ágazatát. "Hát maguk is magyarok" - szólt át a bácsika. Itt, ezen az Isten háta mögötti helyen is bebi-zonyosodott, hogy mindenki magyar. Augusztus vége felé mi is beköltöztünk a Jasperi munkás telepre ahol elég nemzetközi tár-saság lakozott. Mi egy német meg egy belga emberrel beszél-gettünk legtöbbször. A Sztálingrád poklát megjárt németnek volt egy világvevő rádiója, amelyen többek között a dél afrikai Johannesburg egyik adóját is lehetett fogni. A belga a háború alatt az Angol Királyi Légi Erőben szolgált. Elmondta a kezdeti nehézségeit az angol nyelvvel. Egyszer randira ment s az angol haverjai azt mondták neki, hogy mondja csak a nőnek hogy f..k you és minden simán fog menni. Szegény nem tudta elképzelni miért is kapott egy hatalmas pofont. Igen, a nyelvtanulásért meg kell fizetni. Együtt éreztünk vele.

Most már én is átkerültem a mérnöki részleghez. Bakonyi Nándi figuránsa lettem. Persze Nándi megengedte nekem is a teodolit használatát. Először az Edith tó körüli kis faházak kerületét mértük és kötöttük be a hálózatba, majd a Miette Hot Spring-hez vezető út felső szakaszának a keresztmetszetezését csináltuk. Az akkori adminisztrációs iroda (ma park information) felső emeletén lévő kis irodában vetettük papírra a mérések eredményeit. Az iroda ablakában felállítottunk egy teodolitot, amelyet távcsőként használtunk az ebédidőben az utcán sétálgató csajok figyelésére. Igaz, hogy fejtetőn járt mindenki. De hát kit is érdekelt ez.

Egy alkalommal Nándival az utcán mentünk magyarul beszélgetve, amikor megállított bennünk egy ember. Laci bácsi Nándit egyből mérnök úrnak titulálta és előadta, hogy neki van egy elképzelése, hogy milyen géppel is lehetni kisajtolni az olajat a homokból. Csak egy mérnökre lenne szüksége, és itt jelentőségteljesen Nándira nézett, aki a gépet megtervezné. Bizony ebből semmi sem lett. A nyári szezon végeztével Boa és Boncz vonatra szálltak és elindultak kelet felé - Magyarországra. Mi pedig vonatra szállva nyugat felé indultunk - a UBC-re. Nándi semerre sem indult. Ö Jasper-ben maradt és fényes karriert futott be. Azóta sok víz folyt le az Athabasca folyón. De ha csak megtehetem az utóbbi 40 évben mindég útba ejtem Jasper Nemzeti Parkot. Nincs gyönyörűbb része a Sziklás Hegységnek, legyen bármilyen évszak is, mint a Jasper - Lake Louise-i út szakasza.

Bordiak Zoli, Bathy Pista és Görgényi Béla

IDE ÉS VISSZA

(Nem minden Vancouverbe került soproni diák ragadt meg Kanadában vagy az USA-ban. Volt talán olyan is, aki csak a kaland kedvéért tartott a többiekkel ideiglenesen, de viszont voltak többen olyanok, akiket vagy hamarosan elkedvetlenítettek az itt talált körülmények, vagy pedig hazahúztak maradandó érzelmi szálak. Visszafordulni egyből nem lehetett, maradni kellett addig még megkeresték a hazautazás költségét. Korábban bemutattunk már két ilyen kollegát, most hallunk egy harmadiktól.

Bár Kapocs lapunk hátoldalán, a 'Sopron Alumni' tagjai közt, neve rendszeresn megjelent, kapcsolatunk viszont nem volt, nem tudtunk hollétéről. Lapunk 48. számában közzétett felhívás alapján, Illyés Benjamin, Grátzer Miklós volt évfolyamtársa, akinek Kulacs rendszeresen küldi a Kapocs-ot és aki Kalmárék Nagycenkbe költözésük után Lajos heti kártyapartnere lett, hozta 'keresttünk' figyelmébe a felhívást. Családjától újonnan kapott komputerén hamarosan fel is vette velünk a kapcsolatot. A Szerk.)

Kalmár Lajos: **Életutam**

Nagylétán születtem 1935 julius 11-én, ott ahol a bihari hegyek lankái találkoznak a nyírségi homokhát vonulataival. Az általános iskola hat osztálya után a szüleim boltjaiban kezdtem dolgozni. Az a munka örökre meghatározta életemet, mert beláttam, hogy nem vagyok elég erős fizikai munka végzéséhez. Saját elhatározásom alapján folytattam az iskolát és jeles eredménnyel be is fejeztem. A debreceni Csokonai Vitéz Mihály gimnáziumba, szüleim foglalkozása miatt, csak harmadszori kérelemre vettek fel, amiben azt írtam, hogy a szüleim legfeljebb csak azért lehetnek 'kulákok' mert nyolc gyerekük van. 1954-ben érettségiztem. Az osztályból 1954 ősszén ketten Nagy Antallal kerültünk a soproni egyetemre. Az első tanévben az 'engedetlen balek' címet is elnyertem, mert első vizsgámon Kiss Ignác tanár úrtól nem fogadtam el az elégségest, mert a gimnázium négy osztályában attól a Moór Artúr tanártól, aki később az egyetem matematika tanszékvezetője lett, mindig kitűnőt kaptam. Javítási lehetőséggel élve közepesre vizsgáztam.Tagja voltam a'Tudományos Diákkörnek' és Somogyi Tóth Eszterrel a növénytani tanszéken 'tölgymakk tárolás' élettani lehetőségeit vizsgáltuk.

1956 szeptemberében Für Károllyal kéthetet a Mohács Szigeti árvíz sújtotta területen társadalmi munkában lakóházakat újítottunk fel. Sopronban érve a''forradalom' szele fújdogált. Az események gyorsan váltották egymást és az orosz hadsereg beavatkozása után sokan távoztak az országból. November 4-én Für Karcsival a 'bécsi dombnál' teljesítettünk szolgálatot. Késő délután látván a menekült áradatot, mi is felszálltunk egy Ausztriába tartó tehergépkocsira, amely egy gyűjtő táborba szállította a menekülteket és ott találkoztunk az odaérkező soproni egyetem tanáraival és hallgatóival.A továbbiakban együtt voltunk 1957 május 15-ig, amikor elutaztunk nyári munkavégzésre.

1957 május 10-től 1958 junius 2-ig Császár Rudival a BC Department of Highways kitimatí részlegénél dolgoztunk, mint figuráns, szintező és térképrajzoló. Utat építettük az őserdőben, ahol csodálatos élményekben részesültünk: A folyó torkolatában delfineket láttunk, a táborunkban bejöttek a feketemedvék, a kispatakokban számolhatatlan mennyisében úsztak fel ívásra a lazacok és még sok minden mást.

Az idő előre haladásával honvágyunk egyre nőtt, s így 1957 augusztusában elhatároztuk Kanadában nem folytatjuk az egyetemet és 1958 június elején hazatérünk Magyarországra.

1958 június 6-án Vancouverből repülővel utaztunk Amsterdam és Prága érintésével haza. Az amsterdami Európa Hotelban felkeresett bennünket a kanadai követség munkatársa és közölte, hogy „ Az egész utazást tekintsük egy európai kirándulásnak, és amikor akarjuk, így visszaszállítanak Kanadába, hogy folytassuk tanulmányainkat". 1958. június 8-án érkeztünk Budapestre. Az egyetemi tanulmányaim folytatása iránti kérelmemet az Erdőmérnöki Főiskola elutasította, mert rendkívül negatív jellemzést kaptak szülőhelyem politikai vezetőitől.

1958.szeptember 1-től a Hajdusági Állami Erdőgazdaság halápi erdészetnél dolgoztam mint hossztoló, irodai kisegítő és MÁV rakodókezelő. 1959.április hónapjában az erdőgazdaság központjából felkértek arra, hogy a Keleti Főcsatorna két oldalán végzett fásítások területét mérjem fel és készítsek róla térképet. Ez után a püspökladányi erdészet vezetője kérte legyek az erdészet műszakvezetője. Ez nagy előre lépés volt.

1960 nyarán az erdészetvezető és a püspökladányi Párt Bizottság javaslatára felvettek az Erdőmérnöki Főiskola levelező tagozatára. 1961 május 1-től az erdőgazdaság központjába helyeztek át 'fásítási előadónak'.

A diploma megszerzése után 1963 julius 1-én megbíztak az erdőgazdaság építési csoportjának vezetésével. Erdészeti irodákat, erdészházakat, fagyártmányt termelő üzemeket, ló istállókat építettünk, és karbantartottuk a meglévő épületeket.

1965 szeptember 1-én felkértek a 6300 ha halápi erdészet vezetésére. Örömmel vállaltam, mert a tanult szakmámban dolgozhattam. A legnagyobb feladatok közzé tartozott a 490 ha erdőfelujjitási hátralék felszámolása, amit sikeresen elvégeztük. Itt a gyakorlatban valósítottam meg az erdészeti munkaszervezést és munkafolyamatokba épített belső ellenőrzést. Az erdészeti gyakorlatban itt használtuk elsőre a tuskókiemelő géprendszert, Sz.100-as erőgépre szerelt ekével végzett talajmélyforgatást és a gépi csemeteültetési technologiát. 1965 októberében felvettek a helyi vadásztársaságba. Élmény volt itt vadászni, mert a dombok közötti mélyedésekben képződő vizes 'tocsogókban'szokásosnál is több vadkacsa fészkelt. Egyszer Becski Laci bátyámat, az erdőművelési osztály vezetőjét vadkacsa vadászatra hívtam meg, felállítottam a „tocsogó" egyik végébe és a másik végére mentem a Robi" kutyával , amelyet beengedtem a vízbe lévő nádasba. Ott felrepült két kacsa, halottam két puskalövést. Megint felrepült két kacsa, ismét halottam két lövést. Ez után felrepült külön, külön hat és öt kacsa, de lövés nem volt. Visszatérve kérdem Laci bátyámat miért nem lőtt? Ő azt felelte "két duplát lőttem és négy kacsát találtam el. Kell, ennél több? Ilyen különös élményben ritkán van részem és ez engem teljesen kielégít". Vannak még ilyen vadászok?

Alföldi 16 évi munkavégzés után 1974 január 1-én a Mecseki Erdő és Fafeldolgozó Gazdaság hegyvidéki 'kárászi' erdészet

vezetését vállaltam el, aminek nagy része a keleti Mecsek Tájvédelmi Körzetéhez tartozott. Ott megvalósítottuk a 'csoportos faanyag-szállítási technológiát' és a 'hosszúszálfás felsőrakodói fakitermelési munkarendszert'.Reggel kitermelt faegyedeket délután feldolgozhatták. Az értékesítési és pénzügyi folyamatok felgyorsultak. Az erdészet területén található 'Máré vára'. Romantikus környezetével vonzza a látogatókat. Pihenő helyek, kilátók épültek és források 'foglalását' végeztük. Szintén itt található az 'Egri csillagok' című könyvből ismert 'Gergely Éva' forrás. A táj kiemelkedő természeti ritkasága a 'vad Pünkösdi rózsa". Tagja lettem a vadban gazdag 'Zengő' vadásztársaságnak.
1982.január 1-én beosztásomban újabb változás történt. Felkértek a Hosszúhetényi Fafeldolgozó Üzem és Parketta gyár igazgatói munkakör ellátására. Kiemelt fizetést, Pécsett modern kivitelezésű lakást és golyós fegyvertartási engedélyt kaptam. Az utóbit 'dsszidálásom' miatt a Rendőrség korábban,nem adta meg. Az üzemben 200-250 fő dolgozott. Évi 20-25000 köbméter gömbfából fűrészárut, parkett frízt és kész parkettát készítettünk. Itt folytattam a korábban megkezdett üzemszervezési, termelési folyamatokba épített belső ellenőrzési és a piac-orientált termelési folyamatok megvalósításának végrehajtását. E témakörökből előadásokat tartottam az Egyetemen Pécset és vállalatunk központjában, faipari üzemvezetők, megyei gazdasági vezetők részére. Gyakorlatban alkalmazott szervezések, az üzemnek jelentős pénzügyi nyereség többletet eredményeztek. Beosztásaim és munkahelyeim változatosságai révén csak nem valamennyi olyan szakmában dolgoztam, amelyeket az Egyetemen tanultunk.
1990.december végén e beosztásból mentem nyugdíjba.
1959 november 21-én házasságot kötöttem Laducki Máriával. Sárika leányunk 1961-ban, Tünde leányunk pedig 1968-ban született. Sárika 1984-ben diplomát kapott az Erdömérmőki és Faipari Egyetem faipari szakán és még az évben házasságot kötött Stubenvoll Andás évfolyamtársával. Ma 20 főt foglalkoztató bútor üzemük van. Három gyerekük született. Tünde 1987-ben. érettségi után férjhez ment Ausztriába. Több nyelven beszél. Férje elektrotechnikus. Négy gyerekük van. A legidősebb Kanadában, a Three Hills, AB-i egyházi egyetem teológia szakán tanul. Öt nyelven beszél.
2000 márciusában Pécsről a Sopron melletti Nagycenkre költöztünk. Közelebb a gyerekeinkhez és unokáinkhoz. 800 m² kertünkben a szükségesnél több gyümölcsöt és zöldséget termelünk. Illyés Benjámin és feleségével hétfőnként 4 órát kanasztázunk. Gyerekeink és unokáink meggyőző érveléseire ez év szeptemberében, 74 évesen, számítógépet vásároltunk. Használatát most tanulgatjuk.
Örömmel emlékezek vissza az együtt töltött napokra, életutam történéseire. Remélem, még sok évig tarthatjuk kapcsolatainkat. Jó szerencsét és Üdv az erdésznek *(Nagycenk, '09 nov. 25)*

É L E T U T A K / É L E T P Á L Y Á K

Gyöngyösi Sándor, volt II. éves hallgató: Életutam

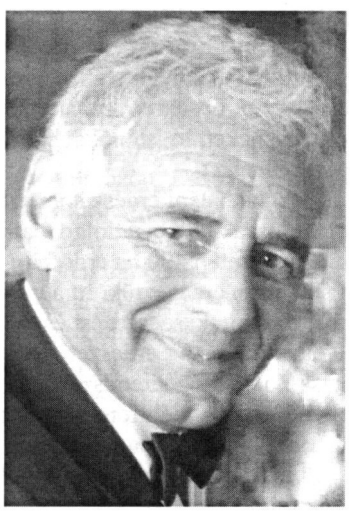

1937 január 10 –én születtem Debrecenben. Édesapám a Magyar Állam Vasutaknál dolgozott. 1940 –ben Nagykárolyba helyezték pályamesterként. Szerencsére 1942-ben ujra visszakerültünk Debrecenbe, máskülönben most nem irhatnám itt az életuamat, mert román állampolgár lennék. Középiskolát a debreceni Református Főgimnáziumban és at utolsó évet az állami Fazekas Mihály gimnáziumban végeztem, hogy növeljem esélyemet egyetemi felvételre. 1955 őszén kezdtem tanulmányaimat a Soproni Erdőmérnöki Főiskolán. Nem volt semmi erdészeti hátterem, de a temészet, a reál tárgyak és a debreceni Nagyerdő mindig különleges vonzódást keltett bennem. 1956-ban a forradalom alatt Komlóssy évfolyamtársammal a Nemzetközi Vörös Kereszt gyógyszer szállitmány kisérőjeként Budapestre kerültünk és majdnem ott ragadtunk, ahogy a bevonuló orosz csapatok bezárták a gyűrűt Budapest körül. Visszaérkezésünk után még aznap átléptük a határt, oktatók és diákok, Ausztiába.
Kanadában, a Powell Riveri tartózkodásunk idelyén, már áprilisban munkát kaptam másik két diákkal az egyik közeli fakitermelő telepen. Ezt követően minden nyáron, végzésemig, a Rayonier Canada Ltd. nagy magán vállalatának dolgoztam különböző fakitermelési beosztásban. Végzés után azonnal felvettek Port McNeil-be, a vállalat akkori legnagyobb kitermelő üzeméhez, az erdészeti-mérnöki osztályra. Szakmai vonalon soproni erdőmérnöki diplománk nagyon sokat segitett, mert mérnöki tudásunk egyedülálló volt annak idelyén az erdőben. A helyi egyetemen csak erdészeket képeztek. Ennek bizonyitéka az, hogy volt egy olyan időszak, mikor a vállalatnál minden kitermelő telepen magyar (soproni) volt a főmérnök. Úgy is hivtak bennünket mint a 'Hungarian maffia'. Hasonló volt a helyzet sok más partvidéki vállalatnál. Ezt nem csak tudásunk-nak, hanem különleges munkabirásunknak, akaratunknak és magyar büszkeségűnknek is köszönhetjük. Olyan munkás nem volt aki engem 'ledolgozott' volna. Mivel kezdetben nyelvtu-dásunk hiányaban hátrányban voltunk, mi azt azzal hidaltuk át, hogy többet nyujtottunk mint az átlag kanadai. Mint mindenki annak idelyén, én is alul kezdtem és hamarosan feldolgoztam magam magasabb poziciókba. 1963-ban segédmérnöki, majd 1965-ben mérnöki beosztásba kerültem. 1966-ban Vancouver-be a főhivatalba kerültem, ahol a vállalat kissebb telepeinek útter-vezési, útépiési és vágási tervein dolgoztam. 1967-ben vissza-helyeztek Vancouver Szigetre, ahol két nagy fakitermelő üzem mérnöki és tervezési feladata hárult rám. 1970-ben véglegesen Vancouver-be helyeztek, a vállalat központi irodájába, mint 'special project engineer'. Ebben a pozicióbban mindeféle mér-nöki, rövid és hosszú távlati tervezési munkákon dolgoztam. 1982-ben a vállalat idegen kézbe került. Több mint 120 személ-lyel együtt, 22 év után, én is elvesztettem állásomat. Nem akar-tam elhagyni Vancouvert egy vidéki állásért, ezért alakitottam egy kis magán kozulting irodát 'Foretactics' néven . Két évig ve-zettem, kissebb nagyobb erdészeti és mérnöki munkák végzé-sével. A gazdasági helyzet romlása miatt bezártam az irodát. Közben az egyetemen elvégeztem egy ingatlan kezelő, köz-

vetitő tanfolyamot. 1984 óta ez a foglalkozásom és még ma is csinálom, félig nyugdijas módon.
Az erdő és a természet mindig különös vonzást keltett bennem. Lejobban a kanadai őserdőben éreztem magam és ez a mai napig igy van. Ez volt az oka, hogy mikor volt évfolyamtársam, Nagy Mihály, aki korábban átvette és sikeresen tovább növelte az én régi kis 'Forestactics' irodámat, megkörnyékezett egy-egy nyári mérnöki vagy erdőmüvelési munkával, nem tudtam ellenállni és igy több nyáron át a '90-es években visszamentem a természet keblébe, ami nekem igazi 'nyaralás' volt.
Még egyetemi éveim alatt, 1958-ban megházasodtam. Feleségül vettem Danzinger Edit évfolyamtársamat s három szép gyerek szülei lettünk: 1958-ban Ági lányom, 1960-ban Jeanny lányom és 1962-ben Alexander fiam. Gyerekeim 1968-ben egy évig Magyarországon voltak szüleimnél, ott jártak iskolába és töké-letes magyar tudással jöttek vissza. Sajnos a két fiatalabb később elvesztette nyelvtudásuk nagy részét, de Ági lányom ma is elég szépen beszél, ir és olvas magyarul. Ó mindég is kultiválta magyarságát. Házasságom, 1989-ben sajnos, felbomlott. Szerencsére, a gyerekek velem maradtak és egyedül neveltem fel őket. Ági lányom egyetemet végzett és fogyatékos gyerekekkel foglalkozik elemi iskolában. Jeanny és Alex számitógépi továbbképzést végeztek és ezen a téren dolgoznak. Van három szép unokám a két lányomtól: Matthew 22 éves, Melissa 20 éves és Nicole 13 éves. A fiam még nőtlen, de remélem, hogy a szép Gyöngyösi név megmarad Vancouverben. Valószinüleg az idén egész családom hazalátogat Magyarországra, egybekötve az aranydiplomám kiosztásával. Én renszeresen jártam haza mig szüleim éltek és ma is fenntartom a kacsolatot több hazai és európai évfolyamtársaimmal. Az otthoni politikai helyzet nagyon elkeserít, de még jobban bánt az, hogy a 2005-ös évfolyam-találkozón az volt a benyomásom, hogy az otthon maradottak 80 %-a elégedett a helyzettel és nem látja mi történik a magyar néppel és az országgal. Most felteszem a kérdést: ha ezek a tanult egyének igy gondolkoznak, akkor mit várunk az átlag embertől. Hát ennyire agymosott lett a magyar nép?
Elnézést a kitérésért, mert elvégre az én életutamról van szó. Mint fentebb emlitettem, még mindig munkálkodom egy pár napot hetente. Amellett van elég hobby-m, ami elfoglal. A tennisz és a zene a két legfontosabb. Azonkivül sokat sétalok, kerékpározok a vancouveri tengerparton. A fizikai aktivitás mellett a zongorázás nyujt szellemi és lelki nyugalmat.

Üdv az erdésznek

Rónay Sándor, volt III. éves hallgató életútja

Mikor vonultál vissza az aktiv foglalkozástól és mivel töltöd manapság napjaidat?
1996-ban mentem nyugdíjba, 27 éves s zolgálat után a 'BC Mezőgazdasági és Élelmiszer Miniszteriumtól. Akkor még úgy gondoltam, hogy egy hat hónapos pihenés után valami vállalkozó munkát fogok elkezdeni, de a pihenés nagyon jól esett es azonnal feladtam a munkára vágyó szándékomat. De aztán rövidesen meguntam a sok pihenést és vállaltam önkéntes munkát a 'Neighbourhood Association'-ban, ahol két év után megválasztottak elnöknek és azóta képviselem a környéket a városházán minden olyan tárgyaláson, ami a mi szomszédságunkat érinti. Négy ével később, kisunokánk halála után, a 'Canadian Cystic Fibrosis Foundation'-nél vállaltam önkéntes munkát és hat hónapon belül ott is elnöknek választottak meg. A munka ott, főleg adomány-pénz gyűjtést, 'public relations', és a betegséggel kapcsolatos információk terjesztését foglalja magába. Mint ismeretes a 'cystic fibrosis' (rángógörcs) egy genetikai gyermekkori tűdő és emésztési rendellenesség. A szenvedők átlagos élettartama manapság kb. 40-42 év, de tíz évvel ezelőtt csak 30 év és 1954 -ben - amikor elkezdtem az egyetemet csak 8 év volt. A begyűjtött pénz tudományos kisérletekre, a rendellenesség kezelésére és gyógyitására megy. Én mindig élveztem a hivatásos munkámat, de ezt a feladatot tartom életem legkielégitőbb munkájának.
Milyen munkakörökben és hol, dolgoztál pályád alatt és mit tartasz karriered 'zenit'-jének, úgy egyéni megelégedettségben mint általános érvényű eredményekben?
Az Erdészeti Minisztériumnak 6 évet dolgoztam. Az első két évet, mint oly sokan, én is a 'Felmérési és Nyilvántartási Osztályon' (Surveys & Inventory Division) töltöttem, majd a 'Kezelési Osztályon' (Management Division) nyertem el egy állást. Itt törzs-analizist és más kisérleti munkát végeztem. A legérdekesebb feladatom egy gomba-ellenes antibiotikumos permetlé hatásának kiértékelése volt. A white pine (*Pinus monticola*) 'blister rust' gomba fertőzés már az 1960-as évek elején több milliós kárt okozott Észak Amerikában. A 'Pabst' sör gyártó társaság (Milwaukee, USA) permetlevet fejlesztett ki amit 'nagyon hatásos gomba ellenszer'-ként hirdetett, amit laboratóriumi vizsgálatok is bizonyitottak. A US Forest Service $5 milliót, a BC Forest Service pedig $50.000 (kb. ma $800,000) költött a permetlé kiprobálására 1961-62 között. Egyes állami vezetők sok sikert vártak a permetlétől és egy pár kulcs-poziciós főnöknek ez a project volt a 'szent tehene'. Az egész kísérlet viszont nem volt statisztikai szempontból rendesen megtervezve, igy a nyakamba sózták, azzal hogy "hozzál valami jót és értelmeset ki belőle". Sajnos a permetlé nem volt hatásos, mert 3 évvel a permetezés után semmi statisztikai különb-ég nem volt a permetezett és a control fák fertőzése és elhalálozódása között.

A Mezőgazdasági Minisztériumnál szintén több érdekes projectben volt részem, hiszen minden kisérleti projectet nekem kellett statisztikai szempontból megtervezni és kiértékelni. Egyik feladatom e az volt, hogy a földműveseknek' a gazdasági elmélet alapjait' tanítsam. Több száz 'farmer' vette a kurzust. Nagyon meglepett, hogy a többség milyen jó üzleti gondolkodású volt. Elsősorban úgy tekintették magukat mint 'üzletemberek' vagy mint 'menedzserek' és nem mint egyszerű 'farmer-ek', mint ahogy őket, nem is olyan nagyon régen, szinte lekicsinylően nevezték. Manapság jó üzletembereknek kell lenniük, hogy a befektetésük minimum kamatját, az összes rezsi költségeket és ráadásul családjuknak pedig szerény de kényelmes életszinvonalát biztosítsák.
Később megbíztak a 'számitógépes szolgáltatás részleg (Computer & System Services) megszervezésével, amit aztán 15 évig vezettem. A 1980-as évek közepén már 42 project számításáért voltam felelős, évi $1.2 millió költségvetéssel. Ebben a munkakörben a munkateher és a felelőség szintje mindig a zenit-

en volt!

Mennyiben segített pályád alatt iskolai végzettséged; egyéni képességed (rátermettség, munkabírás, elkötelezettség); esetleg soproni öregdiák kapcsolataid és általában az adott lehetőségek kihasználása?

A Sopron-i egyetem oktatása megadta az alapot arra, hogy a hivatásos munkámban az új dolgokat hamarosan elsajátitsam. Mint a többi volt soproni diák, nekem is nagyon olyan sok problémát kellett megtanulni és megoldani amiről az egyetemen soha nem is hallottunk. No dehát ez nem volt újdonság, ez mindig így is volt! Mivel én más pályán futottam mint volt évfolyamtársaim, igy szakmailag kevés kapcsolatom volt velük, de privátilag sokszor találkoztam velük és mindig nagyon élveztem az együttlétet és együttérzést.

Hogyan alakult családi életed - házasodás, gyerekek érkezése, nevelése, taníttatása?

1966-ban nősültem, a feleségem Audrey, kanadai születésű. Egy lányunk van, Wendy, és volt egy unokánk is, Rodney, aki 1996-ban halt meg cystic fibrosis betegségben.

Van-e magyarságtudata gyerekeidnek, érdeklődnek-e magyar vonatkozású dolgok iránt, beszélnek-e magyarul?

Sem a feleségem. sem a lányom nem beszélnek magyarul. A közeli rokonokat kivéve, nagyon kevés kapcsolatunk van magyarul beszélő egyénekkel

Vannak-e kapcsolataid Magyarországgal s miben nyilvánulnak meg azok?

Igen, van egy öcsém, négy unokaöcsém Magyarországon. Testvérhugommmal, aki itt lakik Victoriában s volt évfolyamtársam felesége, rendszeresen tartjuk a kapcsolatot.

Térj ki bármi más témára, amiről mondani szeretnél valamit.

Szülőfalum, Salánk, Ugocsa megyében, Kárpátalján van. 1920-ban a Versailles -Trianon békeszerződés értelmében Kárpátalját Magyarországtól elszakították és Csehszlovákiához csatolták. Így én (1934 december 6) és két bátyám Csehszlovakiában születtünk és automatikusan annak állampolgárai lettünk. A Müncheni Egyezmény következtében Kárpátalját visszacsatolták Magyarországhoz 1938-ban és az ott élő lakosok, a Magyar Kormány akkori rendelete szerint, magyar állampolgárok lettek. Öcsém és két húgom már mint magyar állampolgárok születtek. 1945 után Kárpátalját a Szovjetunióhoz csatolták, így mi mindannyian automatikusan szovjet állampolgárok lettünk. Akár akartuk, akár nem! Mindez annak ellenére történt, hogy mind a 6 gyerek egy faluban (Salánkon), úgyanabban házban és talán úgyan azon az ágyon született. Szomorúan kell mondanom, hogy az elvesztett területeken élő magyarok ezreinek története éppen ilyen volt. Amikor a szovjet rendszer Kárpátalján 1945-ben ősszén beállt, a magyar iskolák megszűntek és Salánkot el kellett hagynunk, Kelet felé! Az általanos iskolát az 5. osztalytól a 8. osztályig ukrán és orosz nyelven végeztem. Ez nagy előnyt jelentett, amikor 1950-ben visszatértünk Magyarországra. Sátoraljaújhelyen, a Kossuth Lajos Gimnáziumban a kötelező orosz nyelv tanulása sok diáknak nehezen ment, így ezeket nekem kellett kisegiteni mint 'kötelező társadalmi munka'. 1954-ben érettségiztem s még abban az évben felvételt nyertem a soproni Erdőmérnöki Főiskolára. 1956-ban, harmadik egyetemi évem kezdetén, a forradalom következményeként én is Kanadába kerültem, ahol a Sopron Divisió diákjaként 1959-ben végeztem. Első munkám egy földmérő vállalattal a Peace folyó azon részén volt, ahol ma a Bennett Gát áll, de már ősszel visszatértem a UBC erdész fakultására tovább tanulni photogrammeriás fafaj felismerést. 1961-ben pedig, nyári szemeszteren, 'farm ökonómiát, üzletvezetést és pénzügyet' halgattam.

Az orosz nyelv szintén jól jött itt Victoriában is. Én voltam a Minisztérium és a BC Miniszterelnöki Hivatal magyar és orosz/ukrán hivatalos tolmácsa.

Talán egy pár sort a családomról: Édesapám Selmecbányán kezdte erdészeti tanulmányait 1916-ban, de az Első Világháború miatt már Sopronban végzett 1924-ben. Előtte, hat generáción keresztül, elődeink mind erdészek voltak. Hivatalos adataink szerint Károly ük-ük nagyapám (1690-1770) az Ungvári Erdőkincstár erdésze, unokája, Antal (1781-1831) 'Kincstári Erdőfelügyelő' ('Silvus obequitatoris') volt. Déd-nagyapám, Antal (1820-1873) szintén erdész, 'Királyi Erdőmester' volt Ókemencén (ma Szlovákia). Ez így ment generációtól generacioig, szakadatlanul egészen Ferenc öcsémig. Sajnos ez a családi hagyomány most megszakadt.

Az otthonmaradt volt évfolyamtársaimmal nem sok kapcsolatom van. Múlt ősszel (az Arany Diplomákat kiosztásnál) találkoztam Sopronban a régi évfolyamtársaimmal először 53 év után.. Számomra ez egy emlékezetes és örömteljes találkozó volt. Visszatekintve, nagyon szerencsésnek érzem magam. A munká-mat mindig élveztem, sok barátot szereztem a karrierem alatt, feleségemmel mint turisták bejártuk a fél világot és ráadásul még mindig egészségesek vagyunk. Talán így rendelte el az életemet a sors.

A N E K D Ó T Á I N K

Felvételi vizsga

1954 júliusában, pont amikor a futball világbajnokságon egy német futbalista belerugott Puskás Öcsi lábába, utaztam felveteli vizsgára Sopronba. A Matézis épületben voltak a felvételik, ahol már több várakozó diák izgult a folyosón. Ott találkoztam először Kozák Tónival is. Az első három diák mind izzadtan jött ki, azzal a megjegyzéssel, hogy "Még egy ilyen kinzáson nem estek át!" A sztresz dramatikusan növekedett. Tóni ment be előttem és amikor kijött, a várakozó diákok mind nekiestek: "Na milyen volt? Mit kérdeztek?" Tóni készséggel elmondta az összes kérdéseit, a feleletekkel együtt. Amikor rám jött a sor és bementem a 'torture chamber'-be, ott egy fehér lepedővel letakart hosszú asztal mögött láttam Kiss Ignácot (matematika), Lux Andrást, mint elnök (fizika), Gencsi Lászlót (növéntytan), és egy tanársegédet az ábrázoló geometriáról. Egy magányos faszék volt az asztal előtt. (Az egész kép úgy nézett ki mint amikor egy vádlott áll a bíróság előtt!). Kiss professzor a tangens görbékről kérdezett, Gencsi a növények tíz legfontosabb tápelemeiről. Minden kérdésre tudtam válaszolni, így nem értettem, hogy miért volt ez 'kinzás' másoknak. Aztán jött Lux Bandi: "Na tud-e valamit az elektromos csengőről, rajzoljon fel egyet a táblára és magyarázza meg miért kell pozitiv és negativ drót". Felrajzoltam egy ábrát de magyarázatomba Lux professzor közbevágott: "Látott-e már csengőt egy dróttal működni?" Ez megzavart egy pillanatra, de szerencsére eszembe jutott egy régi emlék és azonnal válaszoltam: "Igen professzor úr, Salánkon, a szülőfalumban, a Magyar Királyi Csendőrség -tetszik tudni azok a kakas tollas sapkások- épületének bejárata az épület háta mögött volt. Ha valaki be akart menni a hivatalba, hát egy hosszú drótot kellett meghúznia, aminek a

végén egy kis harang-csengő volt. Csak ott láttam egy sikeresen működő egy drótos csengőt". A mindig komoly Lux Bandit és Kis Ignácot, Gencsi Lászlót soha nem láttam olyan jót nevetni mint akkor, majdnem leestek a székről. Talán ez volt fő hozzájárulója, hogy felvettek az egyetemre. Még akkor is nevettek, amikor elhagytam a szobát. A várakozó diákok mind nekem estek: "Na milyen volt, mit kérdeztek?" -"Nem volt nehéz, de készüljetek fel meglepő kérdésekre." *(Rónay S, Class of '59)*

Katona élet Kecskeméten, 1955

Sok-sok érdekes dolgot lehetne mondani katona-életünkről, de egyre mindig emlékezni fogok. A fiúk gyakran beszéltek arról, hogy mit fognak tenni ha a diplomát megszerzik Sopronban. Egyszer az őrmester megkérdezte: "Mik lesznek maguk ha megkapják a diplomát?- Diplomaták?" Rövidesen ez után sorba vezényelte a rajt és kiadta parancsort: "Diplomaták, Indulj!!" *(Rónay S.)*

Szóbeli vizsga

Talajtanból mentünk vizsgázni, Gőgös Feri és én. Előtte beszélgettünk és azt javasolta, hogy a Gyula bácsinál gyorsan kell beszélni, mert ő idősebb lévén, mint a többi professzorok, lassabban tudja követni, amit mondasz és ha néha valami butaságot mondasz, elcsúszhatik a többi között észrevétlenül és azt a látszatot keltet, hogy nagyon jól tudod az anyagot. Megkaptuk a tételeket, leírtuk, amit tudtunk, és Gőgös volt az első felelő. Én csak bámultam, milyen gyorsan tudott ő beszélni. Még én sem tudtam követni mindig értelemszerűen. Gyula Bácsi sem volt elragadtatva, mert hirtelen beleszólt mondván: „Lassabban hadarj fiam, mert nem lehet téged követni". Erre Feri egy kicsit lassabbra vette a dolgot. Át is engedett mindkettőnket, de arra emlékszem, hogy a Feri jobb jegyet kapott, mint én. Megérte neki a gyors beszéd. *(Pintér L, Class of '61)*

Az 'ábris' haszna

Első éves korunkban a 7-es utcai 'ötös-fogat' szorgalmasan készült (az Orosz Iván által 10 dollárért -nagy pénz volt ez akkor!- beszerzett svájci Kern körzőkészletek segítségével) Csányi tanár úr vezette ábrázoló geometria órákra. A gyakorlati órák anyaga természetesen rajzlapokon készült szerkesztési ábrákból állt. Egy ilyen rajzlapon 6 különböző szerkesztés is állt. Persze nem ment minden simán a túskihúzás közben és néha elbaltáztunk egy-egy rajzot. Ilyen esetekben meg volt engedve, hogy az elrontott rajzot ki lehetett vágni. Ez abból állt, hogy a hibás ábrát, egy alá helyezett rajzlap darabbal együtt gondosan kivágtuk egy éles pengével és a tiszta lapot ragasztottuk be az előző helyére. Egy ilyen 'műtét' után Farkas Pista nagy megelégedéssel szemlélte a művét és annak adott kifejezést, hogy a kivágás emeli a rajz értékét. Báthy Pista csak annyit morgott a befejezett rajz után, hogy "jó ez az Eleknek". Igaz nem is vitte sokra a vizsgák idején.

Vettük-e hasznát Csányi tanár úr tárgyának az éltben? De még mennyire! Bordulák Zoli a MacMillan-Bloedel-nél mint doboz tervező, a dobozok vetületének elkészítésénél vette nagy hasznát a tanultaknak. Kevesen tudják, hogy a White Spot által használt 'Pirate Pack' doboz Zoltán műve. Jómagam tervhivatali pályafutásom alatt vettem nagy hasznát a térbeli látásnak a szemléltető vázlatok és rajzok elkészítésénél. Na meg, amikor a több száz műanyag repülő makettnek vitrineket terveztem.

Csányi tanár urat az 50. évforduló alkalmával UBC-n rendezett ünnepségen láttam ismét 2007-ben. A svédasztalos ebéd asztal másik oldalán szedegetve a finom magyar falatokat a tányérjára. Átszóltam hozzá megemlítve, hogy mily nagy hasznát vettem az életben az általa leadott tárgynak. Rám nézett és csak ennyit mondott: "Viccelsz?" Határozott nemmel feleltem. Nem vicceltem! Itthoni 'irodám' falán ott lóg két bekeretezett kép. Az egyik: 'Intersection of Prism Construction of Axiliary Views. Axonometric Projection', amely egy sarok-gerenda 3 darabjának összeillesztését ábrázolja. A másik meg egy erdei vasút pályájának a tervrajza, bevágásokkal és töltésekkel. Ma már fogalmam sincs, hogy is szerkesztettem ezeket. Bár az ábris jegyzeteim még mindég megvannak, mert hátha még... *(Báthy I, Class of '61)*

IDE, VISSZA ÉS MEGINT IDE

(A Magyarországtól 1956-ban elszakadt soproni diák- és oktatócsoport vonzódása a szülőhazához egy életen át megmaradt érzelem. Nincs talán olyan köztünk, aki nem látogatott volna 'haza' legalább egyszer, legtöbbünk pedig rendszeres látogatója lett az elhagyott honnak. Van egynehány olyan is, aki nagyon rövid 'kanadai ízelítő' után visszatért, de túlnyomó többségünk itt talált magának helyet a világban, alapított családot és ért el érvényesülést. Különleges esetről van szó tehát, amikor valaki két emberöltő kanadai lét után lép a visszatelepülés útjára. Mik a késztetői az ilyen lépésnek és mennyire sikeres az elhatározás? Dr.Tóth József, (volt V. éves bányamérnök hallgató, aki Molnár Erzsébet, volt V. éves erdőmérnök hallható férje) írása ezekre a kérdésekre ad választ.. A Szerk.)

Tóth József: **Haza-, visszaköltözködés** (Első rész)

Visszapillantás, elemzés, tétovázás: 1960–2005.

2004 végére megért bennem az elhatározás hogy visszatelepülök Magyarországra. Feleségem, nem örömmel de, beleegyezett hogy velem tart. Részemről sem volt könnyû a döntés. Negyvennyolc évet éltünk külföldön, ami már nem jelentett 'idegenbent'. Itt alapítottunk családot, itt végeztem egyetemi tanulmányaim hollandiai utolsó négy évét, és itt dolgoztam le egész munkás életemet. Hetvenegy éves fejjel egy megülepedett, egyensúlyban lévő háztűzhelyet bontok fel. Mindennek teljes tudatában voltam, mi volt hát mégis az indíték? Lényegében három tényező: a honvágy; a bizodalmam, hogy szakmailag hasznos lehetek 'otthon' (habár a fogalom használatát hamisnak tartottam kanadai létemre); és az ország, de főként az Alföld által felkínált kutatási lehetőségek. Ezen tényezők súlyának megfelelő érzékeltetéséhez vissza kell lépnem időben bő félévszázaddal, 'előzményekként'.

A honvágytól nem tudtam megszabadulni, attól a naptól kezdve, hogy 1956 november 4-én átléptem a határt. Már Ausztriából vissza akartam menni. Menyasszonyom, ma feleségem, tartott vissza az ausztriai menekülttáborban figyelmeztetvén, hogy milyen részem volt a Soproni eseményekben.

Szakmai hasznom remélt érvényesítését arra alapoztam, hogy milyen szívesen fogadtak az ELTE-n a vízföldtanos és rokonszakos oktatók és főként a fiatalság az 1994-es bemutatkozásomat követő években, valamint azon megállapításomra, hogy az uralkodó magyar hidrogeológiai szemlélet el van maradva a nemzetközitől. A kortársaim és egy-két évtizeddel fiatalabb kollégák közönyössége és személyem kerülése nem zavart. Nem rajtuk múlik a hazai tudomány jövője!

A harmadik tényező, Magyarország, de főként az Alföld, vízföldtani különlegességei a fentieknél elvontabb volt. Az szinte tudat alatt játszott szerepet, habár arról már korábban írásban is szóltam. Évtizedekre visszamenően, az 1960-as évek eleje óta igyekeztem figyelemmel kísérni a hozzáférhető tanulmányokat, tartottam némi kapcsolatot jelentős magyar hidrogeológusokkal. Az Alföldet a világ leghozzáférhetőbb, egyben legizgalmasabb, terepléptékű hidrogeológiai laboratóriumának tekintettem. Hát, ha még dolgozhatnék is benne egyszer!

Első ténylegesen magyar vonatkozású szakmai lépésemet Rónai (1963) tanulmánya motiválta. A tanulmány bemutatta az Alföld negyedkorú rétegeinek a pórusnyomás viszonyait, de azokra magyarázatot nem adott. Én viszont izgalmas meglepetéssel állapítottam meg, hogy ezen vizek nyomásmintázatát az abban az időben megjelent talajvízáramlási elméletem megmagyarázza (Tóth 1962, 1963). Ezt a felismerést 1963 decemberében Rónai Andrással írásban közöltem, amit évtizedekig tartó levelezés követett. Elméletemet Erdélyi Mihály alkalmazta először a Pannonmedence hidraulikájára (Erdélyi 1976). Munkájának első kéziratát 1971-ben kiküldte nekem véleményezésre. Az első kapcsolatot élete végéig tartó szakmai levelezés és személyes barátság követte. Rajta keresztül kerültem intenzív levelezési viszonyba Kiss Istvánnal, a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola professzorával. Kiss István az alföldi szikekkel, a sziken növő algákkal és (talaj-)vízfeltörésekkel ('forráskák') foglalkozott. Különösen érdeklődött olyan munkáim iránt, és rendszeresen utalt rájuk cikkeiben, amelyekben az albertai prériken észlelt hasonló jelenségeket írok le és magyarázok áramláselméleteim alapján.

1976-ban részt vettem az 'International Association of Hydrogeologists' Budapesten rendezett 'Hydrogeology of Great Sedimentary Basins' c. konferencián és az azzal kapcsolatos alföldi tanulmányi kiránduláson. Az élmény meggyőzött hogy az ország, és azon belül az Alföld, hidrogeológiai Paradicsom!

Az 1970-es és 1980-as években sokat dolgoztam kivitelező, irányító vagy tanácsadói szerepben különböző méretű és témájú, nagyarányú terepmunkát igénylő projekteken a világ különböző részein, mint pl. India, Kenya, Mexico, Németország, Spanyolország, Sri Lanka, Svájc, Texas, Thaiföld, nem beszélve a kanadai Alberta tartományról. Itt, mint a helyi 'Research Council of Alberta' Talajvíz osztályának a vezetője, megfogalmaztam és irányítottam a kőolajban és földgázban rendkívül gazdag tartomány egész 650 000 km^2 területét befedő 'Hydrogeological Reconnaissance Mapping Program of Alberta'-t (Tóth, 1977).

Ez a munka, kedvemre, megkívánta hogy a tartomány északi örökfagyos tundráitól a tajgán, a Sziklás-hegység hóborította csúcsain, keleti lejtőin, az előhegységeken és ligeterdőkön keresztül a füves vagy félsivatagos déli prérikig, a legkülönbözőbb fiziográfiai és éghajlati viszonyok között láthassam a környezet és talajvíz egymásra gyakorolt hatását. Így ismertem fel hogy az áramló talajvíz univerzális földtani tényező és hogy ez az egyetlen, térben és időben általánosan ható felszín alatti szállító mechanizmus. Ráadásul, hogy ennek okozati hatása van a szénhidrogének vándorlására és csapdázódására, amit ha megértünk a kutatásnál is alkalmazhatunk. Így született meg fejemben egy új szakterület fogalma, a 'Petroleum Hydro-geology' (Rostron, 2002). Ez a háttér bizonyossá tette bennem, hogy az Alföld hajdani mocsarassága, mostani szikessége, feltörő belvizei, aszályos dombhátai, mélyből felszökő artézi vizei, jellegzetes növényei, geotermikus hőkincse, olaj- és gázmezői, mind összefüggésben vannak egymással a felszín alatti vizektől való közös és kölcsönös függésük miatt. Nem csoda hogy kaptam az alkalmon, hogy részt vegyek az 1994-ben Budapesten rendezett 'Geology of Great Intermontane Basins' c. konferencián. A konferenciának számomra legizgalmasabb ígérete volt a tervezett 'Alföld hidrogeológiája és szénhidrogén geológiája' c. tanulmányi kirándulás. És amint kiderült ezen a kiránduláson indult meg a 2005-ös visszatelepedésünkhöz vezető folyamat. Azzal kezdődött, hogy a felszín alatti vizek mozgása és szénhidrogén-előfordulások kapcsolatára

vonatkozó korábbi feltevéseimet és érveimet alátámasztottnak találtam. Márpedig ha ez igaz, akkor a magyar szénhidrogénkutatók által nem ismert hidrogeológiai elméleteket és módszereket is érdemes nekik bevonni az olaj- és gázkutatás mesterségébe. Először otthon és később, ha megértik, nemzetközileg is alkalmazhatják, konzulens szerepben.

Ezt én a kirándulás vége felé, a szervezésben is részt vevő, MOL néhány szakemberének, majd egy határozathozatali helyzetben levő vezető embernek is elmondtam. Ő szavamon fogott: "Adj be egy projekt javaslatot". Itthonról, Edmontonból, megírtam, a javaslatom elméleti hátterét is részletezve. „A döntéshez szükségünk van hogy élőben és teljes egészében is halljuk az elméletedet. Kérünk vázlatot egy esetleges rövid tanfolyam tartalmára." Beadtam, elfogadták, és 1995 májusában megtartottam az egyhetes 'Olaj-hidrogeológia' c. tanfolyamot Budapesten, MOL-alkalmazottak számára, de 'külsősök', konzulensek, egyetemi oktatók és hallgatók, lehetséges részvételével is. Eredményként a MOL leszerződtetett egy, az Alföldön kivitelezendő három éves, olaj-hidrogeológiai kutatóprojektre. Segítségem egy ELTE-s magyar diák lett. Ő kijött hozzám dolgozni és a projekten végzett munkájából PhD-zett nálam az Albertai Egyetemen olajhidrogeológiából. Zárójelentésünket, magyarul, a MOL-nak 1998 novemberében adtuk le, majd később a hidrogeológiára vonatkozó részét nemzetközileg is leközöltük (Tóth and Almási, 2001). A 'Zárójelentés' MOL által felkért szakértője javasolta, többek között, 'a munka folytatását...és a vizsgálati terület kiterjesztését a Dunántúlra.'

A MOL-tanfolyamon az ELTE 'Alkalmazott és Környezetföldtani Tanszékének' hidrogeológiát oktató adjunktusa, Mádlné-Szőnyi Judit is részt vett. Judit hallott már rólam Erdélyi Mihálytól. Tetszett neki az is, amit a tanfolyamon hallott és bemutatott a tanszékvezetőjének. Ezt követően gyorsan peregtek az események. Az Albertai Egyetemről 1996 nyarán nyugdíjba mentem. Azon az őszön, a magyar Felsőoktatási Minisztériumtól elnyert 'A magyar hidrogeológia modernizálása' c. pályázatból finanszírozva már főkollégium szinten, azaz teljes három hónapos előadássorozatban, adtam le a magamfajta hidrogeológiát az ELTE-n. 1997-ben az ELTE és a Magyarhoni Földtani Társulat rendezésében tíznapos kirándulást szerveztem külföldi kollégák számára 'Hydro-Petro-Geology and Hungary' címmel. Különböző kutatóprojekteket indítottunk és irányítottunk Szőnyi kollégával, többnyire végzős hallgatók diplomamunkájaként. 2004-el bezárólag minden évben voltam Magyarországon, legalább egyszer. Tanfolyamokat tartottam, tanulmányi kirándulásokat rendeztünk, terepgyakorlatokba segítettem, diákprojektekben vettem részt, több mint 10 diplomamunkában voltam konzulens. Szívesen csináltam, de sokasodó éveim kezdtek tiltakozni az évi 24 000 km-es légi ingázás ellen; a honvágy meg erősödött; a kutatnivaló témák és kérdések egyre tisztábban körvonalazódtak. A kutatás elé gördülő különféle akadályokat viszont palástolta a velem dolgozó fiatalok értelme, lelkesedése, szorgalma. A bürokráciával sok dolgom nem volt tartózkodásaim ideiglenessége miatt. Végeredmény: visszatértünk Magyarországra, mindketten, feleségem és jómagam, magyar útlevéllel, magyar állampolgárként, a 2007-ben megvásárolt majd nagyrészt felújított Szilágyi Erzsébet fasori lakásunkba. 2005. november 27.- én megkezdődött második életünk Otthon.

2005-2008: Budapest Míg az Edmontonból konténerben érkező bútorainkra, edényeinkre és könyveinkre vártunk nem unatkoztunk: az adminisztrációs rendszerbe való felvételünkkel kapcsolatos ügy-(nem)intézés gondoskodott elfoglaltságról. Mindketten magyar útlevéllel, magyar állampolgárként léptünk ki a repülőgépből Ferihegyen, mégis egy kerek hónapig jártunk Canossát. Hivatalból küldtek hivatalba (előfordult hogy egy ügyet nem ott intézték, ahova a hivatalos nyomtatott útmutató szerint mennünk kellett hanem Budapest ellenkező végében), nyomtatványok végtelen sorát töltöttük ki és 5-6 órákat ácsorogtunk, leülés lehetősége nélküli, emberekkel telezsúfolt, fűtetlen termekben (az ilyen helyzetet különösen nehezítette feleségem fájó csípője). Egy emlékezetes eset volt az a fenti viszonyok között állva és kézzel kitöltendő egyoldalas nyomtatvány, amelynek a felső és alsó felében szóról-szóra azonos, korábban más űrlapokon ugyanabban az ügyben már többször kitöltött kérdésekre kellet válaszolni születési hely, év, hó, napunkról, anyánk nevéről, lakcímről stb. (Azóta sem felejtettem el ezeket az adataimat!) Egy teljes hónapba telt míg végre, karácsonyi ajándékként, kezünkbe volt a teljes jogú állampolgárságunkat jelentő és bizonyító három csinos kis plasztik kártya: 1.' Magyar Köztársaság - Személyazonosító igazolvány-Identity card'; 2a. (egyik oldal) 'Magyar Köztársaság - Személyi azonosítót igazoló hatósági igazolvány'; 2b. (másik oldal)'Lakcímet igazoló hatósági igazolvány'; 3. 'Hatósági igazolvány - társadalombiztosítási azonosító jele' (kilencjegyű szám). A két és féléves magyarországi tartózkodásunk eseménydús volt, vegyes élményekkel, következményekkel és benyomásokkal. Az igazolványok beszerzése és a lakás felújításának utolsó de elhúzódó simításai után lett időm, hogy beköltözzek az egyetemi szobámba. Az ELTE új, lágymányosi természettudományos kampuszán, az Általános és Környezetföldtani Tanszék lett az új otthonom. Kényelmes, világos, tágas szobát kaptam, saját használatra. Örömömre, a teljes, magammal hozott, szakmai könyvtáram befért így aztán kezdettől fogva otthon éreztem magam barátaim között. A kollégák, a kisegítő személyzet és a már korábbról ismerős hallgatók őszinte barátsággal és segítőkészen fogadtak. Kívánságaim beteljesedtek, mielőtt megfogalmaztam volna. Tartottam tőle és mondtam is, hogy nem fogom tudni megszolgálni a sok kedvességet és jót! Kisvártatva megkaptam hivatalos kinevezésemet is mint címzetes egyetemi tanár (azaz, egyetemi tanári jogokkal felruházva, fizetés nélkül).

Tanszéki feladataimat előzetes levelezésben már körvonalaztuk: segítek a hidrogológia program kialakításában, ideértve az oktatást, kutatást és szervezést; indítványozok vízföldtani kutatási projekteket, és részt veszek diplomamunka témák megfogalmazásában és vezetésében; segítek a tanszék vízföldtani oktatásában kurzusokkal, terepgyakorlatokkal; és vizsgáztatok PhD szinten mind szóbeliken mind védésnél. Nem utolsó sorban, megírom a 2004 óta tervezett hidrogeológiai monográfiámat.

A PhD vizsgákra vonatkozó szereplésem tragikus eseménnyel kezdődött: az elém került első jelölt disszertációját elégtelennek minősítettem. Mikor hat hónap után még semmit nem hallottam az ügyről írásban érdeklődtem az illetékes Dékántól. Egy héttel későbbi válasza közölte velem hogy a másik opponens a disszertációt 'cum laude'-re minősítette. Ilyen szélsőséges különbség esetén, az egyetemi szabályok szerint, harmadik bíráló véleményét kell kérni, amely érkezésére néhány napon belül számítanak. Meg is jött:'elégtelen'. Hónapokkal később tudtam meg, a bírálótól személyesen, ki volt ő.

Talán nem meglepő, de az (esetleg túl-) lelkesen megfogalmazott ambiciózus tervekből sok minden nem, vagy csak szerény változatban valósult meg. Három okra tudtam gondolni: a tanszemélyzet (tanárok, tanársegédek) túlterheltsége; pénzhiány; szervezetlenség, azaz, gazdaságtalan időkihasználás. Egyben viszont nem volt hiány, sem a szakmabeli oktatók sem a diplomázó-kutató hallgatók részéről: igyekezet, őszinte lelkesedés, szorgalom, idő és fáradság nem kímélése egy-egy ügy érdekében. Sokszor

gondoltam, mit ki nem lehetne ebből az odaadásból hozni megfelelő szervezéssel, megfelelő viszonyok között?! 2006 tavaszán tartottam egy teljes féléves doktori kurzust. Több mint negyven résztvevő hallgatta, az ország különböző részéről jártak az, éppen ezért kéthetenként tartott, előadásokra. A hágai Shell vállalat szerződéses megbízásával megindítottunk egy Budai termálkarszt projektet szénhidrogén-hidrogeológiai kutatási célkitűzésekkel (a szerződés megkötése elhúzódott, mert az egyetem gazdasági hivatalának problémája volt az angol nyelv megértésével/fordításával). Egy, a korábbi Alföldi kutatásunkból kinőtt sikeres diplomamunka a MOL megbízásából PhD projektként folytatódik ma, részben itt Edmontonban. Igyekeztem a külföldi kapcsolatokat is elősegíteni.

Többször hangoztatott álláspontom és célom volt, és marad: 'Ahhoz hogy a magyar hidrogeológiai tudomány és gyakorlat nemzetközi szintre jusson, művelőinek be kell kerülni a nemzetközi vérkeringésbe'. Ennek egyik szükséges, de nem elégséges, feltétele az angol nyelv használati szinten való általános ismerete. Nem a nyelvvizsgák számítanak! Megalakítottuk, tehát az 'International Association of Hydrogeologists' (IAH) Magyar Tagozatát, és öt személlyel részt is vettünk az IAH Lisszabonban tar tott 2007-évi nagy konferenciáján. A Duna-Tisza közi kutatómunkánk eredményét a rangos 'Hydrogeological Journal' leközölte (Mádlné Szőnyi and Tóth, 2009). A könyvemen valóban sikerült dolgoznom. A kéziratát éppen a kanadai viszszatelepedésünk előtti hetekben küldtem el a kiadónak (Tóth, 2009). Voltak, akik neheztelték, hogy nem magyarul írtam! Időközben engedélyt kaptam a Testnevelési Egyetem (a hajdani TF) Torna Tanszék vezetőjétől hogy bejárhatok edzésre a tornászterembe. Hátrány volt hogy öltözõ és zárható szekrények hiányában az utcai ruhát göngyölegben kellett magunkkal vinni a tornaterembe, hogy szem előtt legyen, meg hogy nem volt zuhanyozási, ill. mosakodási lehetőség. Nyárára meg az egész épületet lezárták. 2006 októberében ijesztő dolog történt. Egyhetes terepgyakorlatra indulás előtt kora reggel, az egyetemről még egyszer el akartam búcsúzni feleségemtől telefonon de nem vette fel a kagylót. Rosszat sejtve, az indulásra kész diákcsoporttól elköszöntem és mentem haza, ahogy csak a taxi bírta. Eszméletlenül találtam. Két óra múlva, a második kórházban, megkezdett két, intenzív osztályon töltött napot, stroke által sújtva. Három hét múlva vihettem haza, kevesebb maradandó károsodással, mint amitől joggal féltünk. Fél év múlva, 2007 májusában az évek óta fájó jobb csípőjébe protézist kellett beépíteni. A műtéttel igyekeztünk már csak azért is, hogy a Geological Society of Amerika az év októberében Denver, Coloradóban rendezendő évi nagy konferenciájára ő is el tudjon jönni. A konferencián ugyanis napirenden volt egy tiszteletemre tartott egész napos előadóülés és egy 'Hydrogeologists Time Capsule'-nek címzett video-interjú felvétele az IAH-sorozat számára. Na meg Denver elég közel van Edmontonhoz, hogy egyben 'haza' is látogathassunk. Igaz hogy ekkorra már komolyan megfordult fejünkben a 're-repatriation', a 'hazavisszaköltözés'.

A szakmai elfoglaltságaim mellett igyekeztem Magyarországon szülővárosommal is kapcsolatot tartani. Ezt megkönnyítette, hogy egy fiatal, közügyekben is aktív vízépítő vállalkozó Békésen indította meg jól menő üzemét és többször fordult hozzám útmutatásért. Na meg az is, hogy még mindig nem lehet a 'békési szilvapálinkánál' jobbat kapni sehol, mint helyben. Nem hiszem, hogy ezek közül bármelyik is szerepet játszott volna, de igen nagy meglepetésemre a város megtisztelt 2007-ben a 'Békés Díszpolgára' címmel 'a hidrogeológia területén végzett munkásságáért, a város hírnevének öregbítéséért'. Ugyanezen alkalommal engem kértek fel az évi pálinkaverseny döntője zsűrielnökének. *(Folytatjuk).*

MAGUNKRÓL

Apt Kamill: **Életek, emberek...** (9. folytatás)

A második év után a bátyám nem birta tovább Richmondban a falusi életet. Ki is maradt az egyetemről, Vancouverben dolgozott, hát vettünk egy nagy házat az egyetem kapujától pár háztömbnyire, a 12-es Avenuen, a richmondi házat meg bérbe adtuk, igy az fizette saját magát. Más lett az élet, barátok, ismerősök, a magyarok általában, elérhetőbbé váltak. Itt laktunk már amikor Édesapám meg a Zborovszki Bandi bácsi összebarátkoztak. Jóba lettünk Zborovszkiékkal. A lengyel eredetű Zborovszki család Báthory István lengyel királysága folytán sodródott Erdélybe. Aztán teljesen elmagyarosodott. Mesélte, hogy érettségi után a román Erdélyből menekült. Vladivosztokon át jutott ki Kanadába, a huszas évek elején. Elég alacsony, szélesvállú, nagyon erős ember volt. Sokat olvasott, minden érdekelte. Szépen szobrászott. Leginkább kisméretű, majdnem miniatűr szobrokat csinált, amiket aztán ezüstbe, vagy műanyagba sokszorositott. Ezért inkább iparművésznek, mint szobrásznak tartotta magát. Mindig csodáltam, hogy lehet azokkal a hatalmas öklökkel olyan finom munkát végezni. A szobrászaton kivül sokféle munkát elvállalt, jól heggesztett, házakat festett, olyan ezermester féle volt. A bátyám elég sokat dolgozott vele, tanult tőle. Én is dolgoztam neki 1958-ban pár hétig. Az egyik Foley fivér hatalmas palota szerű házát rendszerint ő tatarozta, festette. Ebben segédkeztem. Volt mit vakarni.

Gyakran járt horgászni, vadászni. Apám sokszor ment vele. Volt alkalmuk nagyokat beszélgetni és nagyokat hallgatni isten szabad ege alatt. Jól megértették egymást. A nyarakat fent északon töltötte, prospektálással, bányakincs kereséssel. Ősszel aztán sokat mesélt a nyár élményeiről, a nagy, ember nélküli területekről. Az megint más világ volt. Később nekem is lett alkalmam a nagy északot megismerni, de akkor még minden új volt.

Ők is a hátukon hordták mindenüket ami volt, csak hosszabb időre és nagyobb távolságokra mentek mint mi, igy sokkal nagyobb súlyt kellett vigyenek. Saját ellátásukra bármi vadat, bármikor elejthettek. A tábor körül olálkodó grizzlyket kilőtték. Egy alkalommal másfél perc leforgása alatt négy grizzly medvét lőtt. Hazafelé ment, amikor a táborhoz közel egy tisztáson, közvetlen előtte felállt egy grizzly. Azt fejbe lőtte. A lövésre felállt másik három. Kettőt jól meglőtt, a harmadiknak az orrát lőtte el, ami egy orditással beugrott a bozótba. Újra töltött és várt. Nem kellett sokáig várnia. A sebzett állat a háta mögül támadott. Azt is fejbe lőtte.

Egyik prospektor társa, Mészáros András, mesélte, hogy vacsorára várták éppen, amikor egyszercsak azt hitték, kitört a háború. Pár perc mulva, kicsit magas adrenalin szinttel, de nyugodtan

megérkezett Andy s elmondta, mi történt. A vadászok kedvéért megemlitem, hogy egy 6,5x54-es Mannlicher-Schöhnauer karabélyt használt. Azzal lőtt mindent a farkastól a jávorszarvasig. A grizzly irtás nem passzióból vagy kegyetlenségből történt. Szükségszerű, káros része az ember fennmaradásának, s bár én sajnálom meglőni a medvét, el kell fogadjam.

Valamikor, úgy emlékszem '60 nyarán találtak egy nagyon igéretes leletet a Yukon határhoz közel. Silvertip-nek hivták. Négyen dolgoztak együtt, a Bandi bácsi, Dr Alföldi, Mészáros András és egy Papp nevű ember. Azt hitték végre révbe jutottak. Egy bányavállalat átvette a területet kiértékelésre. A fúrások, laboratóriumi vizsgálatok mind kiváló eredményt mutattak. Nagy volt az öröm, komoly pénzeket vártak a kiaknázási jogért és a kitermelés haszonszázalékából. Hanem abból sokáig nem lett semmi. Egyik vállalat a másik után fúrt, vizsgált, újra fúrt, de még a hetvenes évek elején sem volt bánya.

1967-ben, amikor visszamentem a UBC-re, Füstös Árpád már bányamérnök volt. Emlitettem neki Bandi bácsiék kálváriáját. Nem lepte meg. Mondta, hogy az a bánya vállalat amelyiknek éppen dolgozik, több mint harminc éves fennléte alatt egyetlen tonna ércet ki nem termelt, csak a tőzsdét bányássza. Ez úgy megy, hogy átvesznek egy-egy területet, csinálnak egy leányvállalatot, amelyik kiértékeli a leletet. Részvényeket bocsátanak ki, s amikor az igéretes vizsgálati eredmények bejönnek, a részvények ára felszökik. Ekkor jön be a haszon. Egy idő után csődbe viszik a leányvállalatot, a részvényeken nyert pénz legnagyobb része megmarad, s később aztán a területet egy más nevű leányvállalat újra vizsgálja. Igy egy leletről jónéhány bőrt húznak le, anélkül, hogy egyáltalán termelnének. Mindezt persze a törvényekbe beépitett kisajtókon keresztü kell véghez vinni. A bőröket a naiv részvényesekről húzzák le. A lelet jogos tulajdonosai pedig periódikusan felújjitják a tulajdon jogot, és várnak. Ez része a kapitalizmusnak.

Szintén 1967 nyarán történt, hogy Bandi bácsi kutyája egy rikeccsiával fertőzött kullancsot hozott haza északról. Ebben az időben a lányuk családja ott lakott náluk, s a kullancs rámént a hat éves unokára. A kisfiú az első jelektől számitott egy héten belül meghalt agyvelőgyulladásban. Lányáék elköltöztek Vancouverből, nem sokkal ez után, felesége, Nancy is megbetegedett, s hamar meghalt. Bandi bácsi egyedül maradt. Nem tört meg, megkeményedett. Egyre rosszabbul látott, dolgozni már nemigen tudott, megkezdte leirni az emlékeit, amit végül második feleségének diktálva fejezett be. Sajnos soha nem került a kezembe, pedig igazán érdemes volna elolvasni.

Bandi bácsival utoljára 1988-ban, az én nagy balesetem után találkoztam, amikor átjött Victoriába apámékat meglátogatni. Szerinte azért maradtam meg, mert birkózó voltam, és a testem még holtan is tudta hogyan kell esnie. Lehet. Ki tudja? Fiatal korában ő is birkózott, és nagyon hitt a sport nevelő hatásában. Valamikor a kilencvenes években halt meg. Nyugalma és bölcsessége mindig velem marad. Jó lenne, ha úgy tudnám őket használni, mint ő használta.

Különben a birkózást én sem hagytam abba egészen, nem edzettem állandóan, de Kanadában akkoriban beinduló sportágban könnyű volt jónak lenni, vagy legalábbis jónak látszani. A UBC-n bekerültem az úgynevezett 'Big Block Club'-ba, mivel az egyetemi válogatottban két évig képviseltem a Tartományt Nyugat Kanadai Egyetemi Bajnokságokon, és elég jó eredménnyel. Úgy emlékszem, a kislétszámú volt soproni diákok közül négyen is bigblokkosok lettünk különböző sportágakban.

Aztán leteltek a diákévek. 1961 tavaszával megszűnt a Sopron Divizió a UBC-n, igy apám állása is. Teljes fizikai és szellemi erőben levő 60 éves ember volt, nagy tudással és sok gyakorlattal. Sok mindent megpróbált, munkát nem kapott. Szép puska agyakat faragott, el is tudta őket adni, de megélni nem lehetett belőle. Már a nyár vége felé járt az idő, amikor egy volt kollégája lehivta Délamerikába egy nem létező egyetemre tanitani. Októberben elrepült a két 'öreg' Kolumbiába. Nekem hol itt volt munkám, hol ott, hol sehol. A bátyám akkor már ismert szobrász volt, beiratkozott a UBC Szépművészeti fakultására. A richmondi ház ki volt adva, 12-es avenuen az emelet ki volt adva, amióta mi megvettük. A bátyámmal leköltöztünk a szuterénbe, és a földszintet is kiadtuk egy fiatal családnak.

Éppen munka nélkül voltam, amikor Timár Jancsi barátom hivott vadászni. Elfogadtam. Emlékezetes, szép és eredményes út volt. Kár lett volna kihagyni. A Wells Gray parkba mentünk Jancsi teherautójával (nekünk már nem volt autónk), ott a déli határtól bérelt hidroplánnal berepültnk a Murtle tóra, a parkőr kabinjához ami a tó közepe táján, a keleti parton volt. A hatalmas parkban utak egyáltalán nem voltak. A fiatal parkőr nagyon megörült, hogy embert lát. Meg is hivott, hogy lakjunk nála, a nagy házban sok a hely, legalább addig nem lesz egyedül. Hogy a repülő költséget három felé oszthassuk, Jancsi elhozott egy Eugen nevű osztrákot, az maradt a park irodánál, mi meg ketten a park őr motorcsónakjával több napos kirándulást tettünk a nagy tavon. A második napon egy kisebb folyó beömlésénél kikötöttünk, hogy megsétáltassuk kicsit a puskákat. Külön váltunk, egyik jobbra másik balra sétált. Kisvártatva lövést hallok. Kicsit vártam, lesz-e még lövés, aztán visszaballagtam a csónak felé. Jó pár perc múlva már a tó partja felől újra lövés. Na, mondom, úgy látszik követni kellett, de a végén meglett. Mire a csónakhoz értem Jancsi már várt.

Elmondta, hogy lőtt egy karibu (rénszarvas) bikát, bent az erdőben, kifelé jövet meg egy feketemedvét a tóparton. Jó időben vagyunk, kitisztitjuk, kihozzuk a karibút, megnyúzzuk a medvét, s mire berakodunk a csónakba épp ideje lesz megindúlni az Északi Ág nyugati partján, mintegy 12 km-re levő kis fagunyhóhoz, ott megéjszakázunk. Úgy is lett. Beraktuk a karibút, meg a besózott medvebőrt a csónakba. Akkor láttam először nyúzott medvét, és ahogy a levetkőztetett mackó hanyatt feküdt a kavicsos parton, épp úgy nézett ki mintha ember lett volna. Élve a kutyára emlékeztet, nyúzottan emberre, na el is határoztam, hogy én nem leszek medvevadász. Úgy is lett. Egyet lőttem életemben, azt se szivesen.

Nagyon szép az a tó. Csend van, a park iroda messze, ember sehol. Paradicsom. Sötétedett mire a gunyhóhoz értünk. Csak a hálózsákokat, egy serpenyőt, kis kenyeret, zsirt, hagymát, sót, meg a karibú májat vettük ki a csónakból. Jancsi jól megsütötte, finom volt. Egy másodperc alatt elaludtam, s a következőben reggel volt.

A nap kelt, amikor a csónakot ellöktem a parttól. Ragyogó tiszta ég, szélcsend, sima viz. Északnak vettük az irányt, a tó felső végéhez. Itt a két kilométer hosszú homokpad mögötti fűzes, rekettyés folyó deltában levő jó jávorszarvasos területet akartuk megnézni. Sietnivalónk nem volt. Egy huzat pálinka után jót szalonnáztunk, néztük a tó körül levő hegyeket, beszélgettünk. Jancsival jó volt vadászni. Jól ismerte az erdőt, a vadat, az erdei életet. Amit mondott, érdemes volt meghallgatni. Ő is még otthon, Erdélyben érettségizett, olvasott is sokat, a világot is látta, hallgatni is tudott. Tudta élvezni a csendet, jó partner volt. Ahogy közeledtünk a parthoz, már elég messziről látszott a parton egy jávorszarvas. Kis idő után az agancsát is lehetett látni, tehát bika, vagyis lőhető. Jancsi levágta a sebességet, csendes motorral lassan siklottunk a part felé, hátha igy nem nagyon ijed meg a bika,

hátha lővésre kerithetjük.
Nem is ijedt meg nagyon, szép kényelemesen beváltott a homokpad tóval ellentétes oldalán levő, tiz méter széles ritka fenyősávba, aztán még mindig lassan be a rekettyésbe. Szép csendesen ütődött a csónak orra a homokpadnak, kiugrottam és tartottam, mig Jancsi puskával kiszállt és felment az erdősávba. Aztán megállt, célzott és lőtt. "Na ez megvan"- mondta- "most kezdődik a munka". Ő már tudta miről beszél, én még nem, de nemsokáig.
Kijjebb húztuk a csónakot, kikötöttük. Késeket, fejszét, kötelet vettünk magunkhoz, meg a teherhordó 'deszkát' vagyis 'packboard'-ot, egy fából és vászonból kombinált könnyű de erős háti alkalmatosságot, amire terhet lehet felkötni, és mentünk megkeresni az elejtett szarvast. Meg is találtuk a bozót között, a tótól tán százötven méternyire. Marha nagy, öt mázsa körüli állat volt. Nincs értelme sokat részletezni a következő néhány órát. Aki nem próbálta, úgyse tudja elképzelni, hogy micsoda munka egy ekkora állatot csak mozditani is. Csak röviden. Hét darabra vágtuk a kitisztitott bikát. Olyan fél tiz felé kezdhettük. Fél egy felé kiértünk az első rakománnyal a csónakhoz. Jancsi az agancsos fejet csak úgy a hátára vette, én meg az első tere ehetőt vittem ki, bukdácsolva kátyún, fatörzsön át.
Azt tudtuk, hogy egy fuvarral nem tujuk elvinni az egész állatot, hát ráraktuk a karibú tetejére, amit kihoztunk, és Jancsi visszaindult a park irodához kiüriteni a csónakot, meg benzint tankolni a második fuvarhoz. Én maradtam, s kihordtam a többi húst. Három óra elmúlt mire kint volt mind. Éppen lerogytam a hús hegy mellé, amikor feltűnt a csónak, jó messze a tavon. Hamar odaért, berakodtunk, s mikor búcsúzóul szétnéztünk, egy másik jávorszarvas bikát láttunk ácsorogni a homokpadon, jó háromszáz lépésnyire. Azt én lőttem meg. Szerencsére ez a vizparton volt, de volt vele elég munka igy is. Holdfényben, magyarnótázgatva csorogtunk le a parkőr tanyájához, az enyhén szólva jól megrakott csónakkal.
Az idő elég meleg volt, igy nem maradhattunk tovább a hús miatt. Berádióztuk a repülőt, és másnap reggel kirepültünk. Az osztrák is lőtt egy karibút, a gépnek kétszer kellett fordulni a sok hússal. De jó volt, hogy volt mert éhes hónapok következtek. Szép út volt, szép emlék. Utána 12 évig nem vadásztam.
Munka kevés volt. Egyik konzultáns a másiknak passzolt át egy-egy hétre, kettőre, út meg kötélpálya kitűzésekre. Sok helyet bejártam, hol mint mérnök, hol mint figuráns dolgoztam. Egyszercsak megtudtuk, hogy apámnak nincs munkája Délamerikában. Hogy a kolléga mire hivta le azt nem tudom, de itt ott szabadságra utazó európaiak házára, birtokára vigyáztak, közben meg koplalatak egy kicsit. Komlóssy Jóska kollégámtól kértem kölcsön 1200 dollárt, azt küldtem le nekik. Aztán szinte sorsszerűen történtek a dolgok.
A gazdaság romlott. A richmondi házból elment a lakó, a 12-es avenuen a szomszédunk feljelentett, hogy a házat illegálisan bérbe adjuk. Ez meglepett bennünket, hisz majdnem minden házban volt diák albérlő. De aztán kiderült, hogy ennek ellenére tényleg illegális a dolog, mert ebben a zónánkban egy házban csak egy család lakhat. A város általában szemet húnyt az albérletek felett, de ha feljelentés jött, akkor nem tehették. Jött a vizsgálat, büntetés, és oda jutottunk, hogy el kell adjuk a házakat. Igenám, de a házpiac teljesen pangott. Megbiztunk egy magyar házügynököt, adja el őket. Nem ment. Közben egy munkámhoz autó kellett, vettem egy öreg Chevrolet roncsot száz dollárért, de biztositásra már nem futotta. Csináltam egy balesetet, ami szerencsére csak 1200 dollárba került. Hirtelen 2400 dollár adósságom lett. Nagy pénz volt az akkoriban. Kezdő mérnök hét havi bruttó fizetése.
Ekkoriban teljesen bedugult a munkapiac is. Reggeltől estig a várost jártam, egyik irodából a másikba, bármilyen munka után. Nem volt. A házak fizetési részleteit még birtam fizetni pár hónapig. Tavasz elején Pintér Laci volt évfolyamtársam révén kaptam ideiglenes munkát, fent a Knight Fjordban ültetésnél. Négyen voltunk együtt a '61-ben végzett évfolyamról. Pintér Laci, Báthy Pista, Gőgös Feri meg én. Szép vidék a Knight fjord környéke, magas meredek hegyekkel, amiket csak ritkán lehetett látni az esőben, ködben. Douglas fenyő csemetéket ültettünk vermelővel a meredek hegyoldalakba. A fizetés nem volt valami nagy, de sokkal több volt a semminél, a koszt jó volt, a szállás meleg. Jól voltunk.
Egyik nap ebédkor fogtunk egy kis kölyök grizzlit. Egyedül volt, gondolom árva. Az elemózsiánk körül matatott szegény, s amikor jöttünk bebújt egy rönk alá. Kihúztam. Akkora volt mint egy kis foxi kutya. Kapálódzott, morgott, rágta a bőrkesztyűs kezemet, de egy idő után megcsendesedett. Nálam volt a mozigépem, csináltunk róla pár felvételt, azután elengedtük. Biztos éhen döglött a nyomorult, de nem tudtunk vele mit csinálni. Szép kis ezüst galléros grizzli volt.
Egy este levél várt a táborban Witt Zolitól. Irta, hogy kaphatok munkát a bányában, ahol dolgozik. Menjek be ebbe és ebbe az irodába, mondjam, hogy ő küldött. A fizetés jó, maradhatok ameddig akarok.
Az első géppel kirepültem Campbell Riverbe, onnan busszal le Vancouverbe, majd megint vissza Vancouver Szigetre a Port Mc Neill-től mintegy negyven kilóméterre nyugatra, az erdőben levő bányához. Már a bányában dolgoztam, amikor Dönci feladta a házakat. Egyszerűen odaadta az ügynöknek, azzal, hogy éljen velük boldogan, ha tudja fizetni a részleteket, ha meg nem akkor rakjon tüzet alájuk. Új fejezet indult, új élet kezdődött. Nem zavart a házak elvesztése, inkább talán olyan érzés volt mintha kölönc esett volna le a nyakamról. Mintha Mammon folytogató birodalmában zátonyra futott ladikom újból szabad vizen volna. Az adósságtól undorodtam, de nem nagyon zavart, tudtam kikoplalom én azt egy-kettőre. Szabad ember voltam, teli erővel, előttem az élet.

□

A BÁNYA. Az útra nem emlékszem. Az érkezésre se emlékszem. Segédmunkásként kezdtem, senki nem tudta ki vagyok. Zoli az irodában is csak annyit mondott, hogy ismer, mást nem. Igy kellett lennie, hogy a magam erejéből, a magam munkájával szerezzek becsületet. Tudtam mit kell csinálnom. Nem beszélni, csak ha kérdeznek, s akkor is keveset. Keményen és jól dolgozni. Csak a végzett munkámon át vegyenek észre. A Kamill nevet nem használtam, mert az feltűnt. Mindig meg kellett magyarázni, hogy honnan jött, hogyan kell kiejteni, meg ilyesmi. Inkább a második keresztnevem, a Zsigmond szokásos rövid változatát használtam, a 'Ziggi'-t. Könnyű kiejteni, könnyű megjegyezni.
A nagy gépjavitó műhelyben kezdtem mint 'grease monkey'- zsir majom-. Egy Ed nevű, ötven körüli, nagy darab, jókedélyű szerelőnek segédkeztem amiben csak kellett. Többek közt egy Euklid teherautón az ember magasságú gumikat cseréltük le. Ed mondta, hogy darabja 1200 dollárt ér. Néztem a hátsó tengely egyik dupla kerekén a két gumit. Az egész adósságom egy tengelyvégen. Milyen közel van és milyen messze. Két nap után átkerültem a villanyszerelő mellé. Stan volt a neve és rettentő sok dolga volt. Volt egy pikup teherautója, azzal rohangált innen oda az egész bánya területén ahogy a munka kivánta.
A bánya egy hangárszerű épületben elhelyezett öt hatalmas diesel generátorral fejlesztette az egész telep és termelés ellátásához szükséges elektromosságot. A telep a jóval több mint száz mun-

kást összkomforttal elszállásoló barakktáborból, kicsit távolabb tiz vagy tizenkét kis házból a családos munkások és az irodai személyzet részére, azután irodákból, nagy raktárakból meg műhelyekből állt, legalább tiz hektáros területen épitve, magától a bányától több mint egy kilóméterre. A vasbánya két nagy érctelléren dogozott. A tellérek, a Merry Widow meg a Whiskyjack, olyasfélék voltak mint két gigantikus zápfog, amiknek a fog részét felszini fejtéssel, a hosszú gyökér részt meg alulról, egy elágazó alagúton át két lejtaknán keresztül termelték ki. Amikor elfogy az érc, két hatalmas tölcsér marad a hegyoldalon, amikből az aljukat összekötő alagúton át folyik ki az esőlé a hegyoldalra, a siklópálya fölé. A termeléshez tartozott még az alagút kijáratánál levő zúzda és előfinomitó, ahonnan sikló vasúton ment le a már dúsitott magnetit a teherautó rakodóba. Ennek a komplexnak a teljes elektromos ellátásáért Stan volt a felelős. Én nem egész egy hétig dolgoztam neki, az összegyűlt, szaktudást nem igénylő hórukk munkák elvégzésével.

Aztán, egyik este jött Zoli, hogy menjünk át a szárító épületbe, bányász holmit összeszedni, mert másnap bekerülök a földalatti termeléshez. A szárító épületbe azért mentünk, mert ott ingyen adták a bányász felszerelést. Ez úgy volt, hogy a városból jövő munkások, rendszerint városi ruhában, minden nélkül érkeztek. A telep üzletében szerelték fel magukat munkaruhával, amit rendszerint ott is hagytak néhány hét múlva, amikor elmentek szomjukat oltani, útban egy másik bánya felé. Az otthagyott holmit a takaritó egy sarokba rakta, szabad prédának. Találtam is, bányász sisakot, derékszijjat, majdnem új aknász csizmát, legalább száz dollár ára holmit, ami ki is szolgált amig a télidőre le nem zárták a bányát.

Az első napom a föld alatt emlékezetes volt. Reggel a bányász buszba ültem, s mentem fel az alagúthoz. Figyeltem a többieket, én is felvettem egy lámpát, az akkumulátort rácsatoltam a derékszijjra, a lámpát fel a sisakra s vártam, hogy mit csináljak. Marcel Guilmet volt a nappali főnök neve. Barátságos, őszülő, francia-kanadai bányász volt, a nagyon erős emberek természetes szelidségével. Bevitt a bányába, megmutatta a fényjeleket és az alagút bejáratától körülbelü kétszáz méternyire levő elágazásnál egy, az alagút oldalában levő hét méter hosszú létrán, egy meredek lejt aknán át felvitt a 'bulldoze chamberbe', amit magyarul talán szűrőkamrának nevezhetnék.

Meglepett, hogy a földalatti lét egyáltalán nem zavart. Sötét volt, csak a fejünkön levő lámpa világitott. Minden amit láttam új volt. A kamrában már ott volt egy Bill nevű bányász, tette a tennivalóját. Marcel azzal hagyott ott, takaritsak össze egy kicsit. A kamra egy kisebb ház nagyságú terem volt vagy öt méterrel az alagút szintje felett, közvetlen a Whiskyjack nevű tellér alatt, ahova egymástól pár lépésnyire két másfélszer két méteres rövid lejtakna vezetett fel. Itt folyt le a tellérből lerobbantott érc egy-egy valamivel kisebb, a kamra aljából le a csille rakodóhoz vezető nyilásra, amik még ketté voltak osztva egy vastag acél sínnel. Ami darab átfért a sín mellett, az ment a csille rakodóhoz, ami nem fért át azt itt darabolták fel, vagy dinamittal, vagy ha úgy volt gyorsabb, anyaszomoritóval, vagyis nagykalapáccsal. Én erről akkor még mit sem tudtam, csak a nagy kamrát láttam a nyilásokkal, és magnetitot mindenütt. Magnetittal is ekkor találkoztam először a soproni ásványtan gyakorlaton látott hüvejkújbögynyi darab óta.

Néztem, mit takaritsak? Hát magnetitot, hiszen más nincs. Hogyan? Hova? Körülnéztem, és a lejáratot félig eltakaró néhány deszka mögött találtam egy lapátot, egy láda dinamit és egy doboz gyutacs társaságában. Fogtam a lapátot és a közelebbi nyiláson keztem az ércet leszórni a lukba. Aki nem dolgozott magnetittal, az nem tudja elképzelni, hogy milyen nehéz. Igen jó minőségű, 61% vastartalmú érc volt. Egy gyermekfejnyi darab kb tiz kiló, egy jó lapátravaló több. Olyan háromszor annyi mint egy lapát sóder. Felemelni egyáltalán nem nehéz, de lapátolni, az más. Egyszerűen hihetetlen, hogy néhány hét ilyen munkától milyen erős lesz az ember.

Lapátoltam, közben figyeltem mit csinál Bill. Ötször negyven centis dinamit rúdakat nyúzott meg, és öklömnyi darabokból tenyérnyi palacsintákat csinált, azokat lapitotta rá a túl nagy érctömbökre, és mindegyikbe elektromos gyutacsot dugott. Mikor körbepucoltam az első nyilást megkérdeztem Billt, hogy hol folytassam. Azt mondta, hogy ahol akarom, nem az ő dolga. Közben láttam, hogy a palacsintákban levő gyutacsokat kezdi sorbakötni, majd a lánc két végét a bejárat mellett lógó vezetékhez kapcsolja, aztán megindul le a létrán. Utána szóltam, hogy maradjak, vagy menjek, le én is. Azt felelte, ha akarok maradok, ha akarok megyek, őt nem érdekli. Gyorsan határoztam. Engem itt hagytak dolgozni, hát itt maradok. Beálltam a vékony deszkafal mögé, gondoltam, ha a dinamit meg a gyutacsok kibirják a robbantást, akkor én is.

Alig vártam egy percet, amikor a létra aljánál megjelent egy lámpa és felszólt a Zoli, hogy menjek le, mert a Bill robbantani fog. Ahogy leértem meg is tekerte a vezeték alsó végére kötött dinamót. Nem volt nagyon nagy robbantás, de ha föntmaradok biztos, hogy legalább megsüketültem volna. Igen, Bill szemét ember volt. Bosszantotta, hogy a főnök egy zöldfülűt akasztott a nyakába, azt értem, de ami sok az sok. Délután már nem vele dolgoztam, és pár nap múlva el is ment. Több hozzá hasonlóval nem találkoztam, sőt, ellenkezőleg. Kemény, de segitőkész népség volt a bányász nép. Jobban összetartoztak mint a favágók. Ezek nem csak Britt Kolumbián belül, hanem egész Kanadán át vándoroltak egyik munkáról a másikra, mégis majdnem mind ismerte a másikat valahonnan. Valahogy civilizáltabb volt a légkör, mint a favágó táborban. Miért? Nem tudom pontosan, de talán a zárt sötét világ a föld alatt, a veszélyes munka tette. Bár a mi szolid sziklába vágott bányánk egy szénabányához képest csak játszótér volt, itt is összetartottak. Nem tudom Billnek mi volt a baja, de valami volt az biztos.

Néhány napig lapátoltam a leülepedett magnetit iszapot az alagút árkából a sinek másik oldalára, aztán felkerültem a kis diesel mozdonyra 'motorman' néven. Egy napig Red Burns nevű mozdonyvezető mellett ültem, tanultam mit hogyan kell csinálni, másnap már én voltam az éjszakai műszak mozdonyvezetője. Red nagyon rendes ember volt, mindent alaposan elmagyarázott. Volt mit tanulni, hiszen a csille rakodástól, a pálya tisztitáson keresztül, az időnkint kisiklott, hét tonna ércet tartalmazó csille sinre való visszarakásáig, a mozdony rutin karbantartásáig mindent a 'motorman' csinált. Segitség nem volt. Az alagúti részen levő másik négy ember a kamrákban dolgozott, és csak akkor jöttek le amikor robbantottak, vagy műszak közepén, a negyedórás pihenőre.

Heti hét napot dolgoztunk. Nagy volt a hajtás, Japánnak kellett az érc. A norma teljesitéséért kaptuk a fizetést, a túlteljesitésért tonnánként hét cent bónuszt. Nagyon jól kerestünk. A kezdő erdőmérnöki fizetésnek csaknem négyszeresét. A havi bruttó keresetem ezer és ezerkétszáz dollár között ingadozott. A Komlóssy Jóskának nyár közepére kifizettem az ezerkétszáz adosságot. Reggel kilenckor vacsora, délután ötkor reggeli, aztán olvasás, este tizenegykor ebéd, s éjfélkor vissza a bányába. A könyvcsomagok kéthetente jöttek Vancouverből, Lemke Gyula bácsi magyar könyvesboltjából. A hatalmas mennyiségű, szinte hihetetlenül jó koszt mellett faltam az irodalmat. Erős voltam mint a bivaly.

Nemsokára húsz centes órabér emeléssel bányász lettem, felkerültem a kamrába. Megtanultam fúrni, robbantani, később a lőmesteri papirt is megszereztem. Kemény munkával elértem amit akartam.
Júliusban befejeződött a felszini fejtés. Az addigi vállalat, a Manix Co. elment, a földalatti munkát egy leányvállalat, az Empire Builder vette át. Zoli Manix alkalmazott volt, ő is elment. A bányászok közül csak a hat legrégebbi munkás maradt meg. Jellemző a munkaerő vándorlás mértékére, hogy a több mint ötven bányászként alkalmazott munkás közül, a három hónapommal én voltam a legrégibb alkalmazott, igy én is maradtam.
Szerettem a munkámat, a jóleső fizikai fáradtságot, egyedüllétet, nyugalmat. A munka mellett bőven volt idő a gondolkodásra. Itt másztam ki a bizonyos szakadékból, annyira amennyire abból a szakadékból ki lehet mászni.
A honvágy sose múlt el, a pénzközpontos kapitalista gondolkodást sose tudtam magamévá tenni. Rájöttem, hogy általában egyedül vagyok és leszek, Mammon szomorú társadalmának a perifériáján, s hogy ez igy van jól. Hogy a hasonló gondolkodású ember olyan mint sivatagban az oázis. Életet adó, és nagyon ritka. Az Istenben és emberben való hitet a magam módján, a magam definiciói alapján alakitottam ki. Rájöttem, hogy minden emberi megnyilvánulás önzésre alapszik, és, hogy sokféle önzés van, bár mind ugyanazt célozza: a boldogságot. Különböző emberek más és más úton próbálják elérni, és nagyon soknak sohasem sikerül. Nekem a boldogság nem pénzt, nem poziciót, hanem tiszta lelkiismeretet, lelki nyugalmat jelentett. Olyasmit, amit a körülményektől függetlenül, a magam erejéből elérhetek. Rájöttem, hogy ha az ember a boldogságot a jövőben keresi, akkor az soha, vagy csak nagyon ritkán lesz része a jelennek. Rájöttem, hogy ember és ember között sokszor nagyobb a különbség, mint némely ember és némely állat között, és hogy ezen csak keveset lehet változtani. Az egalité, az 'egyenlőség' csak addig tart, hogy a fajta minden tagjának egyenlő joga van emberként viselkedni, de ez nem mindig, nem mindenkinek és nem egyformán sikerül, s hogy ezért nem szabad senkit se bántani, először is, mert lehet, hogy a hiányosság nem csak az ő hibája, másodszor pedig mert elég baj neki, hogy olyan amilyen. Rájöttem, hogy bár nagyobb öröm adni, mint kapni, segiteni csak annak szabad akinek szüksége van rá, és lehetőleg csak akkor, ha kéri. Arra is rájöttem, hogy az ember nem tud mindig az embersége tetőfokán lenni, de ha a saját lelkiismerete szerint olyan közel marad hozzá amennyire bir, akkor boldog lehet, különben baj van.
Fiatal ember fejéből való régi revelációk ezek, de még ma, 45 év után is állják a helyüket. Sokan kicsit bolondnak tartanak, de nekem igy jó, senkinek nem ártok vele, hát tartsanak aminek akarnak. Akkor régen, ezen az alapon szépen békét kötöttem magammal, lábra álltam, igy megint könnyen ment a virágszedés.

V É L E M É N Y E K

Olympia Vancouverben

Az idei téli olimpiát városunkban s annak környékén rendezték meg. Nem tudom hogy többségünk nevében beszélek-e, de engem hidegen hagyott az egész esemény, sőt alig vártam a végét. Bár még illően lehet a 'játékokat' sporteseménynek nevezni, a kommercializmus, a profizmus túlnyomó szerepe üzletté aljasította az egészet. Az üzlet pedig nekünk, városi adófizetőknek igen veszteséges volt, aminek mértékét csak ezután tudjuk majd meg. Visszataszítónak találtam a hazai szervezők hangoskodását a 'vedd tulajdonbal a pódiumot' jelszó alatt, ami nem a részvétel fontosságát, hanem a 'medál vadászat'-ot hozta előtérbe. Ott is, amíg nem jöttek az aranyak, a pódiumos helyezések összségét hangoztatták, de a végén, amikor a legtöbb aranyat ők nyerték, már csak azok összegét számitották a 'dicsekedési jog' alapjának. Amikor pedig aranyaik összegét a mindenkori téli olimpiák rekordjának kiáltották ki, eszükbe se jutott megemliteni, hogy a korábbiakban fele annyi aranyéremért sem lehetett versengeni, annyira megnövelték újabban a versenyszámokat. Lehet az új versenyszámokat az állandó változás (fejlődés?) velejárójának tekinteni, de lehet a dolgok erőltetésének is venni, mert van bennük üzleti lehetőség.
No, azért nem volt minden kivetnivaló. Jó érzés volt látni (de személyesen távol lenni tőle) az ünneplő tömegek nagyságát és lelkesedését, a randalirozás hiányát (amire pedig meg volt a lehetőség). A kandaiak magukat általában visszatartottnak tartják, most legalább egy kicsit elengedték magukat. Lehet 'politikai korrektség'-nek venni, de azért jó volt, hogy kiemelt hagsúllyal mutatták be a fogyatékosak versenyeit, ahol ugye a részvétel a fontos és nem az üzleti lehetőség.
A magyar sportolók szereplése az elvárásoknak megfelelően nem volt tüneményes, de hát téli olimpiákon mi ritkán produlálunk. Józsa Laci és Kocsis Tibi Sopron Alumnusok meghivtak és kivittek városlátogatásra több magyar keret tagot s később az egész magyar csapat és hozzátartozóik vendégei voltak a Magyar Háznak, ahol akkora érdeklődő és ünneplő tömeg gyűlt össze, hogy alig tudtak egymástól mozogni.

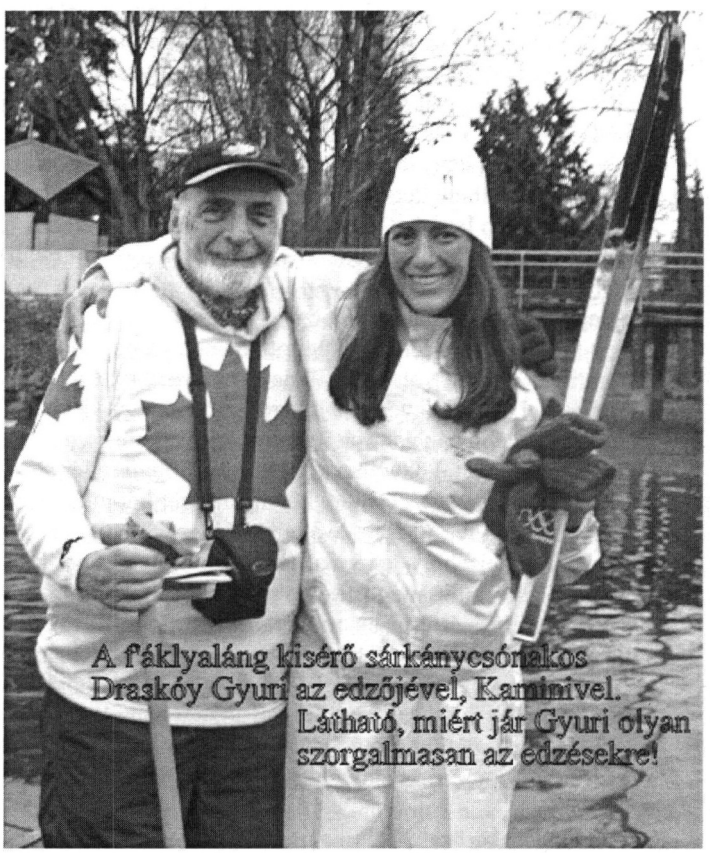
A fáklyaláng kisérő sárkánycsónakos Draskóy Gyuri az edzőjével, Kaminivel. Látható, miért jár Gyuri olyan szorgalmasan az edzésekre!

Megemlíthető még több más fura oldala az eseményeknek.. Szemetszúró aránytalanság: a Kanadához képest 'templom-egereszegény' Magyarország 11 millió forint (kb. 65 ezer dollár) állami ajándékkal jutalmazta a 6. helyezett rövidpályás gyorskorcsolyázót, míg a kanadai aranyérmesek csak 20 ezer dolláros (az esüst- 15 ezer, bronzérmesek 10 ezer, a többi helyezett pedig semmi!) állami jutalmazásban részesültek A kanadai hockey válogatott tagjainak átlag javadalmazása (az NHL profi liga keretén belül) évi 3 millió dollár felett van, tehát nekik az aranyéremért kapott jutalom borravalónak is kevés. Legtöbben fel is ajánlották azt jótékonysági szervezeteknek. (A Szerk.)

Rétfalvi László: **Olimpiai látogató bajnokunk**

Ritka eredményt tud felmutatni Weidinger Imre társunk az olympiai játékok történetében. Igaz, nem mint versenyző, de mint látogató. 'Megszállott szurkoló'-nak titulálja magát. Az 1960 februárjában Squaw Valley, USA-ban tartott téli olimpiai játékokkal kezdődően ellátogatott (majdnem) minden nyári játékok színhelyére a sportesemények kedvéért, az 1980-as moszkvai és az 2008-as pekingi olimpia kivételével. Moszkva azért maradt ki, mert nem tudtott megbocsájtani a 'szovjetek'-nek 1956-os magyarországi tetteikért, 'pekingi' részvétele pedig az addigra fizikailag képtelenné tevő betegsége miatt maradt el. Bár a téli játékok sem igazán a kedvére valók, vancouveri lakos léttére azért, betegség ide vagy oda, az idei helyi események kis hányadát itt sem hagyta ki.

Magyar eredményekért, világraszóló teljesítményekért nem kell az Interneten kutatnunk, Imre mint egy sport encyklopédia, azokat kapásból idézi. Bevallása szerint csak elhúnyt közös barátunk, Tőgel Gyuszi tudott vele ebben lépést tartani.

Jómagam is a nyári játékokat tartom az 'igazinak', ezért főleg azok felől kérdezősködtem. Mivel két emberöltőt befogadó időről van szó, nem csodálkozhatunk a négy éves ciklusokban ismétlődő változásokon. A két legészlelhetőbb trend a biztonsági intézkedések és a kommercialismus rohamos növekedésében látható. Emellet a profizmus fokozatos befogadása, majd annak térfoglalása az amatőr sportolás kárára a legsajnálatosabb változás. Az előzők a látogatói és nézőközönségi élmények élvezetének csökkenésében mutathatók ki legjobban, az utóbbi pedig azon sportágak lehanyatlásában, amikben kevés a lehetőség jó 'üzletet' csinálni.

Imre legszebb emlékei között sok az, ami az 1960-as római olimpiával kapcsolatos (talán mert fiatalságára is emlékezteti). Lezser, sportos öltözete s napbarnított kisportolt alkata révén senki sem igazoltatta, amikor ki-be járt az atléták szállásterületére, ahol együtt és díjmentesen (!) étkezhetett a magyarországi sportolókkal. Közös, kafetéria-szerű ebédlők általk a versenyzők rendelkezésére, ahol több ország magukkal hozott szakácsai kínálták főztjeiket, saját kiszolgáló helyeiken bárkinek, minden nemzeti diszkrimináció nélkül. A fiatalok onnan szerezték be napi táplálékukat, ahol a legizletesebbet találták. Egy, már több olimpián résztvevő, 'Toncsi' nevű magyar szakács volt az egyik legnépszerűbb étkeztető. Imre emlékszik egy asztalnál ülni és csevegni olyan versenyzőkkel, mint az amerikai Wilma Rudolph (kétszeres gyorsfutó bajnok) és Oscar Robertson (aki később az NBA meghatározó játékosa lett). Biztonsági személyzet, ha volt is, csak rád mosolyogott, amikor elhaladtál mellettük. Szálláshelye is ingyenes volt, egy ottani magyar szervezet által biztosított 'fiatal otthonban'. Kevésbe kellemes emléke a szintén Sopron Alumnus Bogyai Elemér által vezetett bérelt-autó karamból, amiből csak szerencsével másztak ki élve.

Szintén szép emlékei maradtak az 1964-es tokyói olimpiáról. Emlékszik a pontos és mindenre figyelmes rendezésre, az általános tisztaságra és a nagyon barátságos japán lakosságra. Emlékszik, hogy japán kisiskolások rendszeresen ajándékoztak a külföldi látogatóknak az iskolákban, különféle sporteseményekre kapott belépő jegyeket. Emlékszik, hogy a rend és tisztaság fentartása érdekében hordozható hamutartókat osztogattak a dohányosoknak. Itt is sikerült ki-be közlekedni az 'atléta faluba' a magyar röplabda csapat Bajáról származó három tagjától kapott igazolvánnyal, amivel még a megnyitó ceremóniára is bejutott. Mexico City-ben, az 1968-as olimpián sem voltak még észlelhetők a látogatók körében, a biztonságra hozott mértékek. Ez mind annak ellenre, hogy csak pár hónappal a játékok kezdete előtt folytották el a nagyméretű diák lázongásokat, nem kis véráldozatok árán. Itt sem volt problémája meglátogatni a magyar csapat tagjait az atléta falun belül. Mexikóban már előre elrendezett helyen, egy magánháznál szállt meg, ahol úgy kedvébe jártak mint egy ritkán látott kedves vendégnek. Mivel minden alkalomkor szerzett be speciális emléktárgyat otthoni gyüjteményébe, itt is megkérdezte házigazdáitól, hogy hol lehet ilyesmit beszerezni (ekkor még nem árasztották el a látogatott helyeket távolkeleti gyártmányú 'bovli'-szerű haszontalanságokkal). Bár a házigazda szülők nem beszéltek angolul, kis fiukkal megértetették Imrével, hogy várjon, majd ők segítenek. Segítettek is. Közvetlen visszautazása előtt talált szobájában egy csomagot, ami a mai napig is legértékesebbnek tartott olimpiai portékáját tartalmazta: egy olyan olimpiai témákkal díszített mexikói gyapjú 'pancsó'-t, amelyből állítólag csak ötöt készítettek összesen.

Imre véleménye szerint, talán a müncheni, 1972-es olimpiával kellett volna abbahagyni az 'újkori' játékokat s az utánna következőket valami másnak nevezni. Ekkor érezte először igazán a profizmus térhódítását s ezen alkalom tette szükségessé az utánna következőknél a rendkivül szigorú és még rendkivülibb költséges biztonsági berendezgetéseket. Német precizitással megrendezett, gördülékenyen lefolyó eseményekre emlékszik Imre, amíg be nem ütött a terrorista támadás által okozott ideiglenes káosz. A rendezők és a résztvevő országok javára írható egyaránt az akkori helyes döntés, hogy nem engedtek az erőszaknak és folytatták a játékokat. Érdekes visszaemlékezni, hogy a vizi/úszó számokat még nyitott, ideiglenes tribünnnökkel körülvett uszodában rendezték. Imre ekkor már vendégül láthatta testvéröccsét Magyarországról. Az egyik szünetben megpillantottak egy kistermetű embert hetyke kis kalapban, amint éppen pipájára gyújtott. „No, nézd! Ott a Byng Crosby" szólt Imre, és öccse kicsit hitetlenkedve odament az öregúrhoz autógrammot kérni, amit szivélyesen meg is kapott. Annak hitelesítése után látták, hogy nem tévedtek.

Nincsennek jó emlékei az 1976-os montreáli olimpiával kapcsolatban. Barátságtalan légkörre, barrikádokra és nagyszámú rendőrre emlékszik. Ismét vendégül látta öccsét Magyarországról, de jegyeket kanadaiak csak sorsoláson keresztül pályázhattak meg. Előre tervezve viszont, sikerült belépőket szerezni zürichi barátján keresztül, mert ugye Svájcban nem kellett a sorsra várni. Emlékszik, hogy az angol királynő is jelen volt a megnyitón, amikor egy meztelen alak befutott a pályára magának hírnevet szerezni. Persze hamar leteperték a földre és bebugyolálták pokróccal. Minden media orgánum, nagyon okosan, teljesen elhallgatta az esetet, megfosztva a 'mutogatót' hírnevétől. Itt megint összefutott két korábbi ismerős Sopron Alumnival, Bogyai Elemérrel és Balpataki Györgyel.

A következő két olimpia 'csonka' olimpia volt: a moszkvai,

1980-ban, amitől akarattal távolmaradt, s ahol a nyugati országok nagyon kis hányada jelent meg az amerikaiakkal szolidaritást vállalva. Imre rosszalóan emlékszik a Carter adminisztráció döntésére, hogy belekeverték a hidegháborút a sportba. Még az ókori görögök is féretették városállami háborúskodásaikat olimpiai játékjaik idején!
Négy évvel később 1984-ben, a szovjetek s csatlósaik viszonozták a 'szivességet' és elmaradtak a Los Angeles-i játékoktól. Imre viszont nem, sőt öccsét és unokaöccsét is kihozatta Vancouverbe, ahonnan VW mikróbus-szal utaztak a helyszinre s ami szállássukként is szolgált. Humoros történet, hogy amikor a három Weidinger nevű egyén, egy autóban utazva, de három különböző útlevéllel, egy kanadaival, egy magyarral és egy jugoszlávval (az unokaöccs annyával lakott Szabadkán) akart átkelni a határon, a határőr még a szemöldökét sem húzta fel, csak legyintett hogy menjenek tovább. Imre keserűségére az akkor világcsúcstartó Darnyi Tamás hiányában a csehektől el-származott kanadai Bauer nyerte a vegyesúszó aranyakat. A 'szovjet bloc'-ból csak a Caucescu-kori románok jelen-tek meg, azok is az US State Department költségére.
A kommercializmus és a profizmus majdnem teljes győzelmében jelentkezett az 1988-az Seoul-i játékokon. Az ország egy barátságtalan, rendőr-állam képét nyújtotta s a jól megrendezett eseménysorozatok ellenére nem hagyott bennük (öccsét és unokaöccsét oda is szintén vitte magával) kellemes emlékeket.
Barcelona, 1992-ben viszont mindenben jó benyomást nyújtott, annak ellenére hogy nagyon nehéz volt belépő jegyeket szerezni. Rokonok nélkül utazott Budapestről autóbusszal, amit nem talált fárasztónak. A város gyönyörű, az ebédlőkben kínált ételek megengedhető áron, jó minőségűek voltak. Összességében Barcelónára, mint 'kultúrváros'-ra emlékszik.
Atlanta 1996-ban más benyomásokat hagyott benne. Tipikus amerikai, barátságtalan nagyváros, sok kétes kinézetű, őgyelgő fiatalokkal, főleg a közlekedési gócpontok körül. Egyedül volt és egy külvárosi hostelben szállt meg, de nem aggódott biztonságáért mert az egyenruhás rendőrök számbelileg majdnem túlhaladták a kétes kinézetűeket. Belépőket a hostelben tudott szerezni. Kedves emlékei nem maradtak. Nem is maradt sokáig, a játékok végeztével egyből indult haza.
2000-ben Sydney, Ausztráliában ragyogó olimpiát rendeztek. A faragatlan de 'howdy'-barátságos ottaniak szivesen látták a vendégeket. Találkozott régi személyes barátjával, aki hozzánk hasonlóan a magyar forradalom után került el otthonról. A nagyszámú és jól megszervezett magyar kolónia nagyon szép rendezvényen látta vendégül a magyar sportolókat. Ugyanakkor, ünnepélyes keretek közt meglátogatták Csík Tibor, '48-as olimpiai boxoló bajnokunk frissen felújított sirhelyét.
Athénbe, a 2004-es olimpia szinhelyére is busszal utazott Magyarországról, ami 32 órát vett igénybe. Fejetlenségre, mindent ellepő cigarettafüstre, a járdákat betakaró eldobott csikkekre, csúnya elhízott nőkre emlékszik. Viszont a sátortábor, ahol megszállt a tengerparton volt s a kék tenger vize sokért kárpótolta. Lehetett olcsón és jól étkezni.
A pekingi olimpiára 2008-ban már nem nem tudott elutazni hirtelen beálló betegsége miatt.

R E F L E K C I Ó K

Komlóssy József: **Kell ez nekünk?**

Egy csodálatosan szép őszutón indultunk barátaimmal Budapestről egy kis Kárpát-medencéi autózásra. Jól ismervén vendégeim lelkivilágát, úgy gondoltam a látnivalók mellé szotyogtatok nekik egy kis kultúrtörténeti és a történelmi ismertetést is a térségről. Alig haladtunk át az Ipoly hídján, amikor a mellettem ülő precíz mérnökbarárom tüzetesen kezdi vizsgálni a az új, Budapesten kiadott autótérképet. Mielőtt még szólhattam volna jött is az első kérdése. Ha most már Szlovákiában vagyunk, akkor ez a patak, aminek a hídján átjöttünk, az ország és nyelvhatár is egyben? Egy nagyot nyeltem, majd közöltem vele, hogy természetesen a politikai határ a nyelvhatárral nem azonos. Gondoltam, válaszol-ta, mert a helység névtáblája kétnyelvű volt. Úgy, mint nálunk Svájcban vagy Dél-Tirolban, ahol a többségben lévők nyelvén van először írva a helység neve az útjelző táblákon is?
Itt az államnyelven van írva először - mondtam - és magyarul csak ott, ahol a magyarok számaránya eléri a 20%-ot. Azonban ez is kizárólag csak a helység nevére vonatkozik és nem az útelágazások helységeket jelző tábláira, folytattam. A kétnyelvű helységnévtáblák elhelyezése egyike Szlovákia Európa Tanács felé vállalt kötelezettségének, amit történetesen Szlovákia be is tart.
Mondd, ilyen kötelezettséget Magyarország is vállalt? Természetesen, válaszoltam. Mondd, ez a kötelezettség akkor miért nem vonatkozik a Magyar Kartográfiai Vállalatra, ahol pl. ezt az autótérképet készítették? Mielőtt még válaszolhattam volna a kesztyűtartóból egymásután két Kümmerly&Frey kiadású térképet húz elő és kezdi böngészni. Azt mondtad, folytatja, hogy a vidék ahová megyünk az első vagy a második világháború végéig Magyarország volt. Igen, válaszoltam. De vezetés közben nem akarván magyarázatokba bocsátkozni, így az első adódó alkalommal a kávénk elfogyasztását követően kiterítettük a térképeket az asztalra.
Magam is megdöbbentem. A barátomnak, mint nem egyszer a negyedévszázados munkakapcsolatunk során megint igaza volt. A Kümmerly&Frey térképeken nem csupán Dél-Tirolban voltak a helységnevek németül az olasz mellé írva, de Sziléziában is ott áll Breslau a Wrocław mellett. Jóllehet ott -ma már nem él még 10% német sem. De Elzász-Lotharingiában sem más a helyzet. Nézem az új, magyarországi kiadású autótérképet. Keserűség szorítja el a torkomat. Felvetődik bennem a kérdés: MIÉRT? Miért kell ezt az öncenzúrát csinálni ebben az országban? Hiszen ezt még a legelvadultabb szlovák, román vagy szerb nacionalisták sem követelik meg a mai Magyarországtól! Kik a felelősek azért, hogy még azoknak a helységeknek a neveit sem írják rá a Magyarországon nyomtatott autótérképre magyarul, ahol a helységnévtáblák a szomszédos országban kétnyelvűek. De tovább megyek. Az iskolai térképekkel kapcsolatban ugyanez a helyzet. Akkor most hogyan tanulja meg a felnövő fiatal a magyar történelmet, ha még az elemi iskolai szintű térkép sem áll rendelkezésére a tanítónak vagy tanárnak, amin rajta lenne a helység egykori, az ország történelmében jelentős szerepet játszó helység neve magyarul? Vagy talán legegyszerűbb lenne pontosan annak a két tantárgynak, mármint a földrajznak és a történelemnek a tankönyveit átvenni a szomszédjainktól? Hiszen ez az a két tárgy, amit az egyébként magyar nyelven oktató iskolákban mind Romániában mind Szlovákiában kötelező az állam nyelvén ta-nulni. Akár mindkét országban kiadott könyveket is át lehetne venni a

döntéshozók éppen aktuális politikai rokonszenvétől függően. A történelemi tudat adja alapját a nemzeti hovatarto-zásnak. A földrajz anyanyelvű ismerete a gyökerei a szülőföldhöz tartozásnak. Ezt pontosan tudják a szomszédaink. Szilárd meggyőződésem azonban az, hogy ezt azok is pontosan tudják, akik a magyarországi iskolai térképeket és az autótérképeket szerkesztették. Az előzőek figyelembevétele után senki, de senki ne csodálkozzon azon, hogy Szlovákiában 'nyelvtörvényt' alkotnak és helyeznek mindenekelőtt a magyarok hátrányára hatályba.

Amikor egy igen nagyra becsült, évtizedek óta magyar parlamenti képviselő barátomnak elmondtam az autótérkép kapcsán szerzett keserű tapasztalatomat, ő így válaszolt: "akik az autótérképet kiadták, azokban kevesebb magyar nemzeti érzés van, mint egy kínai cserebogárban".

Az én korosztályom a magyar iskolákban még azt tanulta: 'gyáva népnek nincs hazája.' *(2009 nyarán, Dübendorf, Svájc)*

Jákóy Endre: **Levél egy barátomhoz**

Elolvastam a küldött Kiszely beszédet az 'Erdélyi Napló'-ból. Tudományos alapon ezeket Götz László könyvében olvastam, amelyet pár évvel ezelőtt Rétfalvi Lacitól kaptam kölcsön. Götz tanulmányához (Rétfalvi, L. *Kapocs,* 49: 23) képest, Kiszely beszéde csak egy kis anekdótázás. Götz részletes régészeten alapuló kutatással azt bizonyígatja, hogy a mi eredetünk a mezopotamiai kulturhatás alatt álló dél-Ázsia területeken keresendő és így visszatér Anyámtól néha hallott szumir és szittya örökséghez. Mostmár közöttünk csak Bakó Juszuf az, aki még mindíg a Finn-Ugor származásra hivatkozik (Kapocs 49:28).

Kiszely beszédében bizonyos alapot ad magyaros nagyképűségre, mikor említti, hogy a vereckei szoroson keresztül 500 ezer magyar érkezett a Kárpát Medencébe és mostanra 20 milliós népé szaporodtunk. Azt nem említi, hogy volt akkor már a Kárpát Medencében legalább 1 millió, ha nem több, szedett-vedett népség: a mi elődeink maradékai, húnok és avarok, aztán a szlávok, a római légiók maradékai, a mindíg kéznél lévõ zsidók, görögök, kelták és ki tudja még ki más.

Ezeket mi szolgáinkká tettük, válogatás nélkül, vagy felzavartuk őket a Kárpátok hegyeibe. Őseink elfoglalták a folyó völgyeket és a folyók kiöntéseit. Ezután elkezdődött az elvitathatlan keveredés. A földesúr első jogán, hány fiatal szolga-lány szült általa nemzett babát? Ebből a keveredésből kialakult a Kárpát medencei népesség, amely kiváló 'hybrid vigor'-ral rendelkezik. Ez jól látható a sport eredményeinkből a 20.-ik sz. folyamán, amik sajnos az utóbbi időkben visszaesőben vannak, de szomszédaink még mindig nagy menők. A 20 milliós Kárpát medencei népességnek több, mint fele még mindíg magyarnak vallja magát. Ezek száma sajnos évről-évre kissebb lesz.

A származásom apám vonalán német, az anyám vonalán Po vidéki olasz. Ha megkérdeznek, én magyarnak vallom magam (kicsit elfajzott, valljuk be az igazságot). Gondolom ezt sokan elmondhatjuk magunkról. Ebből a példából egy másik érdekesség is látható: a magyarság nagyszerű beolvasztó ereje, amely évszázadokon át működött.

Kiszely a népesség szaporodásban Franciaországot (ezer év alatt 7 milliótól 57 millióig, 675,000 km² területen) hasonlítja a Kárpát Medencéhez. A gallok ebben a hasonlatban vesztesnek bizonyulnak. De nézzünk meg hogy állunk szaporodásban a 'hideg-vérű' angolokhoz viszonyítva? Nagy-Britannia népessége a Magna Carta idején kb. 3 millióra tehető, ami hason nagyságú a Kárpát Medence akkori népességével. Ők kissebb területen (210,000 km²) a Kárpát Medence (275,000 km²) népességének háromszorosára növekedtek napunkig. Persze Anglia a gyarmataira támaszkodott, hogy képessek legyenek fenttartani ezt a sűrű népességet. Most Anglia magas fejlettségű iparára támaszkodik (no meg bankáraira!), de meddig?

Még egy pontot szeretnék említeni a magyarkodással kapcsolatban. Mostanában sokat hallunk a szlovákok magyar nyelv ellenes rendelkezéseiről. Édesapám az első világ háború előtt (1910-ben) volt diák Selmecen. Kérdezem, mi történt volna, ha akkor egy tót atyafi bement volna a selmecbányai városházára és szlovákul kért volna valamit? "A hajdúk úgy kivágták volna, hogy a lába se érte volna a földet". Most ennek a levét isszuk Trianon óta.

Nagyapám ebben az időben országgyűlési képviselő volt. Ő is Selmecen végzett (1878-ban), gondolom, az ő diák korában a hivatalos nyelv német lehetett Selmec környékén. Ő 1910-ben egy parlamenti felszólalásában több támogatást kért a Kárpátokban dolgozó erdészek számára. Mivel ő Veszprém megyét képviselte a parlamenti elnök figyelmeztette, hogy ez nem az ő érdeklődési körébe tartozik. Az öreg elkezdett kiabálni: "Micsoda!? Ez mindnyájunk érdeklődési körébe tartozik, mert amellett, hogy ezek az erdészek az ország számára fontos gazdasági hasznot hoznak, a magyar nemzet szempontjából egy misszionáriusnak megfelelő küldetésük van!". Szóval voltak olyanok, akik már érzték, hogy itt előbb-utóbb baj lesz.

Hogy mi erre a megoldás? Ezt könnyű innen Kanadából írni. El kell ismerni, hogy a tót, az oláh, vagy a zsidó, még a cigány is, ha betartja a törvényt, éppen olyan ember, mint a magyar és valahogy meg kell szüntetni az acsarkodást.

Nem kell irígykedni arra, akinek jobban megy. Hanem meg kell próbálni, hogy esetleg mindenkinek lehet valamit kikaparni a tűzből. Erre Édesapám figyelmeztetett, mikor mondtam neki még 1946-ban, hogy én is erdész szeretnék lenni. Ő ezt mondta: "Hát ez nagyon jó fiam, ha mégegyszer születnék én megint erdész lennék, de tudod mit? Hadd, hogy mondjak még valamit. Ha azt akarod, mikor végigmész a falu utcáján, hogy megsüvegeljenek, akkor legyél erdész, de ha nem bánod, hogy ‚büdös zsidónak' hívnak, akkor legyél fakereskedő. Akkor lehet saját vadász területed, saját autód és fityet hányhatsz a világra". Akkor még nem tudtuk, hogy mi fog történni ezzel a világgal, de javaslata, akkor azt jelentette nekem, hogy ne irigykedj a másikra, hanem próbálj tanulni tőle. A zsidókat nem kell szidni, hanem tanulni kell tőlük.

Hát ezzel az írással jól elkalandoztam, ha már ennyit írtam elküldöm a Kapocs-nak is. Titeket is kérlek Laci nevében, ha van valami mondani valótok küldjétek el neki. Gyurka, Te a magyarok őstörténetével kapcsolatosan, miért nem írsz egy választ Bakó Jóska finn-ugor cikkére? *(Vancouver, BC, February 10, 2010)*

Laszlo Retfalvi: **Book review**

The View from the Center of the Universe

(Discovering our Extraordinary Place in the Cosmos)

After reading many books on biological phenomena to satisfy my curiosities about nature, I recently have turned my attention to the field of science that underlies matters biological, that of physics and its branch called cosmology, which attempts to find answers to our existence beyond the confines of Earth. Having read Joel R Primack and Nancy E Abrams' (2006) book, which so expanded my own appreciation of 'what's beyond', that I felt compelled to share its contents with others. This review, however, is more of a summary than a critique, because there was so little I could criticize.

(Single quotation marks emphasize concepts and paraphrased ideas; double quotation marks are verbatim quotes from the book).

The book is highly informative in a field of science, which has recently been enriched with voluminous new data collected by space age instruments and by the verifications of earlier theories made possible with advancements in computing power. My interest in and appreciation of the book's content grew with every page and I ended up with outright admiration for the concise language, the clear scientific explanations (although I had to brash up on some basic Physics 101 topics) and mainly for the uplifting philosophical discourses on the meaning of it all. I was taken aback by the wonders of the universe, beyond our world of 'middle earth' and the comprehension offered in creative language of the most outlandish but so-far-still-standing scientific theories of the 'Big Bang' and of 'Accelerating Expansion'. The authors plead for the appreciation of our own universe, our own galaxy, our own solar system and the very special place we earthlings have within.

Part way through the book I sarcastically quipped, that the reason for such clear explanations of the often obscure but definitely mind bending theories about the nature of the universe is that the scientist/husband of the team had to explain repeatedly and in plain language to the creative writer/wife all that had to be written down. Reading on, however, it became clear that she always knew and understood all that was said and he also knew how to write scientific and technical matters in creative language as well.

Their main message is that we are at the 'center' of the Universe, because human scale is at the midpoint of all possible sizes; we are made of 'stardust', the rarest of materials and we live in a 'midpoint of time' (i.e. the lifespan of the universe and that of Earth). The book discusses five central questions:

1. What is the Universe made of?

The Universe (U) is built of 'galaxies' (Greek for 'milk'); our 'Milky Way' being one of them (whose shape we know by looking at other such large scale structures, discovered mainly since 1980). The constituents of galaxies are 'visible atomic matter' (matter is whatever occupies space and is perceptible to the senses in some way): 'stars' {giant balls of gas [mainly the 'elements' hydrogen (H) and helium (He)] and 'heavier atomic elements', generated within by 'nuclear fusion'} and 'planets' (congealed matter from 'stardust', expelled when stars die). However, most of the matter in the U is 'non-atomic invisible cold dark matter' (DM). Stranger still, most of the density (ratio of mass of an object to its volume) of U is not even matter but 'dark energy' (DE). Ordinary matter make up only ½% of contents in U (!), 'invisible' atomic matter - floating between galaxies - makes up 4-5%. The rest of the U's density is made up of DM (25%), the 'gravitational force' (G) of which holds galaxies together (every mass or particle attract and is attracted by every other mass or particle); and 70% is DE. Both DM and DE were discovered through their 'cosmic scale effects' (i.e. stars in the disk of a galaxy all orbit with about the same speed, no matter how far from the center! Our sun orbits in 220 million years). DE, the existence of which was only hypothetical until 1988, gives space the property of 'repelling space' (the force that drives expansionary inflation) and by the time the Earth was formed it overtook the gravitational force of DM, thus the 'expansion' of the U speeded up. (Science has no answer yet to the question: 'why the U is mostly DE and DM?'). The intense gravitation within large stars causes them to collapse into 'neutron stars' or 'black holes' (the densest things in the U) when 99% of their energy is carried off in a brief burst of particles, called 'neutrinos' (particles with no electric charge, no interactions and tiny mass). The remaining 1% of energy produces the visible explosions, called 'supernovae' , which occur 50 X / sec in the visible U, spewing out heavy elements (such as gold and uranium), that travel millions of 'light years' (distance that light travels in a year) before being captured by the gravitational fields of newly forming solar systems. Medium stars, after burning up all their H into He, start burning the latter into oxygen (O) and carbon (C), and in that process swell up into 'red giants', blow off their top layer into gas clouds called 'nebulas', that disperse in space and leave behind tiny remnants called 'white dwarfs' (size of earth but half the mass of sun - one teaspoon would weigh several tons!) According to theory 'dwarfs' will also explode (producing the brightest events of all) when their mass becomes 1.4 X that of the sun (it happens in 'binary systems'- two stars close to one another - when the 'dwarf' captures gas from its companion). Small stars like our sun live 1000 X longer than large stars.

2. How the Universe got this way?

Incredulous as it may sound, the most widely accepted scientific theory says that the U was born in a very large explosion, called the 'Big Bang' (BB), of a very small entity with very high density.

-One millionth of a second after the BB, 'particles and 'antiparticles' (electrons, quarks, neutrinos, DM) came into being in a 'hot, smooth soup'. The quarks and antiquarks, however annihilated each other in a 'universal flash' and (mysteriously!) only a billionth of quarks remained, that now constitutes all the matter we can see. The U cooled and expanded; the remaining 'quarks' joined up to form 'protons' and 'neutrons', which because of high density present, were incessantly transformed into one another by neutrinos bumping into them.

-One second after the BB, the density dropped; neutrinos lost 'energy' (capacity to do work) and would never again (!) interact with other particles. After the U cooled more, electrons and positrons annihilated each other and (again mysteriously!) one billionth of electrons remained. The annihilated billions became energy, which filled the U in the form of 'photons' (particles of

light).
-100 seconds after the BB, the U expanded and cooled further, 'deuterons', hydrogen (H) nuclei (proton+neutron) and helium (He) nuclei' (proton+2 neutrons) formed, that set the U ablaze in an 'universal hydrogen bomb' lasting for a few minutes. That created most of the helium that ever will be. Three quarters of 'ordinary matter' is of H and He nuclei.
- ("Evolution of the U is uneven, after exciting events within minutes follow long periods of nothing new").
-50,000 years after BB, streaming photons, that up until then, along with neutrinos, dominated the density of the U, lost more energy as their wave length expanded [however, energy is locked into mass ($e=mc^2$), which does not change with time], hence density of the U began to be determined by the more abundant, slow moving DM, with its gravitational force that made uniform expansion uneven; parts with more DM slowed down. Atomic matter could not yet coalesce.
-400,000 years after the BB, H and He nuclei began to 'capture electrons' to become electrically neutral H and He 'atoms'. The hot plasma-fog cleared; space became transparent; photons escaped to become 'cosmic background radiation' (CBR), that filled space evenly. Light was born! [CBR was first detected in 1965, but no details were seen until 1992 and sharp details only in 2003 - "as subtle patterns ingrained in 'spacetime" (a term coined by Einstein to illustrate the concept and relationship of space and time in a cosmic setting. Neutrinos and 'gravity waves' existed before light, but so far are very hard to detect]. Being liberated from the beating of photons, H and He now started to follow the gravitational pull of DM.
-100 million years after the BB, the U was deep in its 'dark ages' [so called, because the wavelength of light (CBR) became stretched ('red-shifted') into 'invisible infrared radiation' and there were yet no bright stars and galaxies to see with our instruments, hence little available data. Today we receive CBR 'stretched' even further by expanding space, as 'short wavelength radio waves']. Density differences due to gravitational pull of DM became magnified; regions 2X denser than others of their size stopped expanding and started falling together and swinging around each other, forming larger and larger 'protogalaxies', (mainly DM and perhaps 15% atoms). Because only atomic matter could radiate off energy, the H and He gas collapsed further and became dense and hot enough to ignite' stars'. Such stars (size about 100 X of sun), during their life of 100 million years created new atoms (heavy elements); exploded in giant supernovas; ejected their atomic matter into space and left behind BH-s. DM eventually pulled matter back toward center and formed new stars that continued the process.
-One billion years after the BB, the U had as much matter as it ever will. Theories suggest that forming galaxies collided and merged frequently, but only atomic gases were affected by the interactions of the gravitational fields of merging DM, leading to the formation of many more stars (which seldom collided because of the great distances separating them). Stars exploding at the end of their life further enriched the U with heavy atoms, which were used in the formation of subsequent stars. That enrichment made possible, much later, the evolution of planets and ultimately, life.
-Two billion years after the BB; in the center of maturing galaxies, massive BH-s (with mass of a billion suns but with 'spheres of invisibility'- the region from which no light can escape- only a few 'light hours' across) were forming. When two such galaxies merged, their BH-s coalesced and released huge amounts of energy in the form of 'quasars', beaming more brilliantly than 10 -100 galaxies of a billion stars each. A billion years later quasars became rare. Merged galaxies formed bulging discs of gas and stars around their centers, which looked like our own Milky Way (mass of a trillion suns within a space of 100 000 light years across). Meanwhile, expansion of the U slowed further and the gravity of DM caused larger and larger structures to emerge, like 'galaxy groups' and 'clusters of galaxies'.
-Nine billion years after the BB the balance of power has shifted from gravitation of DM to the expansionary forces of dark energy (DE), resulting in accelerating expansion; thereafter no more galaxies could form!
(Meanwhile, in 'the suburbs of one special galaxy' a medium star and its planetary system, our own, begun to form).
-Fourteen billion years after BB we have reached the present- a midpoint of time for our solar system - that can also be conceived as a midpoint of cosmic history

3. How big is the Universe?

Using ordinary words such as huge, large, small or miniscule is not adequate to understand the relationship of objects encountered in the universe and their distances from one another. Cosmologists use 'size scales', a sort of 'order of magnitude', expressed in exponential notation [using the metric 'cm' multiplied by powers (exponents) of 10 that can produce any size range needed for description. Positive exponents describe large objects, negative exponents describe small objects].
The maximum scale used in cosmology is 10^{28} cm to describe the size of the 'cosmic horizon', beyond which no objects can ever be seen because of the accelerating expansion of space. The largest and farthest objects observed by astronomers are 'super clusters' of galaxies, dotted uniformly in smooth space (much like our visible stars in the sky), 10^{25} cm in size. Single galaxies are the 10^{15}; while our sun is in the 10^{10} size scale. The largest mountains on Earth, for comparison, have a size scale of 10^{5}.
The smallest size scale possible with our current understanding of physics is 10^{-33} cm [the so called 'Plank length' (according to general relativity there is a limit to the amount of 'mass' that can be crammed into a given region; beyond that, it collapses by its own gravity into a black hole and evaporates)]. DM particles are believed to be 10^{-20}, atomic nuclei 10^{-10}, viruses within the10^{-5} size scales.
Between these extremes, 10^{2} is used to define our size scale. ("The size of a human being is at the center of all possible sizes in the U"). To comprehend the enormity of the difference between the smallest and largest scales (about 60 orders of magnitude) it helps to point out, that in our everyday existence, we can 'see' the size of things that are contained within 7 orders of magnitude; roughly from the size of an ant to that of mountains, including the moon, the planets and the stars, the sizes of which are not intuitively arrived at, but only with the use of scientific instruments and methodologies.
In a cosmic perspective size matters because it determines which laws of physics work. "The laws of physics that apply at one scale do not cease to be true at other scales; they merely cease to matter". Within our region of scales "where common sense works and normal physical intuitions are reliable" the important forces are 'electromagnetism' (E-m), the chemical 'glue' that holds atoms together and 'gravity' that gives objects their weights. The strength of 'E-m' forces is the same everywhere; they control what happens from the size of atoms to that of mountains; thereafter 'G' takes over and it grows with increasing mass. G is the only important force in space; it holds galaxies together

(otherwise the orbiting stars would fly apart). Gravity, however, becomes negligible at the smaller end of our scales and becomes irrelevant at and beyond the size of microbes. 'E-m' too becomes negligible at the subatomic scale, where atomic nuclei are held together by the 'strong' and 'weak nuclear forces'.
Interestingly, G again plays a very powerful role at the smallest of scales, where distance between objects becomes small; offering a clue that gravity links the very small with the very large (thus unifying the Universe!). 'Superstring theory', which attempts to unify the laws of physics applicable at all size scales, is based on that phenomenon. That theory, however is a mathematical conception, implying 10 dimensions and thus not testable with our current body of knowledge.

4. Where did it all come from?

Current scientific opinion regards the 'Big Bang event' as the beginning of our universe, which occurred some 14 billion years ago. That theory explains how the interplay between density variations in matter and gravitational fields built stars and galaxies, but does not explain how such density variations had come about to begin with. The leading scientific theory, that attempts to answer that question, one that barely meets the basic requirement of testability, is that of 'cosmic inflation'. If the BB theory tried our credulity, this theory requires even more of our imagination to comprehend it. Accordingly, there was, before the BB an exponential (to illustrate how fast exponential growth is, recall the parable about the inventor's reward of the game of chess!) expansion of space, when an area as small as 100 Plank length (10^{-33} cm) grew in 10^{-32} seconds (less time than it takes light to cross the nucleus of an atom) to a size of the human scale (10^{2}). Prior to that incomprehensible expansion, countless 'quantum events' (unexplainable yet standard physical phenomena of particles popping in and out of existence in a probabilistic manner) within that quantum space, got expanded by 20 to 40 orders of magnitude into the 'wrinkles' (differences in the density of energy and matter) of spacetime, that gave rise to all the particulate matter, dark matter and dark energy that now fills the Universe. (The closest phenomenon in our world of everyday existence is 'phase transition', when cooling water turns into ice). Then the BB occurred, marking the end of cosmic inflation. Thereafter the U continued to expand incomparably slower (it took 14 billions years to grow by the same factor as it grew that instant!). One could facetiously say that before the BB, there was an even 'bigger BB'!
But what happened before cosmic inflation? Here is where science seems to end and myth takes over. One such theory highlighted in the book, based on backward extrapolation of mathematical equations used in the earlier theory, is 'eternal inflation' that surrounds us forever. It postulates countless, never ending cosmic inflation events, that race away from one another, unlimited by the speed of light or the lack of space, where no transformation of energy into matter is ever possible, and thus we can never detect them. Inflation is a state of existence, which once started it is eternal, where time has no meaning and no direction. Inflation is in the quantum realm; it stops only randomly in small pockets of spacetime, which through BB events, become universes like our own. In our U we have time and our time has an arrow, because in our U we have 'causality', which gives us a past, a present and a future.

5. Are we alone?

This is more of an emotional question than a scientific one, but thinking about it helps us tie into the cosmos. If the existence of 'intelligent life' elsewhere is the question, then there are two basic ways to look for an answer. One is to look for signals beamed into space by potential intelligent extraterrestrial beings and to send out our own signals. While such efforts (on our part) are continuously made, surprisingly funded from private sources, the immensity of distances involved implies virtually no chance of ever receiving signals back, even if intelligent life exists on some distant planet.
The other way is to establish the basic conditions (physical and chemical processes) on Earth that made the appearance and evolution of life possible, and then look for such conditions in extraterrestrial places.
Earth is made suitable for life by its unique location in the Universe. Our distance from the sun; our nearly circular orbit around it (only 4% difference between the closest and farthest distance); our protection from bombardment by comets due to the gravity of a large nearby planet (Jupiter); our moon, that helps to keep the earth's rotational axis steady and stabilizes the climate and the tides; our solar system's position (½ way to center) in the Milky Way [closer would mean to much radiation from black holes and supernovae, farther away would mean fewer stars, thus insufficient 'stardust' to build our dense planet (Earth is the densest planet in the solar system, 1 trillion X the density of sun!)] are such basic conditions.
The origin of life on earth remains an unsolved aspect of biology, but the evolution from simple self replicating entities to the complexity of organisms we observe today is well understood and documented by science. There are events in earth's history, long periods of stasis, interrupted by cataclysmic changes: such as cosmic collisions; 'snowball earths' (completely frozen over for millions of years); and 'super greenhouse' periods [CO_2 accumulation from volcanic action that rose the temperature to 60°C, melting the ice - (Here is an interesting tidbit: it takes as much energy to melt 0° ice into 0° water as it takes to heat water from 0° to 80°C!) - and causing a photosynthetic boom, which in turn built up oxygen levels. Weathering of rocks and photosynthetic action then removed the excess CO_2; temperatures cooled and subsequent O_3 buildup kept out harmful radiation]; asteroid impacts; large scale extinctions and evolutionary 'leaps', that may have been essential to give rise to and shape the life forms we see today. Similar observable conditions within reach of our instruments would be clues for the possibility of extraterrestrial life.
We know the organic compounds that all life forms exhibit, we know that all organisms, no matter how simple, have a genetic system of duplicating their kind. We know that all multi-cellular organisms need circulatory systems, the structure of which is fractal (looks similar at all size scales) in nature. We also know that natural selection is universally given. We already know, that 'intelligent beings' would have to be in the human size range (anything smaller would not contain enough atoms for complexity to arise, anything larger could not make communication within its parts instantaneous, given the limited speed of light). Any observation, any data from space probes or meteorite-finds that fits into any of these categories could raise hopes to find life 'out there'.
The question of 'are we alone?', however, should be more of a question to ourselves: what are we and what should we aspire to be? By surpassing the Newtonian view of limitless empty space in which humans are insignificantly small specks of dust and the resultant doctrine of existentialism, we should acknowledge that we are the result of 14 billion years of cosmic evolution, the result of 4 billion years of biologic evolution, and after several

thousand years of cultural and technological developments we are at a stage when we do not only question our origins, but find answers to it and reflect on the meaning of it all. Our conscious mind, which emerged from the complexity of all the physical and chemical processes built into our bodies and which makes us aware of the intricate interplay of the forces of nature surrounding us in the Universe, also makes us aware of the uniqueness, possibly a 'one of a kind' nature of our earth's environment and its consequent fragility. Our reflections on the biological and geological history of earth point to the numerous cataclysmic events, which brought complex life perilously close to extinctions and make us aware, that such events could also be brought about by our own actions. Along with the laws of physics and the 'stardust' of the Universe, we also have inherited the most defining aspect of it; the capacity for exponential growth. But while space is boundless, our livable planet has very definite boundaries, hence exponential expansion of any of our activities will not last long. The signs are there, which we must not ignore. The authors warn: 'Self serving behavior', now prevalent in our 'material-growth-addicted' society, that lionizes individuality and self fulfillment within a capitalist system of economy at the expense of livability of this and only Earth, is morally wrong and destructive to us all. Growth is not anathema to progress, growth in spirituality (the relationship between the conscious mind and the cosmos), growth in the complexity of ideas and cultural interactions may have endless possibilities. If they exist, "some alien societies may possess as much wisdom as they possess scientific knowledge (in our society the latter far outstrips the former) and have nurtured themselves over millions of years, without depending on material growth, instead powering their culture largely by creativity and shared commitments". 'We must have faith in ourselves to find a path to sustainable prosperity by heeding the evidence that science is presenting to us'.

□

In my opinion, reading current books on the evolution of life on Earth may change 'believers in the supernatural' to 'non believers', however, reading current books on the evolution of the cosmos and our place in it, could easily reverse that trend.

□

Correction

In my book review of L.Götz's 'The Sun Rises in the East' (Kapocs 49:23-4) I criticized the author for inadequately documenting his reference to techniques used in 'carbon dating'. That is still my view; however, herewith I wish to offer some self-criticism for possibly creating misunderstanding about that dating process.

The process is based on the, more or less, constant ratio, measurable in atmospheric CO_2, of two isotopes of carbon (radioactive C_{14} and non-radioactive C_{12}), which ratio is also present in carbon within living organisms (acquired through photosynthesis by plants and subsequently by animals, through consuming plant material). That ratio, however, changes (decreases) after death of the organism, by the 'radioactive decay' of C_{14}, (into N_{14}), with a 'half life' of 5730 years. The change in the ratio is used by archeologists and anthropologists to estimate the time of 'death' (i.e. 'zero hour' of the decay) of artifacts obtained in their studies and thus the age of the find. Larger the change in the ratio, the older the find. Götz's reference, rightly, criticizes methods of aging, which do not separate C_{12} obtained by plants during their life from the soil in the form of carbonates and treats all C_{12} content as atmospheric in origin, thus increasing age estimations by more than a 1000 years. *(L.Retfalvi)*

Kurucz Ferenc
Sopron Alumnus,
West Vancouver Diszpolgára, lett megtisztelve a helybeli olimpiai láng meggyújtásával

Bakó József :**A Hunyadi uralkodó ház amely lehetett volna**

Magyarország újra európai nagyhatalom lett I Mátyás király (1458-90) uralkodása alatt. Mátyás halála után viszont az ország szűk négy évtizeden belül idegen királyok alatt a mohácsi mélységbe zuhant. Szerintem Mátyás nagy lehetőségeket mulasztott el arra hogy természetes fia, Corvin János herceg (1473-1504), követhesse a trónon és Magyarország nagyhatalom maradjon.
Kezdés képpen a Mátyás előtti bonyolult magyar uralkodói helyzetet kell tisztáznom. Albert (1375-1439), az első Habsburg-házi királyunk (1437-39), halála után a magyar rendek meválasztották a Jagello-házi Ulászló (1424-44) lengyel királyt magyar királynak (1440-44) mert segitséget reméltek a török ellen. Erre Albert király özvegye, Erzsébet királynő, sebtében megkoronáztatta Albert utószülött fiát (1440-57) V. László néven, Székesfehérváron, a Visegrádról elcsent szent koronával. Erzsébet ezután Győrbe ment a csecsemő királlyal és a szenkoronával, és Giskra cseh zsoldos vezér alkalmazásával uralta Nyugat Magyarországot és a Felvidéket. Erzsébet meghalt 1442-ben és III. Frigyes Habsburg-házi német császár gyámként a kis V. Lászlót (és persze a szent koronát is) bécsi udvarába vitte. I Ulászlót "megkoronázták" ugyan Magyarországon de nem a szent koronával. Tehát 1442 után volt egy koronázott királyunk külföldön és egy választott királyunk itthon.

Corvin János 1473-1504

Egy Hunyadi uralkodó ház megalapitója Mátyás apja, a dúsgazdag, sikeres, befolyásos és roppant népszerű hadvezér és államférfi, Hunyadi János (1407-1456) lett volna. Népszerűségét még a várnai csata elvesztése (1444) sem csorbította és mivel I Ulászló magyar király elesett a csatában, az ország nagyok Hunyadit választották Magyarország kormányzójának V. László távollétében. V. László 1453-ban hazatért és átvette az uralkodást az álnok Cillei Ulrich gyámsága alatt. Hunyadi János megmaradt országos főkapitánynak és 1456-ban Nándorfehérvárnál világra szóló győzelmet aratott a török felett. Tragikusan Hunyadi meghalt a csata után kitört járványban.
Hunyadi János halála után két fiát V. László hivei tőrbe csalták és a király elleni összeesküvés vádján halálra itélték. Lászlót (1431-1457) lefejezték Budán. A kivégzés utáni lázongások megszeppentették V. Lászlót aki – lévén cseh kiraly is – Prágába menekült és Mátyást túszként magával vitte.
V. László maga is váratlanúl meghalt még 1457 novemberében. A rendek, egy ritka józan pillantukban a 15 éves Mátyás mellett döntöttek. Befolyásos édesanyja, Szilágy Erzsébet, fáradhatatanúl közbejárt érdekében és nagybáttya, Szilágyi Mihály, egy 15 ezer főnyi hadsereg élen készen állt Mátyás trónra jutását biztositani. Igy 1458 januárjában 40,000 magyar nemes gyűlt össze a Duna jegén Budánál és közfelkiáltással királlyá választották Mátyást. Mondhatnánk hogy Mátyás a trónra termett. A tehetséges fiú nagyszerű nevelésben részesült és több nyelvet megtanult. Apját tolmácsként segitette külföldiekkel tárgyalni és hadjárataiba is elkisérte 12 éves korától. Mátyás érettségére jellemző volt hogy Szilágyi Mihályt hamarosan menesztette mikor az a nevében intézkedni próbált.
Mátyással bel- es külföldi problémák néztek farkasszemet. Itthon meg akarta szilárditani a központi hatalmat. E célból megreformálta a közigazgatást és csak irni-olvasni tudó, tanult emberek lehettek hivatalnokok. Mátyás másik nagy újjitása az állandó hadsereg (a híres fekete sereg) volt. A kulturális fronton fényes reneszánsz udvart tartott; az oktatást, tudományokat és művészeteket támogatta; és könyvtárat és egyetemet alapított. Mindez persze pénzbe került de Mátyás pénzügyi reformjai – a főnemesi kiváltságok eltörlése és adó emelés a parasztságon – népszerűtlenek voltak. Ennek ellenére a köznemesség és a nép megszerette a keménykezű de igazságos uralkodót.
Külföldön az európai uralkodó házak neheztelték hogy Mátyás egy dinasztikus pedigré nélkül jutott trónra és a király választás fogalma fenyegette a trónöröklések megszokott rendjét. Mátyás szorongatására III Frigyes kiadta a szent koronát (de megtartotta trón jogát) és Mátyás végre megkoronáztathatta magát 1464-ben. Külföldi hóditásai, beleértve Bécset is, birodalommá duzzasztották Magyarországot amely a törököt is sakkban tudta tartani.
A trónöröklés kérdése nagyon foglalkoztatta Mátyást. Három gyermektelen házasság után házasságon kivül született természetes fiát, Corvin Jánost, jelölte ki utódjának. Mátyás és Szilágyi Erzsébet igen kedvelték a jó képességű fiút, nagyszerű nevelésben részesitették és a Hunyadi vagyon örökösévé tették.
Mátyás törvényesítette Corvin Jánost, megtette liptói hercegnek és Hunyad grófjának, és megeskette hiveit hogy szeretett fiát fogják királlyá választani. Sajnos mindez nem lett elég ahhoz, hogy Mátyás után magyar király maradjon a magyar trónon.
Mátyás 1490 áprilisában váratlanúl meghalt Bécsben. Halála után az ország hamarosan anarchiába sülyedt. A fekete sereg fizetés nélkül, fosztogatva kóborolt az országban és a szokásos idegen trónkövetelők keselyűként kóválygotak a magyar trón felett. A főrendek a Jagello-házi II. Ulászló cseh kiralyt hivták meg a trónra. Corvin János megkisérelte megtartani a hatalmat és júliusban sereget toborzott. Sajnos Báthory István erdélyi vajda és Kinizsi Pál hadvezér – Mátyásnak tett esküjüket megszegve – Csontmezőnél szétverték János herceg csapatait. Nem akarván az országot polgár háborúba taszítani, János elismerte II Ulászlót és mint horvát bán sikerrel védte az országot a török ellen haláláig 1504-ben..
Távol legyen tőlem Mátyást birálni de visszapillantva, Mátyás szerintem sokkal többet tehetett volna Corvin János trónra jutatásáért. Először, Mátyásnak még életében magyar királlyá kellett volna koronáztatni János herceget. Voltak Árpádházi precedensek: Imre (1174-1204) király (1196-1204) még életében megkoronáztatta kisfiát, III. Lászlót (1199-1206) hogy biztosítsa neki a trónt pártütő öccse, András, ellenében. Imrét magát nyolc évesen koronáztatta meg apja, III Béla.
Másodszor, Mátyásnak meg kellett volna tenni János herceget a fekete sereg főkapitányának és biztositani hogy a katonák zsoldját Mátyás halála esetén is fizetik – a Hunyadi magánvagyonból ha kell. Corvin János mint koronázott király, egy hatékony közszolgálat és egy ütőképes állandó hadsereg élén, minden bisonnyal trónra jutott volna és ez az országnak csak jobb lehetett volna mint ami lett. János herceg helyett az ország kapta a Jagellokat – II. Ulászlót és II. Lajost – és a következmény Mohács lett. Sajnos a balsors már akkor tépett bennünket.

HIREK/KÖZLEMÉNYEK

Editorial: **'Kapocs' history**

How many years of publication? How many issues published? Is there a complete set of past issues to be found in any one of our individual collections or anywhere else?

A few years ago, I have reviewed a 'near complete set' in Joe Takács's possession (when George Demmer asked me to help complete his assembled collection, to be deposited in the National Library of Canada in Ottawa), and found the questions hard to answer.

The problem is that, the 'Kapocs' did not appear in every year since its birth in 1965 and in several years more than one issue was prepared. On top of that, some were dubbed as 'double issues' and one issue was even identified as representing two years. To clarify the matter, I have made a new review and now am making recommendations to avoid further confusion.

Forty five years have passed since the first appearance of our little periodical (that may give grounds to call our current 'volume' Vol.45), but in the intervening period no paper was published in nine separate years (10 if the so called 'double year' volume is split, as it should), thus 45 minus 10 yields 35 'volumes'. Perhaps a few 'null years' were also counted earlier in error. Additional confusion is caused by issues appearing between 1999 and 2002, shown as volumes XVIII-XXI (a full 'X' being omitted), for which no explanation can be offered. Because of all these 'mixed messages', volume numbers are not very useful. However, I recommend keeping our current volume designation as XXXIX (i.e. 39, continuous since 2003) to avoid adding to the confusion.

What really matters, is the number of individual, 'stand-alone' issues, that appeared under one cover! To date there are 50 such publications. However, we are numbering the current issue as #50, to keep in line with continuous numbering used since #16 (the 1979-80 'double year' issue). Prior to that, 16 issues were prepared (3 issues in 1965, 2 each in 1966-67-68, one each in 1969-70-71, none in 1972, one each in 1973 and '74, none in 1975, one in 1976, none in 1977, and the 'other #16' in 1978). Thereafter, one issue appeared in 1981, two in '82, none in '83, two in '84, one in '85, none in '86, one in '87, two in '88, one in '89, none in '90, one in '91, two in '92, none in '93, one each in '94 and '95, none in '96, one in '97, none in '98, one each in '99, 2000, '01, '02 and '03. Finally, since 2004 with a new cover design, two issues appeared in each year.

Cannot tell where the 'history' will end, but a 45 years lifespan for any periodical publication is a commendable achievement.

Hány évfolyam? Hány szám? Van-e valahol valakinek teljes gyűjteménye?

Pár évvel ezelőtt volt alkalmam átnézni Takács Jóska 'majdnem teljes' gyűjteményét (amikor Demmer Gyurka kérésére próbáltam 'Kapocs gyűjteményét' kiegészíteni, hogy teljes készletet adhasson tovább a Kanadai Nemzeti Könyvtárnak Ottawában) és rájöttem, hogy nem könnyű megválaszolni a fenti kérdéseket.

A probléma az, hogy a KAPOCS nem jelent meg minden évben 1965-ös születése óta és egyes években több szám is megjelent. Ennek tetejébe, több szám mint 'kettős szám' van jelezve és egy szám pedig két évet is hivatott reprezentálni. A zavar tisztázására újra áttekintettem az ügyet s most javaslatokat teszek, hogy elkerüljünk további zavarokat.

Negyvenöt évvel ezelőtt 'született' a Kapocs (ami alapján akár 45 évfolyamot is számlálhatnánk) de közben 9 olyan év volt, amikor nem jelent meg a lap (tiz, ha a 'dupla évfolyamot', ahogy illik, ketté választjuk), tehát 45 minusz 10, 35 évfolyamot kapunk. A szám igy sem 'stimmel', mert valószinűleg egyes 'zéró' évek is, hibásan, hozzá adódhattak a volumenhez. Tetejébe, az 1999 és 2002 közötti számokat XVIII-XXI (egy 'X' valahol elmaradt?) évfolyamként jelölik, amire nincs magyarázatunk. E 'kavart üzenetek' alapján a számokon megjelent évfolyam jelöléseket nem szabad mérvadónak használni. Ennek ellenére, javaslom, hogy mostani 2010-es évünkre tartsuk meg a XXXIX évfolyam megjelölést (ami folytatólagos 2003 óta) további zavarok elkerülése végett.

Ami igazán fontos, az az egyedi, egy fedő alatt megjelent kiadványok száma. Ezideig 50 ilyen van. Mégis, mostani számunkat 50.-nek (nem 51.-nek) számozom, hogy megtarthassam a 16. (az 1979-80 éveket reprezentáló) szám óta folyamatos sorozatot. Azt megelőzően 16 külön szám jelent meg (három 1965-ben, évenként kettő a következő három évben, évenként egy 1969-71 között, zéró 1972-ben, egy-egy 1973-74-ben, zéró '75-ben, egy '76-ban, zéró '77-ben és a 'másik' 16. szám 1978-ban). Ezek után egy szám jelent meg 1981-ben, kettő 1982-ben, zéró 1983-ban, kettő '84-ben, egy '85-ben, zéró '86-ban, egy '87-ben, kettő '88-ban, egy '89-ben, zéró 1990-ben, egy '91-ben, kettő '92-ben, zéró '93-ban, egy-egy '94-'95-ben, zéró '96-ban, egy '97-ben, zéró '98-ban, évenként egy-egy 1999 és 2003 között. Végül, 2004 óta, új diszitésű fedőlappal évenként két-két szám.

Nem tudjuk, hogy hol lesz vége a sorozatnak, de egy 45 éves életút bármely folyóirat életében figyelemre méltó. *(A Szerk).*

Kapocs lapunk eddig megjelent számait, Horváth Jenő, a Sopron Alumni barátja (és tarokk partnerünk) kezdeményezéseként, Kozák Tóni gyüjteménye alapján, letétbe helyeztük az University of Alberta, Edmonton, AB Könyvtár, Közép-kelet európai gyüjtemény osztályán.

(Görgényi Béla munkálkodása alapján tudjuk, hogy a UBC Könyvtárnak nincsen a Sopron Divisióval kapcsolatos irományoknak külön, a név alatt fellelhető kartotékja. Meg fogjuk tudakolni, hogy mutatnak-e hajlandóságot folyóiratunk gyűjteményének befogadására. A probléma talán az lesz, hogy nem tudunk ismét egy teljes gyűjteményt találni). *(A Szerk.)*

Magyar Tudományos Akadémia

Félreértések elkerülése végett jó tudni az 'MTA tagság'-al kapcsolatos részleteket.
Az 'akadémikus' elnevezés csak az MTA 'rendes-, levelező-, külső- és tiszteleti-tagjait illeti meg'. Az MTA website-ja alapján: "Az évi rendes közgyűlés új akadémikusokat választ a Magyar Tudományos Akadémia tagjai sorába. A tagjelöltek tudományos pályáját az ajánlásokat benyújtó akadémikusok méltatják, ...". Az akadémikusok száma pár százra tehető.
Sopron Alumnus Orlóci László mellett, más ismerős nevek (talán másoknak is) az MTA 'külső tagjai' közt: Barabási Albert-László, statisztikus fizikus (a 'Linked. The new science of networks' c., nagyon érdekes könyv szerzője), Csíkszentmihályi Mihály, psychologus (a 'Flow' és 'The Evolving Self' c. könyvek szerzője), Fellegi Iván Péter, a Statistics Canada vezetője, Lámfalussy Sándor, közgazdász - a 'Euro atyja', Simonyi Charles, számítógép kutató, az 'MSOffice'softver kidolgozója, űrhajós, stb. és Szabó Barna, bányamérnök, az 1956-os soproni MEFESz Intéző Bizottság tagja. Illusztris társaság!
Viszont, "Az MTA köztestületének tagjai azok, akik a Magyar Tudományos Akadémiáról szóló törvényben (MTA tv. 7. § (1): „ A Magyarországon szerzett vagy honosított tudományos fokozattal rendelkező személyek közül azok válhatnak a köztestület nem akadémikus tagjává, akik tudományos tevékenységükkel a magyar tudomány feladatainak megoldásában részt vesznek, és az Akadémia szakterületük szerint illetékes tudományos osztályának bejelentik, hogy a köztestület tagjai kívánnak lenni. A jelentkezőt az Akadémia az osztály javaslata alapján felveszi a központi köztestületi nyilvántartásba.").
A Sopron Alumni tagjai közt több ilyen van. A 'köztestületi tagok' száma 12 ezer fölött van. *(A Szerk.)*

Demmer György és a HCHC

Demmer György, BMus, MA(Mus), MA(Cdn.Std.), a Hungarian Canadian Heritage Collection (HCHC) alapítója, gyűjtője, tárolója és kurátora immár 28 éve dolgozik fáradhatatlanul Ottawában, hogy megőrizze a kanadai magyarság nyomát és lehetővé tegye szellemi hagyatékának tanulmányozását a jövő kutatói számára. A gyűjtött anyagot hivatalos levéltári dobozokban, rendszerezve és tartalomjegyzékkel ellátva dolgozza fel, és adja át az ottawai Nemzeti Levéltárnak, ahol az anyag prezerválásához ideális feltételek vannak biztosítva. E feldolgozás nélkül a levéltár nem fogadná el az anyagot, mert nincsen rá pénze. (Egy levéltári dolgozó hetente 1-2 doboz anyagát tudja előkészíteni.) Demmer 126 doboz levéltári anyagot adott át ílymódon eddig, és további 300 van folyamatban, jórészük majdnem-kész állapotban. A saját maga által felkutatott és gyakran saját pénzén vásárolt könyvtára közel 300 kanadai vonatkozású, magyar nyelvű könyvet tartalmaz, és állandóan növekszik. Háromszáz hangszalag négyezer dallal és sok személlyel készült interjúval (oral history), kéznyújtásnyira van tőlük. Magyar-kanadai lemezek, CD, DVD egészítik ki a hanganyagot. Jóformán minden kanadai magyar folyóirat Kanada minden régiójából megtalálható itt, javarészük évkönyvekbe kötve, teljes pédányszámban. Filmfelvételekből van két nagy levéltári doboznyi. A magyar-kanadai fényképgyűjtemény (templomok, Magyar Házak, események, egyének) száma eléri az ezret. Az Encyclopaedia Hungarica Canadiana számára tervezett cikkek forrásai húsz dobozban vannak eltárolva. A kották, dalgyűjtemények levéltári anyaga, köbméter nagyságú doboz stócokban nyolc köbméter helyet foglalnak el összepakolva. Javarészük, mint a tárolt szalagok is, Demmer lassan három évtizedes, ma is folytatólagos gyűjtőmunkájának az eredménye. Neve jelenleg kevésbé ismert, de a gyakorlatban ő egyszemélyben a kanadai magyarság Kodálya és Bartókja is. Demmer mélyen hisz abban, amit csinál, „puts his money where his mouth is," és hosszú évek óta fizetése, majd nyugdíja számottevő részét beszerzési költségekre, majd a tárolás költségeire fordította és fordítja. Demmer ma sem vár anyagi segítséget, de érdembelit annál inkább. „A mi nemzedékünk kihalóban van," mondta nekem, „ilyenkor sok hasznos anyag szokott elpusztulni, mert az emberek nem értékelik kellően a hagyatékokat. Ami másnak szemét, a jövő kutatójának kincset jelenthet. Kérd meg akit tudsz, hogy a kisebb lakásokba való költözéssel, vagy a netán egy idős rokon elhalálozásával kapcsolatos kidobni valójukat, mielőtt a szemétre dobnák, hívjanak fel engem (613-829-4628), vagy lépjenek velem kapcsolatba e-levél útján (hchc@rogers.com) !"
Így van az, hogy én, aki most tértem haza Demmer valós kincsestárának megtekintéséből, kötelességemnek érzem felhívni honfitársaim figyelmét erre a lehetőségre, az általa alapított és működtetett HCHC-re, és ennek a végtelenül áldozatkész, hatalmas szorgalommal dolgozó, mindig segítőkész embernek eddig szinte minden elismerést hiányoló, hatalmas munkásságára, ami minden figyelmet és megbecsülést megérdemel tőlünk. *(Veszely Ferenc)*

Egyetemi tankönyv bemutató

(A mi szempontunkból a könyv értékét nagyon emeli a dedikóció, amit Róbert Kozák és Christina Staudhámmer, akiknek az apjuk '56-os magyar, javasoltak: "Dedicated to the Hungarian freedom fighters of 1956, whithout whom this book would never have materialized." A Szerk.)

Introductory Probability and Statistics
Applications for Forestry and Natural Sciences

A Kozak, The University of British Columbia, Canada;
R Kozak, The University of British Columbia, Canada;
C Staudhammer, University of Florida, USA;
S Watts, The University of British Columbia, Canada;
February 2008 /448 pages / Hardback

With interest growing in areas of forestry, conservation and other natural sciences, the need to organize and tabulate large amounts of forestry and natural science information has become a necessary skill
Previous attempts of applying statistical methods to these areas tend to be over-specialized and of limited use; an elementary text using methods, examples and exercises that are relevant to forestry and the natural sciences is long overdue. This book utilizes basic descriptive statistics and probability, as well as commonly used statistical inferential tools to introduce topics that are commonplace in a forestry context such as hypothesis texting, design of experiments, sampling methods, nonparametric tests and statistical quality control. It also contains examples and exercises drawn from the fields of forestry, wood science, and conservation.

Elisabeth Juhász: **The Vancouver Peace Summit**

Last year we got a nice surprise. My family was invited to attend the 2009 Peace Summit in Vancouver on September 29. The program was: Educating the Heart, Creativity and Well-Being and Heart-Mind Education. Presented in collaboration and supported by Irving K Barber. The Peace Summit was a well organized great event. It was attended by the Dalai Lama and numerous other distinguished authors, researchers and educators (some of them Nobel Peace Prize winners)

The2009 Peace Summit is committed to some gravely serious intentions. Educating the heart as well as the mind to find solutions to the world crises of poverty, illiteracy, ill health, hatred and military conflict.

To accomplish these aims the Peace Summit brought together a good collection of highly accomplished people to perform on stage to advancing spiritual growth, humanitarian thinking and the ethic of compassion. The Dalai Lama summarized it this way "Love and compassion are necessities and not luxuries. Without them humanity cannot survive." Julius's speech that he gave in 1977 in honour of our 20th celebration of arriving to Canada was well fitted in the compassion spirit. We are very proud of him as sixteen hundred of us were listening to Julius's words as he gave tribute and thanks to all Canadians for their compassion and love towards us, at the time we arrived to Canada. We have to thank them again. Without them we wouldn't be able to reach our goals and successes. We enjoyed the meeting very much. It was a very nice event for us.

A volt IV-ed évfolyamosok talán a legszaporábbak a Sopron Alumni-n belül.
Jandó Tibi és Magdi 7. unokája, Scarlet Victoria, 2009 December 20.-án született

Kopjafa Virginia egyetemén

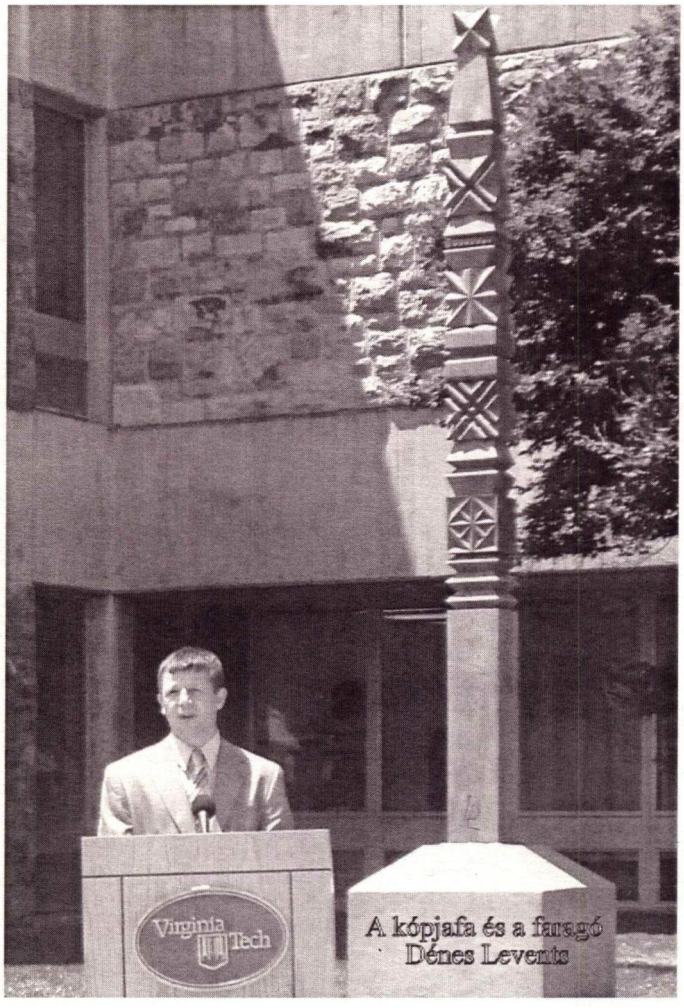

Virginia Polytechnic Institute and State University (Virginia Tech) 28.000 diákkal a legnagyobb egyetem Virginia államban. A sok különböző szak és kar között az erdészeti kar az egyik legnagyobb és legelismertebb Észak Amerikában. Sajnos ezen az egyetemen történt az a megrázó esemény, amikor egy nem egészen normális koreai származású diák agyonlőtt 27 diákot és öt professzort mielőtt maga is öngyilkosságot követett el. Az egytem a kis, 50.000 lakósú Blacksburg városban van, ahol a lakósságban benne van a 28.000 diák is, nem mint Vancouver, ahol a UBC csak egy kis része a városnak. Majdnem minden és mindenki az egyetemmel van kapcsolatban. Elképzelhető, mennyire megrenditette e kis idillikus egyetemi város lakósságát, a diákokat és az egész helyi társadalmat.

Ezen az egyetemen több tucat magyar szerzett diplomát az elmult 2-3 évtized alatt, közöttük Láng Elemér, volt soproni tanársegéd, aki itt kapta meg doktorátusát fatechnológia és fahasználat terén és lett professzor a szomszédos állambeli West Virginia University-n, Morgantownban. Amikor ez a megrenditő esemény történt, egyik doktorandusz diákja, Dénes Levente (jelenleg tanársegéd Sopronban, Erdélyből származik, úgy tudom, Csikszeredából) nekiállt egy nagy kopjafát faragni. Több, mint 300 órát töltött a faragással (nem tudom, hogyan is kapta meg a doktorátust). A nagy kopjafa közel 5 méter magas, 32X32 cm alapterületű, több mint 300 kg sulyú emlékmű, mely helyi tölgyfából van faragva. Mint az erdélyi kopjafák, ez is a halált és az újraszületést szimbolizálja. 2009 június 29-én volt a leleplezés, ahol a Virginia Tech elnöke, erdészeti karának dékánja, a West Viginia University mezőgazdasági karának dékánja és annak az egyetemnek helyettes elnöke, a Nyugat-Magyarországi Egyetem Faipari Mérnöki Kar dékánja, és a fafaragó szobrász mondtak beszédet. A kopjafa az erdészeti kar főépülete előtt áll, alatta egy táblával megemlékezvén, hogy azt a Nyugat-Magyarországi Egyetem és a West Virginia University adományozták a Virginia Tech egyetemnek a 2007 április 16-án történt tragikus események emlékére. *(Ifjú Géza)*

A **Sopron Alumni** azon egyének közössége, akik diákjai vagy oktatói voltak a Soproni Erdőmérnöki Főiskola 1956-ban Kanadába vándorolt részének, ami mint a University of British Columbia, Faculty of Forestry-Sopron Division működött 1957 és 1961 között. Szintén a közösséghez tartoznak azon Sopronban korábban végzett erdőmérnökök, akik szoros kapcsolatot tartanak fenn a csoporttal.

Kapocs - A Sopron Alumni időszakos közleménye.

Szerkesztő: Rétfalvi László, [4646-West 5th Ave, Vancouver, BC, V6R 1S8; Tel/Fax: 604-224-3655; (e-mail: llretfalvi@shaw.ca)]

SOPRON ALUMNI

Adamovich László
Ambach Mihály
Andódy Edit 1932-1993
André Béla
Apt Kamill
Apt Ödön 1901-1990
Apt Ödön
Bajzák Dénes
Bakó József
Bakonyi Nándor
Bakos Tibor
Balatinecz János
Balpataki György
Bándi Péter
Barabás József
Baraksó János
Baranyay József 1922-1974
Bátay János
Báthy István
Bella Imre
Benkő Géza
Benyovits Gyula
Bezerédi Gyula 1926-2005
Bige Zsolt 1924-2005
Boa Sándor
Boda Zoltán
Bódig József 1934-2007
Bogyai Elemér
Bölecz Béla
Boncz Ernő
Bordulák Zoltán
Borovits Ferenc
Borsos Zoltán 1935-1979
Budai Géza 1930-2003
Csányi Elek 1920-2009
Csapó Imre
Császár Rudolf 1936-198?
Cserjesi Antal 1925-2006
Csima István
Csizmadia Ferenc
Csizmazia József
Csizmazia Tibor 1932-1979
Deminger Károly
Dibúz Jenő
Dibúz (Bruckner) Judit
Dobozy Tamás
Domsa Zoltán
Draskóy György
Farkas István 1937-2000
Farkas Mihály
Fazokas Ferenc
Fekete Róbert
Ferdinánd István
Fodor Gyula 1890-1982
Fodor Gyula
Fodor (Tormássy) Erzsébet
Fónagy Sándor
Frey Otto
Fülöpp Zoltán
Für Károly
Füstös Árpád 1926-2004
Gáspár József.
Gerencsér László 1914-1976
Gőgös Ferenc 1938-1972
Görgényi Béla
Grátzer Miklós
Grozdits György
Gyöngyösi Sándor
Gyöngyösi (Danczinger) Edit 1936-1989
Háhn Fülöp
Hajdu Csaba
Héder István
Héjja Anna
Héjjas József
Héjjas (Bernsdorfer)Katalin
Herczeg Endre
Hidasi István
Hirczy Béla
Hokhold Ferenc
Homoky István
Horváth Cz.Emil
Horváth István
Horváth Otto 1926-1984
Horváth Sándor
Horváth (Balogh) Izabella
Hudák János 1935-1997
Huszár Károly
Ifjú Géza
Illés István
Jablánczy Sándor 1908-1999
Jagodits (Kundráth) Júlia 1937-1989
Jákóy Endre
Jancsik Károly
Jandó Tibor
Józsa József
Józsa László
Juhász (Gyöngy) Erzsébet
Juhász Gyula 1934-2002
Jutasi Béla 1933-2007
Kafka Péter 1899-†?
Kalmár Lajos
Kercsó (Jagodits) Edit
Kapitány Gyula 1937-2008
Kapuszta József
Kassay Viktor 1933-2005
Kémes József
Kenedi (Király) Ilona
Kerekes József
Kiss-Tóth János 1934-1977
Kiss Gyula
Kiss János
Kiss János
Klíma Imre 1924-2000
Kocsis Tibor
Koczó Mihály
Koller Pál 1894-1972
Koltai István
Komlóssy József
Komondy Gyula
Kondor György
Koós Béla
Korán Zoltán
Kornya Lajos 1917-1979
Kósa Zoltán
Kováts István
Kováts (Erdős) Márta 1934-1967
Kováts Miklós
Kozák Antal
Krajczár Ernő
Krétai Ernő 1933-1995
Kurucz Ferenc
Kurucz János
Leskó György
Leskó (Rácz) Anna
Lovrits (Somogyi-Tóth) Eszter
Magasi László
Major Richárd
Markó Imre
Márkus Gábor 1937-199?
Matolcsi Géza.
Medveczky Lajos 1910-1989
Molnár József
Must (Hankovsky) Éva
Nagy Géza 1933-1991
Nagy (Link) Magda 1930-2006
Nagy Mihály
Nagy Olivér
Nagygyőr Sándor
Németh József
Németh Lajos
Németh László
Németh Zoltán
Noviczky Zoltán 1936-1992
Nyers Ferenc
Ocskó István
Orlóci László
Orlóci (Mihály) Márta
Orosz Iván 1937– 2009
Oroszlán József †?
Ötvös Imre
Pál László
Pálffy Csaba 1927-1999
Pálka László 1937-1995
Palkovics János
Pandák László
Papp Ferenc 1901-1967
Pászner László
Pataki István 1937-2009
Péch Gyula
Pendl Ferenc 1933-1998
Pénzes László
Ping Ferenc
Pintér László
Poprádi László
Porpáczy Lehel
Prém Béla
Puskás László
Rab Rudolf 1935-2005
Rabóczi László
Ravai János
Rédey József
Rétfalvi László
Réthy Sándor
Rikli Olga
Roller Kálmán 1913-2004
Rónay Sándor
Ronyecz József 1935-1998
Rupf László
Safranyik László
Salamon Marion 1911-1990
Sebestyén László 1923-1995
Selmeczi György
Simon József
Sinka Gyula
Sivák Béla 1935-2005
Skorka Mihály 1935-1992
Soós József
Spándli Imre
Spuriga István 1934-1977
Szablya János 1924-2005
Szabó György
Szabó Tivadar
Szalamin Gábor
Szalkai András
Szalkai (Somogyi) Eszter
Szamosi Gábor
Szántai Ferenc
Szanyi László
Szármes Kornél
Szász István
Szász (Kubinyi) Júlia
Szauer János
Szauer (Szikszai) Klára 1935-1999
Székessy László
Sziklai Oszkár 1924-1998
Szy Ferenc
Takács József
Takaró László
Tamási Miklós 1936-1994
Tarnócai Károly
Tőgel Gyula 1938-2001
Tolnai István
Tóth Endre
Tóth (Molnár) Erzsébet
Tóth Géza
Tóth János
Tóth József
Tóth Tibor
Tresó Bertalan
Tresó Ferenc
Túrmezei Zoltán
Tuskó Ferenc 1913-1965
Tutunovszky Koszta
Vadai János 1928-2006
Vajas Jenő 1936-2000
Váradi Béla 1932-2003
Váradi (Fejes) Mária
Varga Pál
Vári Miklós
Veres Gábor
Veres Sándor 1927-1998
Vető László
Viszlai (Delkin)Éva
Viszlai János
Vlaszaty Ödön
Weidinger Imre
Witt Lajos 1898-1994
Zoltay Endre 1935-2006

Akik elmentek, de el nem szakadtak,
Kanadában is magyarok maradtak,
Akik meggyőztek egy messzi világot,
De ma sem mások: soproni diákok,
Az ősi otthont, az Akademiát,
Szívből köszöntik: Vivát! Vivát! Vivát!

Vargha Domokos